

JOWA ROJANKINATAKOTAKIRI JESOKIRISHITO, TSIKA IKANTARI ROWAWIJAAKOTANTZI

1 ¹Iroñaaka naaka Jowa nojankinata-
koteri irira apintzitatsiri rirotaki
iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi.
Naaka riyotaanewo Jesoshi.

Tekirani riwetsikroni kipatsi, eeniro
ijeeki riraga iyoperotakotakaaneeriri
Tajorentsi. Itsipatarini irira Pawa
Tajorentsi. Eejatzi rirotaki Tajorentsi.
²Ikempiyakarini paeraniperoroña ashitariri.
³Riraga iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi
rirotaki wetsikirori maawaeni, oetarika-
paeni añaaayitzirini. Tekatsi paashini
wetsikeroni oetarika. Tekatsimi irira,
eeromi riwetsikaeyeronimi okaatzi
añaaayitzirini, ari tekatsi tzimashitachanimi.
⁴Rirotaki owañagaeyakaerini eejatzi
roshiyakawo kitejitakotakagaeyerini: tema
riyoperotakaakae tsika ikantari Tajorentsi.
⁵Paerani tee ayoteeyawitarini rirori,
okimitzimotakae ajeekakitzi tsiteniriki;
roojatzi ipokantapaakari riraga iyoperota-
kotakaaneeriri Pawa Tajorentsi. Iroñaaka
okimitzimotakae akitejitakoeyakini. Tema
kameetha riyoperotakotakaeri rirori
aakapaeni. Iroñaaka riraga theenkiriri
rirori okimitzimotari eekiro riyaatatye
ijeeki tsiteniriki; omaanta tee imatziro
rantakagaero apiitantyaawori ajeeki
tsiteniriki.

⁶Riraga Pawa Tajorentsi rotyaantakiri
shirampari iitachari Jowa. ⁷Ikowanteeri

rirori maawaeni aaka aapatziyapero-
tyaari riraga iyoperotakotakaaneeriri
Tajorentsi. Rootaki rotyaanantariri
riraga Jowa ikantakotayitapaakirini
irira. Ari ikinanaki riraga Jowa
ikantakotayitapaakirini rirori. ⁸Kaari
irira rirotaki iyoperotakotakaaneeriri
Tajorentsi, inta riraga Tajorentsi
rotyaantakaeri rirori ikantakotantapaa-
kyaariri irira impaetatsini.

⁹Ari impaetzi ipokantapaakari riraga
iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi jaka
kipatsiki. Roojatzi riyoperotakaantanakae-
riri Tajorentsi aakapaeni jeekatsirika
kipatsikika. ¹⁰Ari ijeekimotapaakiri
atziripaeni kipatsikika. Tema riwetsikanta-
kawori kipatsi paeraniperoroña omaanta
tee riyoteeyawakirini atziri rirotaki
wetsikaeyakirorini. ¹¹Ipokawitapaaka
rashiki iipatsiteki: ipokawitapaaka
ijorijiyotzinkarite, omaanta tee ipinkathata-
wakiri. ¹²Omaanta reentsitetari Tajorentsi
apaanipaeni atziri. Ninkarika aapatziyaka-
riri riraga iyoperotakotakaaneeriri
Tajorentsi, riraga ameentariri, tema
reentsitetakari riraga Tajorentsi. ¹³Eero
reentsitete akowashitari aaka, eejatzi tee
ro akoñaatashitee reentsitete Tajorentsi
inta ikowashitanaka irira reentsitetakae.

¹⁴Riraga iyoperotakotakaaneeriri
Tajorentsi ipokapaaki jaka kipatsiki

ikoñaatapaaki atziri. Iitantakari Jesoshi. Riraga Pawa Tajorentsi rotyaantakiri jaka. Ijeekimoeyapaakaeni aakapaeni itsipatakae. Noñaayitawakirini irira rapintzite Itomi Pawa Tajorentsi ishipakiryaaki. Ikimiperotakari Iriri; rirotaki kyaaryooperotatsiri, eejatzi ineshironkaperotakae aaka.

¹⁵Ikanta riraga Jowa riyotaakotakiri riraga Jesoshi ikantakotakiri irira rirotaki iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi. Ikantayitakirini riraga atziri: —Irika Jesoshi nokamantakotakiri chapinki. “Ranaakotena riraga impaeta-tsini. Tekirani nokoñaatzini naari, eenironi ijeeki rirori itsipatari Ashitariri Tajorentsi”.

¹⁶Irira Jesoshi ashi royiro inintaperotantzi rootaki ineshironkaperotanteeri aaka. Eekiro riyaatatzi ineshironkaperotakae. ¹⁷Paerani peroroña riraga Tajorentsi rojankinatakaeriri Moeseeshini. Rojankinatziro oetarika ikowakiri anantyaawori aaka ajeekantyaari kameetha. Eejatzi rojankinatakotziri riraga Jesokirishito ineshironkaperotakae. Iroñaaka ipokaki irira tema rirotaki kyaaryooperotatsiri, neshironkaperotantatsiri. ¹⁸Tekatsi atziri ñeerini Tajorentsi, omaanta riraga Jesoshi Itomi rapintzite iñiiri. Ikimitari Iriri, rooma kijokiro royiri. Tema itsipatawakaaka. Apintzi irira iyoperotakotakaaneeriri riraga Tajorentsi.

Riraga Jowa ikantakotakiri Jesoshi

¹⁹Nityaawo nokantakoteri riraga Jowa okaatzi ikantakotakiri riraga Jesoshi. Riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni jeekatsiri janta Jerojareeki rotyaantakiri apanipaeni ñaanakowenantatsiri Jowaki rojampikowentakaantakiri irira. Eejatzi rotyaantakiri apanipaeni

amitakotantatsiri ñaanakowenantatsiri itsipatakari: tema rirotaki icharineeteni Rewiini. Rojampitapaakiri, ikantapaakiri:

—¿Iitaka pikaawoshitakotantariri Tajorentsi atziri? ¿Ninkamika? ¿Eerokama Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyawitakarini?

²⁰Ikantaperotawakirikya:

—Kaari naaka.

²¹Rapiitakiri:

—¿Kyaaryo? ¿Eerokama Iriiyashini?

—Kaarina.

—¿Eerokama riraga kamanantzirori iñaani Tajorentsi naamagaeyakarini?

—Kaarina.

²²Rapiitakiri:

—¿Ninkamika? ¿Iitaka nokantapaeriri otyaantakinari? ¿Iitaka pantziri?

²³Ikantawakiri:

—Naaka ikenkithatakotzini paerani-peroroña Iseeyashi riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi. Rooma rojankinatzi:

“Iinja ipokae kaematsini, ikenkitha-tapiinte janta tekatsinta atziri ipanko, ikante: ‘Pikenkithashireeyakya, paapatziyari Awinkatharite, rowameethantemiri. Rootaki ipokantyaari riyoteemiro pijeekatyaari kameetha. Ipokantyaaripa’”.

²⁴Irika pokaentsiri riraga ojampitantsiri rirotaki warijeeyopaeni. ^a ²⁵Ikantapaakiri:

—¿Kyaaryo? ¿Kaarimima Rotyaantanewo Tajorentsi? ¿Kaarimima Iriiyashini? ¿Kaarimima riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi naamagaeyakarini ipokae? ¿Iitaka pikaawoshitakotantawakariri Tajorentsi riraga atziripaeni?

²⁶Ikantawakiri:

a 1.24 Warijeeyo rirotaki jewatatsiri piyotapiintantsiki joriyopaeni.

—Tema naaka nokaawoshitakotanta-wakariri Tajorentsi apatziro iña. Eenitatsi iroñaaka paashini shirampari kaari piyotzi eerokapaeni itsipatakae: tema rirotaki riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. ²⁷Rirotaki impaetanari, tema rirotaki jewaperotatsiri. Osheki noñaakoweenkaperotziri irira. Tee noñaakoweenkaperota naari.

²⁸Aritaki ikantapiinta riraga Jowa janta Wetaaniyakinta, intatsikeronta Jorirraaniki. Janta ikaawoshitakotapiintarinta Tajorentsi atziripaeni iñaaki.

**Rapiitakiri riraga Jowa
ikenkithatakotakiri Jesoshi**

²⁹Okitejitanaki raminanaki riraga Jowa iñaawakiri Jesoshi ipokapaaki. Ikantziri atziripaenika:

—¡Pamine sha! Irikatapaaki Jesoshi riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. Iwaero eejatzi rowishate Tajorentsi. Ikamawentee paata aaka maawaeni atziri, iñaaperotanteeri Ashitariri akameethatzi. Raapithateero aakapaeni oetarika kaari kameethatatsi antziri. Oshiyantyaariri rowamagaetantyaariri owisha iñaaperotanteeri riraga Tajorentsi aaka maawaeni joriyo akameethatzi. ³⁰Rirotaki irira nokenkithatakotakiri chapinki nokanantakariri: “Ranaakotakina impaetapaenani, rirotaki jewaperotatsiri. Osheki noñaakoweenkaperotakiri irira. Tee noñaakoweenkata naari. Tekirani nokoñaatzini naaka, eenironi ijeeki irira itsipatakari Pawa Tajorentsi”. ³¹Paerani tee niyowitarini rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi, omaanta iroñaaka niyoperotziri. Eejatzi ikowaki riraga Tajorentsi riyoteri maawaeni ikaateeyinira nojoriyotzinkarite. Rootaki nopokantakari naaka nokaawoshitakotawakiri maawaeni nojoriyotzinkarite nookotantyaariri rirori.

³²⁻³³Roojatzi ikanantanakari:

—Tee niyotawitarini naaka. Omaanta rotyaanantakinari riraga Tajorentsi, ikantakina: “Pikaawoshitapiintawakiri atziri iñaaki, piyoteeri maawaeni riroripaeni ikenkithashiryaakotena. Iinja piñaawakiro ayiitapaaki Noshire. Ninkarika ookantapaakyaari rirotaki riraga kithaatakotawakawori atziripaeni Noshire”. Ari impaetzi noñaawakiro oshawiinkapaaki Ishire Tajorentsi. Opoñaaka jenokinta, ookantapaakari Jesoshi. Oshiyawitapaakari jamomo.

³⁴Kyaaryo noñaaperotakiro. Rootaki nokantakotantakariri: “Rirotaki Itomi Tajorentsi”.

**Atziri ikamantakotziri Jesoshi
rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi**

³⁵Okitejitanaki rapiitakiro ikatziya riraga Jowa jaga itsipatana naaka riyotaanewo apite. ³⁶Raminakiri riraga Jesoshi ikatziyatziyawaetatyata janta awotsiki. Ikantzi riraga Jowa:

—¡Sha! Pamineri irinta. Rirotaki Rowishate Tajorentsi; riraga Rotyaantanewo. Rotyaanantariri ikamawenteeeyerini maawaeni atziri, rowawijaakotanteeri. Roshiyakari owisha rowamaapiintziri ñaanakowenantatsiri iñaaperotanteeri Tajorentsi aakapaeni joriyo akameethatzi.

³⁷Nokemantawakariri riraga Jowa naaka riyotanewo apite, rootaki noyaatantanakariri riraga Jesoshi.

³⁸Ipthokashitakina irira iñaakina noyaatakirira. Ikantakina:

—¿Iitaka pikoyiri?

Nokantawakiri:

—Tekatsi. Iyotaantatsiri, ¿tsika pijeekika?

³⁹Ikantawakina:

—Thame poyaatanakina noñaayemiro. Roojatzi noyaatantanakariri rirori, noñaapaakiro pankotsi ashinentsi

ijeekantari. Ari jenokitapaaki oorya. Noñaapaakiro pankotsi, nojeekimota-paakiri maawaeni kitejiri. ⁴⁰Iwaero paashini areetapaenchari Antereeshi rirotaki rirentzi Shimo iiteeteri paata Peetero.^b

⁴¹⁻⁴²Tsitenini oorya riyaaanaki Antereeshi raminakiteri rirentzi. Iñaantapaakariri irira, ikantapaakiri: —Noñaakiri Rotyaantanewo Tajorentsi. Thame poyaatanakina, piñaapaeri.

—Jee, thame.

Ari rareetapaakari Jesoshiki. Ramina-wakiri, ikantawakiri:

—Rooma eeroka Shimo, itomi

Jonaashi. Iinja iiteetemi: Peetero.

⁴³⁻⁴⁴Okitejitanaki riraga Jesoshi ikoyi ipiyanee ipankokinta janta paashiniki kipatsi. Oeta kipatsi Karireeya. Naakapaeni riyotaanewopaeni itsipatakina. Omaanta tekirani riyaaateni janta, riraga Peetero raminakitzi jaga riyompari Jiripi. Romiñaakiteri. Jiripi, Peetero eejatzi Antereeshi ipoñaaka Wetheeraki: itsipatawakaaka janta. Wetheera rootaki nampitsi jeekatsiri janta Karireeyaki. Raminakitzi, ari iñaakiri rirori, ikantziri:

—Thame pamineri Rotyaantanewo Tajorentsi.

—Jee, thame.

Iñaantawakari Jesoshi riraga Jiripi ikantawakiri:

—Thame poyaatanakina.

Roojatzi royaatananakari. Ari jateeyanakini maawaeni.

⁴⁵Ari yowapaakina maawaeni janta okaakini Kanaa, paashini nampitsi jeekatsiri Karireeyaki. Ari irira Jiripi riyaaatakizti ipankoki riyompari Nataneeri. Iñaapaakiri ikantapaakiri:

—Noñaakirikya riraganki, rojankina-takotzitarani paeraniperoroña Moeseeshi. Eejatzi kamanantayizirorini iñaani Tajorentsi rojankinatzitakoeyarini rirori. Rirotaki Jesoshi, itomini Josee najareetejatzi.

⁴⁶Ikantawakiri:

—Tee ikameethatzi maawaeni najareetejatzi. ¿Kyaaryooperoma ikameethatzi rirori?

Rakanakiri Jiripi:

—Thame paminakiteri, piyotantayaa-riri ikameethatzirika.

Ari riyaaanaki.

⁴⁷Ari rokaakinteeyapaakarini riraga Jesoshi iñaawakiri ipokapaaki, ikantziri tsipatayitakaririni:

—Paminerroroña riraga Nataneeri.

Rirotaki jorriyopero kimiperotariri itakaantawori paerani Ishirayeerini: ikameethataki, tee riyotzi ramatawitantzi.

⁴⁸Rojampitapaakiri Nataneeri, ikantapaakiri:

—¿Tsika pikantakaka piyotantawakiri nari nokameethatzi?

Ikantawakiri:

—Noñaakimi janta pontsiritawo iyeera, tekira ikenkithatakaemi Jiripi.

⁴⁹Rakapaakiri riraga Nataneeri:

—Tema eeroka Itomi Tajorentsi: pithotyakiro maawaeni, piyotayizirini. Eerokataki jewawentziriri jorriyopaeni.

⁵⁰Ikantawakiri:

—Pamine, inkaaganki nokantakimi: “Noñaakimi pontsiritawo iyeera”.

¿Rootakima paapatziyantakinari? Ari piñeena iinja notajonkantaperotanaki osheki, impaetzikya paapatziyantaperoteni. ⁵¹Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Aritaki piñaakiro iinja jenokiperonta

b 1.40 Okantzi: “Iinja iiteetemi Sheejashi okantakotzi Peetero”. Tema akantziri aari apaanteki Sheejashi eejatzi Peetero: mapitatsiri. Sheejashi rootaki ñagaantsi ipaanteki ewereeyojatzi. Peetero rootaki ñagaantsi ipaanteki kireeshiyajatzi.

inthomaenta. Piñaakiri ronampiripaeeni Tajorentsi rayiitashitena ipiyaneero eejatzi. Ikanantari nopokantari jaka kipatsiki niyoperotakotakaeriri riraga Tajorentsi maawaeni atziri. Tema naaka poñaachari jenokinta, nokoñaataki jaka kipatsikika.

**Ritanakawo Jesoshi
itajonkantawori iña**

2¹⁻²Okaatzi nomaaki apite. Okitejitanaki aritaki ikimoshireeyini maawaeni kanaajatz. Ojeeki nampitsi owaero Kanaa kipatsi owaero Karireeya. Ikimoshirewenteeyakirini riroripaeeni apaani shirampari owakira rayirowa iina. Tema romiñaakiri oshekini atziri rakiyoteri.^c Eeniro ikaateeyinira kanaajatz, eejatzi roori riniro Jesoshi, eejatzi notspateeyakarini naaka, Jesoshi, eejatzi paashinipaeeni riyotaanewo, maawaeni. ³Ari rowaeyakani maawaeni atziri eejatzi imiritaki awishoo-waantsi oowa, rootaki iwyaaritayitarini joriyopaeni rirori. Rooteentsi ithaatzimatero, rootaki okanantariri rowaga riniro Jesoshi:

—Tekatsi paashini awishooawaantsi oowa: ¿tema aritaki pimatakiro pamitakoteri?

⁴Ikantawakiro:

—Nana, ¿iitaka pikanantanari?

Tekiraata omonkaata notajonkante.

⁵Omaanta okantziri roori onampiresipaeni jaga:

—Pikemijantaperoterira oetarika romperatemiri.

⁶Eeniro jaga chomoo antawopero^d okaatzi 6. Riwetsikaetziro mapi. Rootaki ojeekantari iña ikiwantapiintari joriyopaeni ikiwawakowentari Tajorentsi. Omaanta iroñaaka thaataka. ⁷Ikantziri rirori maawaeni onampirentsi:

—Piyeekitero iña chomookipaeenira. Ari riyeekiteeyakironi maawaeni.

⁸Roojatz ikanantanakari:

—Pikitero iroñaaka paakotanakiniri omperatizimiri, pimpaete paakotanakiniri maawaeni atziri.

Ari raakotanakiniri. ⁹Ikemijantawakiro riraga omperatariri, tema opeyanaka awishooawaantsi oowa. Tee riyotzi omperatariri onampirentsi tsikarika opoñaaka iroka, omaanta riyotaki onampirentsi, iyeekitzirori chomookira iña. Roojatz riraga omperatantachari ikaemantakariri aatsiri iina. ¹⁰Ikantziri:

—Tema rootaki itapiintari kameethari awishooawaantsi oowa aperi atziri. Aririka ashinkitawitanakyaani apokashitapaero majankaari. Aritaki okantari ameteeyarini. Eerokaritya eeroka kempoyaakirori rowaga kameethari. Owakira iroñaaka pamakaantakiro.

Ari maawaeni rirori.

¹¹Ari janta Kanaa jeekatsiri Karireeyaki, ritakawo Jesoshi itajonkantaki. Roñaagakinawo ishintsinka. Noñaakiri naaka eejatzi paashini riyotaanewo, roojatz ameenantanakariri maawaeni.

¹²Roojatz noerinkanteeyanakarini Kaperinawooki. Itsipatanakina Jesoshi naaka, riniro, rirentzipaeni, tirojatz paashinipaeeni riyotanewo. Ari nokaateeyanakirini maawaeni. Nomagaeyanakini janta apaanipaeeni tsiteniriki.

**Iroñaaka nokantakoteri riraga
Jesoshi roemishitowaeyakirini
Tajorentsipanko pimantatsiripaeni**

¹³Rootzimateentsi kitejiri nokimoshiryaantapiintari naakapaeni joriyo owaero Kitejitatsiri rawijantariri

c 2.1-2 Naakapaeni joriyopaeni nametapiintawo iroka. Aririka atziri raye iina, ari romiñeeri oshekini atziri rakiyoteri. Ikimoshireeyakini maawaeni. **d 2.6** Apaani okaate yeekitatsini 80 riitero iña.

ronampiri Tajorensi. Nokenkithashiryaaakotawo kitejiri paeraniperoroña rawijantakarini irira ipankokipaeni nochariniiteni janta Ejiipitoki.

Rootaki oshekini atziri itonkaantanakari Jerojareeki tonka, tonka, tonka, ipinkathatantariri riraga Tajorensi. Ari itonkaanaki riraga Jesoshi janta. Nokaatanakiri paashinipaeni riyotanewo noyaatanakiri. ¹⁴Nokyaa-kaapaakiri Tajorensipankoki noñaapaa-kiri janta pimantatsiri waaka, owisha, jamomo, maawaeni. Eejatzi ijeekaki jaga kaampiyayitziririni atziri iyorikitepaeni. ¹⁵Ari iñaakiro riraga Jesoshi shiwithapaeni riwetsikashitakiri pajamentotsi ipajatantyaariri waaka. Roojatzi romishitowanteeyakaririni owisha, waaka, maawaeni. Ipitamenkakotakiri imeejatekipaeni kaampiyayitziririni iyorikitepaeni, rojokitakiri iyorikite. ¹⁶Ikanteeyirini pimantatsiri jamomo:

—Pagaeyanakirini irika. Eero pipimantawaetzi jaka nopinkathatapiintzirika Pawa.

¹⁷Roojatzi nokenkithashiryaaantana-kawo rojankinatakotziteetakaririni irira Jesoshi paeraniperoroña Iwaperiteki Tajorensi: “Naamaakotzitakari, Pawa, iroka Tajorensipankoka; rootaki rowamaanteenari iinja”. ¹⁸Ikantana-kiri jewatatsiripaeni joriyopaeni:

—¿Iitaka panantawori iroka? ¿Iitaka poñaayenari niyotantemiri eerokarika riyotaantzi irira Tajorensi?

¹⁹Ikantawakiri:

—Pishekiroero iroka Tajorensipankoka ari okaate 3 kitejiri napiiteero notzinagaero. ²⁰Roojatzi ikijathatantanakari riraga jewatatsiripaeni joriyo:

—Okaatzi oshekini ojaentsi riwetsikanteetakawori iroka Tajorensipankoka. ¿Arima okaate 3 kitejiri piwetsikanteeyaawori eerori? Eerowa pimatziro.

²¹Ñaakiro, rirojatzi oshiyakaawentachari. Riroma rirotaki oshiyakaawentachari iwatha Tajorensipankoka, rooma kijokiro royiri Ashitariri. ²²Ikamantakari, okaataki 3 kitejiri ipiriinantanaari. Roojatzi, aritaki nokenkithashireeyanakironi iroka oshiyakaawentachari. Eejatzi niyotanakiro okenkithatakotakirini paerani Iwaperite Tajorensi monkaataka iroñaaka maawaeni okenkithatakotakiri.

²³Areetapaaka Kitejitatsiri rawijantari ronampiri Tajorensi nokimoshiryaaantari maawaeni naaka joriyoyatzi. Ijeekapaaki riraga Jesoshi Jerojareeki, osheki itajonkantayitapaakini. Iñaayitakirini atziri, rootaki raapatziyeyantakaririni. ²⁴Omaanta riyotzi rirori iitaka ikenkithashiryaari maawaeni atziri, rootaki raamaantanakari: “Ragaetanakinakari”. ²⁵Riyotakiri riraga atziri iitaka ikenkithashireeyarini. Riyotashitaka, tekatsi kamanterini.

Ikenkithawaetakaakiri Jesoshi Nikoreemo

3 ¹Eeniro shirampari jewatziriri joriyopaeni iwaero Nikoreemo. Rirotaki warijeeyo. ²Ikanta riraga Nikoreemo ipokashitakiri Jesoshi tsiteniriki, ikantapaakiri:

—Iyotaanari, niyotakimi pipoñaaka Tajorensiki. Rootaki pipokantakari, piyoteeyapaenani. Eeromi itsipatzimimi Tajorensi eeromi pitajonkantzimi. Rootaki nokowantari piyoteena naari.

³Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Kyaaryooperotaki iroka nokantemiri: riraga kaari apiitaachani ikoñaatee, eero reentsitetari Tajorensi, eejatzi eero imatziri iñiiri irira, itsipatantyaariri jenokinta.

⁴Ikantapaakiri riraga Nikoreemo:

—Aririka antyashiparitaki, ¿tsika akantyaaka apiiteero akoñaatantee-

yaari? ¿Arima amateero apiyaneero omotziki anironi apiitero akoñaatanta-paeyaari?

⁵Ikantawakiri:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri: maawaeni kaari apiitaachani ikoñaatee eero reentsitetari Tajorensi. Omaanta aririka rityaawo okoñaateri riniro eejatzi impaetzi apawo otzimiri Ishire Tajorensi, aritaki rashitakyaari riraga Tajorensi eejatzi raminakowiritantakiri. ⁶Tsinani aririka oeyoyeeri otomi, ikimitari ashitariri, ikame. Eejatzi okimiwitaka Ishire Tajorensi, aririka otzimeri atziri ikimityaari Tajorensi, eero ikami, inta ikantyaani ijeeki itsipatyaari Tajorensi. ⁷Aririka nokantemi: “Papiiteeya pikoñaatee”, eero pitzimaetyaashitanaka. ⁸Tsakarika okoyi otampyaataki tampyaa, pikemawakiro opoematapaaki, mooo. Omaanta tee piyotzi tsakarika okinapaaki eejatzi tee piyotzi tsakarika iyaate. Eejatzi ikimiwitawo maawaeni otzimantari Ishire Tajorensi.

⁹Ikantapaakiri riraga Nikoreemo:

—¿Oetaka poshiyakaawentanari?

¹⁰Ikantawakiri:

—¿Kaarimima eerori iyotaayitziririni maawaeni ajoriiyotzinkarite? ¿Itaka kaari piyotantawakawo iroka nokantzi-miri? ¹¹Kyaaryooperotaki iroka nokantemiri: nokantakotziri iitarika niyotziri eejatzi noñaayitzirini omaanta tee paapatziyawo nokantayitawitzirini. ¹²Iroñaaka nokenkithatakowitami-miro inheetziri jaka kipatsikika, omaanta tee paapatziyawo. Aririka nokenkithatakotemiro oetarika ikoyiri riraga Tajorensi, ¿arima paapatziyakina? ¹³Tekatsi atziri jatatsini jenokinta eejatzi ipiyeer jaka kipatsikika ikantemi oetarika ikoyiri Tajorensi. Omaanta naaka nopoñaaka jenokinta nokoñaatapaaki kipatsikika. Aririka nokenkithata-

kotero jenokinta, niyotakiro oeta nokantziri. ¹⁴Paeraniperoroña riyaaantakari achariniitene paerani janta tekatsinta atziri ipanko, ratsikayitawakirini oshekini maanki. Ikamayitakini osheki. Ari ikantakiri riraga Tajorensi Moeseeshini: “Piwetsikeri oshiyaarini maanki powatzikakotero inchapankeki. Raminayiterinirika atziripaeni ari retsiyatakotane, eero ikami”. Aritaki imatakiri Moeseeshini. Retsiyatakotantariri osheki atziri. Ikimiwitaka ikantana riraga Tajorensi: “Rowamagaetemi eerori rowamayemi atziri, rowatzikakotemi inchapankeki. ¹⁵Pikamawenteri atziri powawijaakotero maawaeni aapatziyemini”.

Rootaki ikantziriri Jesoshi riraga Nikoreemo. Ithonkapaakiro ikenkithatakaakiri.

¹⁶Inintashireperotanteeroroña riraga Tajorensi aakapaeni maawaeni atziri kipatsikika, rootaki rotyaanantakariri Itomi rapintzite jaka kipatsikika. Ninkarika aapatziyeeyaaririni rirori, eero riyaatzi paamariki kaari tsiwakani-tatsini, inta ikanteetatyeyeaani ijeeki jenokinta itsipatapaeyaari Tajorensi. ¹⁷Tee ro rotyaanantariri Tajorensi riraga Itomi jaka rowashironkae aakapaeni atziri, inta rotyaanantakaariri rowawijaakotee. ¹⁸Eero ikantakowenteeyirini Pawa Tajorensi maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Omaanta ikantakowenanteeyakaririni rirori maawaeni kaari aapatziyaarini, rootaki rowashironkaantyaariri iinja. ¹⁹Ro rowashironkaantyaariri theenkaeyiririni riraga Jesoshi. Omaanta Irira ipokaki rirori riyotaanteeri aaka tsakarika ikantari riraga Tajorensi eejatzi riyotaanteeri ajeeki kameetha. Noshiyakaawentemiri: okimiwitaka ikitejitakotakiri atziri jaka kipatsiki tema iñaakiro maawaeni oetarika ranteeyirini.

Omaanta riraga kaari aapatziyari rantapiinteyironi kaari kameethatatsi, tee ikoyiro riyotero iroka riyotaawitakariri; inta okimiwita inintaperotziro tsiteniriki irirapaeni. Tee ikoyi ijeeki kitejiriki, ikantzi: “In̄eeterokari riraga Tajorentsi antziri aaka, rowashi-ronkaanteerokari”.²⁰Maawaeni antzirori kaari kameethatatsi ikijakiri Jesoshi. Tee ikoyi ipokashiteri: riyotaki roñaawontzitzirikari kaari kameethatatsi rantziri, rootaki kaari ipokashitantari raapatziyantyaariri.²¹Omaanta antzirori kyaaryooperotatsiri, rirotaki pokashitziriri riraga Jesoshi. Roñaagayitzirini kameethatatsiri rantziri. Riroma rirotaki Tajorentsi antakayiriri kameethatayitatsirini, rootaki kaari ipashiwenanta rirori ipokashitziri. Kimiwitaka ijeekaki kitejiriki imatziro in̄iiri maawaeni atziri eejatzi Tajorentsi.

**Jowa riraga kaawoshitakotantsiri
rapiitziro ikantakotziri Jesoshi**

²²Inja riyataakaanakina riraga Jesoshi Joreeyaki. Nojeekapaaki janta, nokaawoshitakotantapaakari Tajorentsi atziri.²³Eejatzi riraga Jowa ikaawoshitakotawakiri Tajorentsi atziri jaga Aenookira okaakintawo Jariimi; tema oshekitapaaki in̄aa jaga. Riyaatashitanakiri oshekini atziri ikaawoshitakotawakiniri riraga Tajorentsi.²⁴⁻²⁵Tekiraata romonkyaagaetziri riraga Jowa. Riyotaanewopaeni rashi ipiyawaantetakariki paashini joriyi. Ro ipiyapiyawaantetawakagaeyani, ikantzi tsika akanteeyanakyaanika akiteshiretanteyaarini.²⁶Roojatzi riroripaeni ipokashitantapaakariri riraga Jowa ikantapaa-kiri:

—Iyotaanari, ikaawoshitakotawakiri Tajorentsi riraganki pitsipatariranki chapinki jantakironta Joriraaniki. Riraganki pikantakotakiri rirotaki

Rotyaantanewo Tajorentsi. Rootaki riyaatashitantanakariri maawaeni atziri, tema iroñaaka rookanakae aaka. ¿Itakakya?

²⁷Ikantawakiri:

—Tekatsi amatashiteeyani aaka apaniroeni, inta Tajorentsi jenokijatzimatakagaeroni maawaeni kameethatatsiri.²⁸Pikemakina eerokapaeni nokantakimi chapinki: “Kaarina naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. Omaanta rotyaantakina riraga Tajorentsi neewatanakiri rirori”.

²⁹Noshiyakaawentemiro. Irira owakira aatsiri iina, aaperotzirori. Ikimoshirewentakiro iina. Rootaki riraga isheninkathoripaeni ikimoshirewentyaariri. Iroñaaka nokimiwitari riraga kimoshirewentziriri aatsiri iina.

³⁰Kyaaryo chapinki osheki atziri ipokashitapiintana ikemakotziri Rotyaantanewo Tajorentsi; omaanta iroñaaka rookanakina, riyaatashitakiri ipinkathaperotziri rirori. Naaka tee: eero iroñaaka ipinkathatanaana.

³¹Riragakya poñaachari jenokinta reewaperowenteyirini maawaeni. Naaka kipatsijatzi, nomonkaateeyarini maawaeni jeekatsiripaeni kipatsikika, tee apinkathariteeyini ikimitaaga rirori. Tema apatziro akenkithawaetakotashitawo iroka añaaayitzirini jaga kipatsikika.³²Omaanta riraga poñaachari jenokinta ikamantakotziro oetarikapaeeni in̄aaayitzirini eejatzi ikemayitzirini janta. Omaanta tekatsi osheki aapatziyaperotawakyaawoni ikantakiri.³³Omaanta maawaeni aapatziyawakawori okaatziki ikantziri riyotzi kyaaryooperotaki maawaeni ikantziriri Tajorentsi.³⁴Rirotaki Tajorentsi otyaantziriri riraga Jesoshi, iroñaaka riyotaantapaakiro iyenkithari. Riraga Tajorentsi tee ithañaaawo Ishire, inta ikithatzitakari Itomi Ishireki.

³⁵Riraga Pawa jenokijatzi inintaperotziri Itomi, eejatzi rotyaantakaeri reewaperowenteeyeeni aakapaeni maawaeni atziri.

³⁶Maawaeni aapatziyariri Itomi Tajorentsi ikanteetatyeeyaani rañe jenokinta. Omaanta eero riyaatzi jenokinta riraga kaari aapatziyari rirori, tema ikanteetatyeeyaani ikijantyaari Tajorentsi.

Rookaneero Jesoshi Joreeya

4 ¹⁻³Riraga warijeeyopaeni ikemakotakiri Jesoshi. Ikanteeyirini atziri: —Riraga Jesoshi ranaakotziri Jowa riyotaantzi. Osheki raapatziyakaakari atziripaeni, osheki ikaawoshitakotawari Tajorentsi.

Omaanta tee ikaawoshitakotari Tajorentsi riraga Jesoshi inta naakapaeni riyotaanewo kaawoshi-teenchari. Riyotaki Awinkatharite ikemakotakiri riraga warijeeyopaeni oetarika rantziri. Rootaki rookakaanta-naanawori Joreeya ipiyakaantanaanari Karireeyaki.

Ikenkithatakaakiro Jesoshi jamaaryajato

⁴⁻⁵Ikinakaanaana Jesoshi Jamaaryaki naakapaeni. Rareetakaapaentana okaakini nampitsi iitachari Shikaari. Rootaki iipatsiteni Jakoowoni paerani-peroroña: iroka ipakiriri itomini Joseeni. ⁶Eenitatsi jaga iyakotanewo iñaa Jakoowoni. Makotapaaki riraga Jesoshi, rooma nopoñaaka maawaeni inteena. Ijeekimotashitapaakawo okaakini roori imakoryaantapaaka. Tema tsiteniityaapaaki oorya. ⁷⁻⁸Notsipatakari naaka paashinipaeni riyotaanewo niyaatapaentzi jaga nampitsiki namanantapaentzi nowanawo. Roojatzi opokantapaaka tsinani jamaaryajato okitaatzi iñaa. Ikantawakiro rirori: —Pipakotena nomiri.

⁹Okantziri:

—¿Kaarimima jorriyo? ¿Iitaka pikowakotantanari iñaa? Naaka jamaaryajato.

Tema tee raakameethateeyirini jorriyopaeni jamaaryajatzzi. Rootaki okanantakariri: “¿Iitaka pikowakotantanari iñaa?”

¹⁰Ikantawakiro riraga Jesoshi:

—Tee piyotzi oetarika ikowakaakimiri riraga Tajorentsi nomatemiri. Eejatzi tee piyotzi naari ninkarika. Nokantakimi: “Pipakotena nomiri”. Omaanta piyotakinamikami naari, pikantakinami eerori: “Eerokakya pipenaata nomiri”. Roojatzi nopashitantemirorimi iñaa owañaantatsiri.

¹¹Okantakiri:

—Tekatsi pikitaatantyaari. Inthomaeperonta ojeeki iñaa kiteyaaperotatsiri. ¿Ninka payenirika iroka iñaa owañaantatsiri? ¹²¿Panaakotakirika achariniiteni riraga Jakoowoni kiyashitzirori iroka iyakotanewoni? Imiritzirini iñaa imiriteeyironi maawaeni rirori itomipaeni eejatzi maawaeni ipira. Roojatzi iroñaaka nomiriteeyirini naaka. Okameethataki iñaa: ¿pikenkithashiryaaka pipena iñaa anaakotzirorini iroka okameethatzi?

¹³Ikantawakiro:

—Ninkarika miriteeyirorini iroka iñaa ari rapiitero maawaeni ikemaero imiri.

¹⁴Omaanta ninkarika miritakironi iñaa nopiriri naaka, eero rapiitziro imiritee. Rowaga iñaa noperi okimita iyowaatapaakitzi ishireki, rootaki owañaakiriri. Ikantyaani ijeekimotapaakina.

¹⁵Okemakiri. Tee iyotzi ikantakotziro roori Ishire Tajorentsi. Okenkithashireeya ikantakotziro iñaa. Okantakiri:

—Pipenawokya iroñaaka iroka iñaa pikantakinari, eerokya nomiritantanaa. Eero natsipetaatawo nopokaate jaka nokitaatane iñaa.

¹⁶Ikantanakiro rirori:

—Pityaawo piyaate pikaemakitenari piimi.

¹⁷Okantawakiri:

—Tekatsi noemi.

Ikantanakiro:

—Kyaaryootaki pikantakinari:

“Tekatsi noemi”. ¹⁸Ikaataki piimi paawitakari apawakooni. Irira pitsipata-shitari iroñaaka kaari piimi. Kyaaryo pikantakina.

¹⁹Okantawakiri:

—Kyaaryo eerokakya kamanantayitzi-rorini iñaani Tajorentsi: apaani iroñaaka nojampitemi. ²⁰Jaka tonkaariki ipinkathapiinteyirini riraga Tajorentsi maawaeni nochariniitenipaeni. Eerokapaeni joriyopaeni pikantzi kameetha apinkathateri Jerojareeki. ¿Oetaka kameethatsiri?

²¹Ikantawakiro:

—Pikemijantero iroka nokantemiri iroñaaka. Paata eero pikenkithashiriwo tsikarika pipinkathateri riraga Tajorentsi. Atsipetashita akenkithashiryaaashitawo tsikarika apinkathateri inta okameethaperotzi akenkithashireeri ninka apinkathateri. ²²Eerokapaeni jamaaryajatzii tee piyotziri irira pipinkathawitari. Naakapaeni joriyo, niyotziri naaka ninka naapatziyeeyarini. Riraga owawijaakotantatsini rirota joriyotatsini paata. ²³Monkaatapaaka pipinkathaperoteri riraga Pawa: pikoyirika, ari amitakoeyemini maawaeni Ishire Tajorentsi, iyoteemiro kyaaryooperotatsiri. Rootaki ikoyiri Tajorentsi. ²⁴Tekatsi iwatha riraga Pawa Tajorentsi. Riraga kowatsiri raapatziyaari irira, okameethatzi ikemijantaperotero Ishire okaatzi iyotayeeriri kyaaryootatsiri.

²⁵Okantanakiri:

—Niyotaki ipokae Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga iiteetziri Kirishito. Rareetapaakaerika riyotakaapaakae oetarikapaeni.

²⁶Ikantawakiro:

—Naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi.

²⁷Rootaki ikantakirori riraga Jesoshi rowaga tsinani. Roojatzii naaka, nokaatakiri paashinipaeni riyotaanewo nareetapaa. Noñaapaakiri. Omaanta tee nojampitapaeri: “¿Iitaka pikantzirori tsinani? ¿Iitaka pikenkithatakaantawori?” Naminashitapaakari.

²⁸Naminashitapaakari, ookanakiro oowitzite opiyanaaka onampiki. Okanta-paakiri onampiweri:

—Thame poyaatanakina maawaeni.

²⁹Noñaayemiri shirampari kantakinari maawaeni oetarika nantayitziirini. Riromachee Rotyaantanewo Tajorentsi.

Ikemijanantawori okaatzi okantakiri, ³⁰roojatzii royaatantanakawo maawaeni raminakiteri riraga Jesoshi.

³¹Rootaki tekira opiya roori iiyakotanewoki, nokantawitanakari Jesoshi:

—Iyotaanari, poya.

³²Ikantawakina:

—Eenitatsi nowari nashi naari kaari piyotzi eeroka.

³³Roojatzii nokantawakaantanaka:

—¿Ramaetakinirima rowanawo?

³⁴Ikantanakina:

—Nantziniri otyaantakinari ikowakaa-kinari okimitzimotakina nowaka, oshintsitakaakina eejatzii iweshiryaaakakina. ³⁵Rooma pikantawakaawita eerokapaeni tekira omonkaata 4 kashiri ari agaeyantyaaworini opiyotapiintaga, pankirentsi. Piitashiwitaka aririka pareetakyaa janta Karireeyaki roojatzii piyoteeri atziri oetarika ikantziriri Tajorentsi. Omaanta nokantemi: pamineri oshekini atziri pokatsini jaka. ¿Piñaakiri? Kithaatawori kitamaari. Ikoyiri maawaeni riyoteri Tajorentsi. Piyotaantyaariri oetarika ikoyiri rirori raapatziyantyaariri. ³⁶Aririka piyotaa-kiri atziri roojatzikyaa raapatziyari riraga

Tajorentsi, ari nokimoshiryaakayemi. Okimiwita aririka powiiteniri piwaato-rote ipinatemi. Piyotaashitari eejatzi ikemijantana roojatzi eero ikami inta ikanteetapaatyeeyaani ijeeki jenokinta Tajorentsiki. Rootaki iinja maawaeni rityaawo yotaakotziriri Tajorentsi eejatzi maawaeni impaetatsiri riyotaakotanakiri rirori apiyowentyaari riraga Tajorentsi akimoshireeyantyaarini, maawaeni. ³⁷Kyaaryootaki iroka ikantapiinteetzi: “Irirra pankitakirori eero rowiitziro inta paashini owiiteroni”. ³⁸Notyaanteeyemini piyotagaeyeririni atziri oetarika ranteri reentsitetanteeyakaririni riraga Tajorentsi. Naari eejatzi paashinipaeni atziri niyotaakiri eechonkiini, iroñaaka thame pithonkaeri piyoteeri eero. ³⁹Aririka okantakotapaakiri riraga Jesoshi rowaga tsinani, raapatziyana-kari oshekini onampiweri. Tema okantziri: “Noñaayemiri shirampari kantakinari maawaeni oetarika nantayitzirini”. Rootaki royaatantawori jaga. Rareetanteeyakaririni maawaeni. ⁴⁰Ipokashitantakari ikantapaakiri: —Pijeekimotanakinaata. Ari ijeekakaanakina apite kitejiri janta, ⁴¹nokenkithatakaanakiri irirapaeni Jesoshi eejatzi naaka maawaeni riyotaanewo. Raapatziyaperotanakari osheki riraga shikaarijatzi. ⁴²Ikanteeyakironi riraga shikaarijatzi rowaga tsinani: —Naapatziyakawo eechonkiini pikantakinari omaanta iroñaakakya nokemaperotakiri irira Jesoshi, rootaki niyoteeyantakarini kyaaryokya oetarika pikantakinari. Rirotaki Owawijaakotantatsiri maawaeni jeekatsiri kipatsiki riraga aapatziyariri. Rirotaki irinta Rotyaantanewo Tajorentsi. ⁴³Ari apite imaaki Jesoshi janta. Okitejitanaki tee ikoyi ikijanakiri riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni rootaki

riyaatantanakari. Ipiyanee iipatsiteki Karireeyaki. Noyaatanakiri naakapaeni riyotaanewo. ⁴⁴Riyaatantari omaanta riyotzi tee raapatziyaperotari osheki atziri janta. Rirotaki Jesoshi kantapiintatsiri: “Tee raapatziyari atziri kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iipatsiteki inta itheenka-piintziri inampijatzi”.

⁴⁵Omaanta aririka nareetapaeya maawaeni naakapaeni Karireeyaki, raakameethatawakiri riraga Jesoshi maawaeni karireeyajatzi. Riyaatakitzi oshekini irirapaeni chapinki janta Jerojareeki, ikimoshireeyini maawaeni. Aritaki janta iñaayitakironi rantziri Jesoshi. Rootaki iroñaaka raakameetha-tantakariri maawaeni.

Jesoshi retsiyatakotziri itomi jewatatsiri

⁴⁶Rapiitakiro riyataanee riraga Jesoshi Kanaaki: rowaga karireeyawero. Janta chapinki ipeyakiro iñaawishoo-waantsi oowa.

Eniro ijeeki Kaperinawooki jewatatsiri, imantsiyataki itomi. ⁴⁷Ikemakotawakiri riraga Jesoshi poñaachari Joreeyaki, areetapaa Karireeyaki. Ari riyaatashitanakiri, ikantapaakiri: —Rooteentsi ikame notyomi. Thame petsiyatakotakitenari.

⁴⁸Ikantakiri riraga Jesoshi atziripaeni: —Eerorika notajonkantayitzini, ¿arima paapatziyeeyakinani? Aritaki pikanteeyarini eero, pitheenkaeyanani.

⁴⁹Rapiitziro ikantapaakiri: —¡Nowinkatharite! ¡Intsipaeete, pipoke nopankoki! ¡Ikamikari notyomi!

⁵⁰Ikantawakiri: —Pipiyeero iroñaaka. Eero ikami pitomi, aritaki retsiyatakotee.

Ikemijantaperotanakiri piyanaa. ⁵¹Niyanki awotsi itonkiyotawakari ronampiripaeni, ikantapaakiri:

—Etsiyatakotee pitomi.

⁵²Roojatzi rojampitantapaakari, ikantapaakiri:

—¿Tsika ikaatakika oorya retsiyatako-tantakari?

Ikantakiri:

—Chapinki, itziroryaanaki oorya, aritaki awijanaki ijaawamerikitzi.

⁵³Ikenkithashiryaanakiro aritaki ikaataki oorya ikanantakariri Jesoshi: “Eero ikami pitomi”. Rootaki rameenantanakariri Jesoshi. Eejatzi ikimiiyakani riraga isheninka maawaeni, rameentakari rirori.

⁵⁴Iroñaaka apite itajonkantaki riraga Jesoshi janta Karireeyaki ipoñaanakanta Joreeyaki.

Retsiyatakotziri mantsiyatzinkari janta inkaareki

5 ¹Iroñaaka monkaatapaaka paashini kitejiri nokimoshiryaantanaari maawaeni joriyopaeni. Tema ipiyotakiri oshkeyaantzi atziri janta Jerojareeki, ipinkathatantyaariri Tajorentsi. Eejatzi itonkaanaki riraga Jesoshi janta tonka, tonka.

²Eenitatsi oshiirikota riwetsikaetziro mapi inkinagaakitakiro maawaeni pankotsi janta rowakinta Jerojareekinta. Eejatzi eenitatsi ashitakontsi paeni. Apaani owaero ipaanteki ewereeyo, rashitako owisha. Ari inthomaenta oshiirikota okaakini rashitako owisha eenitatsi inkaare iitachari Wetheshita. Eejatzi eenitatsi janta kaapa apawakooni. ³Rootaki janta romaryaanterarini mantsiyari osheki. Ipiyoteeyanira mantsiyaperotatsiripaeni: riraga kaari kokichaatsi, kijopookitatsiri, matharitonki, maawaeni. Royeeyironi iñaá omaemañaatya. ⁴Aririka omaemañaatya iñaá nokantapiintzi naakapaeni joriyoo: “Ipokapaaki inkaareki ronampiri Tajorentsi,

imaemañaatakaakawo iñaá, chomok, chomok. Roojatzi ninkarika ityaawoni itsitsiyaatantyaawo ari retsiyatakotee”.

Ari oshekini mantsiyatzinkari janta royeeyeroni omaemañaatya iñaá. ⁵Eenitatsi jaga shirampari okaatzi 38 rowawijaakiri rojarentsite imantsiyatiki. ⁶Ari ikatziyatziyawaetashita riraga Jesoshi janta iñaapaakiri irira mantsiyatzinkari romaryaaka. Riyotakotapaakiri aritaki okaatki rojarentsite osheki imaryaaka jaka. Ikantziri:

—¿Pikoyi petsiyatakotee?

⁷Ikantawakiri:

—Jee. Omaanta tekatsi tsitsiyakayenani aririka omaemañaatya iñaá. Naaka tee nomatziro notsitsiye apaniroeni: tema rootaki ranaakotantanari paashini, itakawori itsitsiyaki rirori.

⁸Ikantapaakiri:

—Pipiriintee, paaneero pishitashi, piyaate pipankoki.

⁹Roojatzi etsiyatakotanaki. Ipiriintanaa raaneero ishitashi ipankoki.

Rootaki kitejitatsiri nomakoryaantapiintari naakapaeni maawaeni joriyoo.

¹⁰Rootaki ikanteeyantakaririni riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni okaatzi iñaakiri rirori:

—Rootaki iroñaaka kitejitatsiri amakoryaantapiintari. Tee oshineta aaneero iroñaaka ashitashi. ¿Iitaka paantanakawori pashi?

¹¹Ikantawakiri:

—Riraga etsiyatakotakaanari rirotaki kantanari: “Paaneero pishitashi, piyaate pipankoki”.

¹²Roojatzi ikanantanakari:

—¿Ninka kantakimirika iroka?

¹³Tee riyotzi rirori ninkarika etsiyatakotziriri. Eenitatsi jaga osheki atziri, ipeyimotanakari riraga Jesoshi. ¹⁴Iinja irira Jesoshi raminaminatakiri riraga etsiyatakotziriri, eejatzi iñaakiri janta Tajorentsi. Ikantziri:

—Ñaakiro. Eeroka etsiyatakoteemi. Eero pantapiintziro eejatzi kaari kameethatatsi. Apiitaneemikari pimantsiyate, pikamaekari.

—Jee. Aritaki.

¹⁵Roojatzi riyaatantanaka shirampari. Ikantapaakiri riraga jewatatsiripaeni joriyyopaeni:

—Rirotaki etsiyatakotakaakinari Jesoshi.

¹⁶Rootaki ikijantanakariri irirapaeni jewatatsiripaeni joriyyo riraga Jesoshi. Ikwantakari rowamagaeterimi rirori tema retsiyatakotantakari kitejitatsiriki nomakoryaantapiintari maawaeni naaka joriyyopaeni. Ari ikantziri piyotawentari:

—¿Itaka pikanantari kitejitatsiriki amakoryaantapiintari?

¹⁷Rootaki ikantawakiriri:

—Roojatzi ikantani Pawa rantziro kameethatatsiri. Eejatzi nokimitari naaka. ¿Itaka nopakaantyaaworikya nantziro kameethatatsiri kitejitatsiri amakoryaantapiintari?

¹⁸Eekiro riyaatatzi ikowaperotziroña rowamaeriroña riraga Jesoshi. Tee apatziro iñaakiri ranantashitawo kitejitatsiriki nomakoryaantapiintari; inta eejatzi ikemakiri riraga Jesoshi ikantzi: “Pawa nashi rirotaki Tajorentsi”. Roojatzi ikanantanaka riroripaeni jewatatsiri joriyyopaeni:

—Iitajorentsishitaka, tee ikameethatzi.

¹⁹Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Tee nantashitawo naaka apaniroeni inta nomonkaatakiri oetarika noñaakotziriri rantziri Pawa. ²⁰Irira inintaperotana naaka Itomi riyotaakinawo maawaeni nantziri. Iinja imatakayena nanaakotero nantakiniririka shiramparika, tema notajonkaperotantyaariri oetarikapaeni, rootaki potsikanaperotantanakinari

osheki. ²¹Rooma ipiriinteeri Pawa kaminkari rowañaakiri. Eejatzi nokimityaari naaka, nowañaanakiri ninkarika nokowakaari. ²²Eero ikantakowentziri Pawa atziri ikameethatzirika, eero: inta rootaki rotyaanantakinari naaka nokantakowenantaariri. ²³Ikwakiri Pawa maawaeni atziri iñaakoweenkateri rirori. Eejatzi ikowakaakina iñaaperotena naari maawaeni atziri nokameethaperotzi. Riraga kaari ñaaperotanaa naaka nokameethatzika, tee iñaaperotziri Pawa rirori ikameethatzi. Tema rirotaki Pawa otyaantakinari. ²⁴Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Maawaeni kemirori nokantziri, aririka raapatziyakyaaari otyaantanari, aritaki ikantyaani ijeekantakyaari janta jenokinta notsiptyaari naaka. Eero ikantakowentziri Pawa. Ikamawitakya, omaanta ari rapiiteeya rañaagae. ²⁵Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Iroñaaka riraga kaari aapatziyari ikemaeyawaeroni noñaani: tema naaka Itomi Tajorentsi. Ikanteetyeeyaani rañagaeyeni maawaeni aapatziyawori noñaani. Aritakikya iroñaaka omonkaatakya raapatziyeyantenanari. ²⁶Irira Pawa ashi royiroyo eejatzi rowañaakiri atziri. Naaka nomonkaatakari. Ikwakaakinari naaka ashi noyiroyo nañi eejatzi nowañaakiri atziri. ²⁷Tema nopoñaaka jenokinta natziritapaaki jaka kipatsikika. Ro rotyaanantanari nokantakowenteri maawaeni atziri ikameethatzirika. ²⁸Eero potsikanatana. Iinja ikemaeyenani maawaeni riraga kaminkari okaatzi nokantziri. ²⁹Aritaki ipiriintanakiri antzirori kameethatatsiri, rañeeyanakini ijeeki jenokinta ijeekira Tajorentsi. Eejatzi riraga eekiro riyaatatye antzirori kaari kameethatatsi ipiriintawitanakyaapa omaanta ikantakowenantaariripa riraga Tajorentsi maawaeni: rotyaanteri paamariki kaari

tsiwakanitatsini. ³⁰Tekatsi nokantya nantashityaawo. Nokantakowenantyaa-ririka atziri ikameethakirika nomonkaatakiro ikantanari Pawa. Kyaaryoopero nokantakowenantariri. Tee nantashitawo oetarika nokoyiri naari inta nanteniri Pawa otyaantakinari ikowakaakinari irira.

³¹Eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Aririka naaka kantakotachanimi apaniroeni, pikantemi: “Tee kyaaryoopero ikantzi”. ³²Omaanta eenitatsi paashini kantakotanari, riraga Pawa. Niyotzi kyaaryootaki ikantakotanari irira. ³³Omaanta eerokapaeni, potyaantayitakinari riraga Jowa, pojampitakaantakiri. Eejatzi irira ari ikantakoperotakiro kyaaryooperotatsiri, ikantakimi: “Rirotaki Jesoshi Owawijaa-kotantatsiri, rirotaki Itomi Tajorentsi”.

³⁴Tekatsi okantya ikamantakotena atziri: “Ikameethatzi Jesoshi”, omaanta nokowaki eeroka pawijakote, rootaki nokanantzimirori iroka. ³⁵Riraga Jowa roshiyawitari ootamentotsi amorekaperotatsiri. Piñaawakiri okoñeetyaapaaki rashi: rooma osheki riyotakaakimi. Pikimoshirewentawitawakari eechonkiini. ³⁶Eenitatsi eejatzi paashini riyotakaakimiri, rowaga anaakotziriri Jowa, piyoperotantenari. Iroñaaka nothotyaaneeniri Pawa otyaantakinari maawaeni okaatzi ikantakinari. Oetarika nantayitzirini naari, iyotakaakimiri rotyaantakina Pawa. ³⁷Eejatzi ikamantakotakina naaka Pawa riraga otyaantakinari. Omaanta tee pikemijantaneentziri oetarika ikantziri, eejatzi tee piñaaneentziri tsika ikantari.

³⁸Eejatzi tee paapatziyana naaka Rotyaantanewo, rootaki kaari paapatziyantawo ikantziri rirori. ³⁹Piñaana-piintawitakawo Iwaperite Tajorentsi, rootaki pikenkithashiryantari pawijakotantari, pikantatyeeyaani

pañaanaki. Omaanta rootaki roori kantakotanari naaka. ⁴⁰Omaanta tee pikoyi pameentena naaka nowañante-miri. ⁴¹Omawitakya pikantashita piñaaperotana, tee pameentana. ⁴²Niyotzimi naaka, tee pinintaperotziri Tajorentsi pajankanekira.

⁴³Rotyaantana Pawa, rootaki nopokantakari. Omaanta tee piñaaperotana eerokapaeni. Aririka ipokashitemi paashini atziri kaari rotyaantanewo Pawa, iñaaperota apaniroeni, rirotakikya piñaaperotawakirikya. ⁴⁴Eejatzi eeroka ñaaperotawakaachari. Aritaki pikantari. Omaanta tee pikoyi iñaaperotemi rapintzite Tajorentsi pikameethatantyaari. ¿Tsika pikantyaaka paapatziyaperotantyaariri eeroka? Eero pimatziro. ⁴⁵Eero pikenkithashiryaa-shita naaka thawetakotemini Pawaki: “Eeniro, Pawa, irikapaeni rantziro kaari kameethatatsi”. Eenitatsi paashini thawetakotemini: rirotaki riraga Moeseeshini, ikanteri irira Pawa: “Tee raapatziyawo irokapaeni rowaga pojankinatakaakinari”. ¿Piitakaa ari rowawijaakoteemi? Eerowa. ⁴⁶Arimi paapatziyaperotyaarimi riraga Moeseeshini, ari paapatziyaperotakinami naari. Tema rojankinatakotzitakina rirori paerani. ⁴⁷Niyotakimi tee paapatziyawo rojankinarini Moeseeshi. ¿Arima paapatziyakyawo nokantzimiri naari? Eerowa.

Rootaki ikantziri Jesoshi riraga jewatatsiripaeni joriyyopaeni.

Roshekyakiro paa eejatzi mereto rosheekyaakiri

6 ¹Paashini kitejiri riraga Jesoshi imontyaakaanakinawo inkaare naakapaeni maawaeni riyotaanewo. Noetziro inkaare Karireeya naakapaeni joriyyo. Omaanta iitziro Teweeryashi riraga paashinijatzitatsiri atziri.

²Imontyaakaanakinawo inkaare, royaatakiri oshekyaanzi atziri. Iñaakotantakariri maawaeni itajonkanti. Itajonkawentakiri mantsiyatzinkari.

³Tonkaakaanakina tonkaariki. Ijeekakaapaakina janta. ⁴Rooteentsi omonkaaty Kitejitatsiri rawijantari ronampiri Tajorensi. Rootaki nokimoshiryaantanakyaari naakapaeni joriyo. ⁵Ijeekakaapaakina riraga Jesoshi, raminanaki. Iñaawakiri oshekini atziri pokashitakiriri. Ikantziri Jiripi:

—¿Tsika amananteeka rowayityaarini atziripaeni?

⁶Ro ikantashitariri, ikowaki iñaantyaari riraga Jiripi. Omaanta riyotaki oetarika ranteri. ⁷Ari ikantawakiri:

—Taanitya. Aririka amanantawityaawo oshekini, aririka ikaate 200 tenaaryo, tekira omonkaata owanawontsi royaari atziripaeni. Itasheni. Aaka tekatsi osheki koriki. Eero amatziro amanantziro osheki owanawontsi.

⁸Ari eenitatsi janta paashini riyotaanewo, riraga Antereeshi. Rirotakiri rentzi Peetero. Ikantziri rirori:

⁹Iyotaanari, eenitatsi jaka apaani ewankari ipaani apawakooni. Eenitatsi eejatzi mereto apite. Omaanta notheenkakiri: eero riyomaatari, eenitatsi oshekini atziri.^e

¹⁰Eenitatsi jaga oshekini katawomashi, roojatzi ikanantawakari riraga Jesoshi:

—Aritaki poejeekaeyerini maawaeni atziri katawomashikira. Ikaataki 5.000 shirampari jeekaeyentsirini. Eejatzi tsinanipaeni eejatzi eentsipaeni ijeekaeyini: maawaeni. ¹¹Roojatzi raantakawo rirori paa eejatzi raantakari mereto. Roojatzi raminanaki jenokinta ikantziri Ashitariri:

—Ariwee, Pawa, eenitatsi nowanawo.

Ari ikagaakiro paa eejatzi ikagaakiri mereto, ipakiri riyotaanewopaeni, eekiro rowawijeeni maawaeni atziri ijeekira. Rowaeyani atziripaeni maawaeni ikoyiri. ¹²Ikemaeyantapaakarini maawaeni ikantana riraga Jesoshi naakapaeni riyotaanewo:

—Pagaatero maawaeni tzimagaantapaentsiri, tee nokoyi ewanatyawo.

¹³Ikemaeyakawoni iroka paa apawakooni. Nagaatziro tzimagaantapaentsiri. Notetakiro kantzirikipaeni: niyeekitakiro okaatzi 12.

¹⁴Iñeeyakirini itajonkakiro paa, roojatzi ikanteeyantanakarini:

—Riroperotakiri irika kamanantzirorini iñaani Tajorensi akemakotziri, aamagaeyarini paerani.

¹⁵Riyotawakiri Jesoshi ipokashiiyerinimi owaeyencharini raanakirimi iiterimi jewawenantatsini. Roojatzi ipyapithatantanakari. Riyaatanakiri riraga Jesoshi tonkaariki apaniroeni.

Riraga Jesoshi ranashaatawo inkaare

¹⁶⁻¹⁷Itzirorimatanakiri oorya noerinkaeyanakani naaka maawaeni riyotaanewo inkaareki, noyeri riraga Jesoshi janta. Tsitenitapaaki, omaanta tekira ipoki. Roojatzi notetantanaka pitotsiki nomontyaantyaawori intatsikeronta janta Kaperinawooki. ¹⁸Opokapaaki antawo tampyaa moo, moo, omaemañaata inkaare, rootaki amantapaakawori antawo otamakaari. ¹⁹Aritakiri nokomakomatakiro niyanki. Inteena kipatsi, aamaashitya ari okaatzi 5 kiroometero aririkapa 6 nareetantakyaari. Eekiro nokomaeyawitakani. Roojatzi noñaantawakari riraga Jesoshi ranashaatawo inkaare; rokaakintapaa-

e 6.9 Joriyojatzi rowaka paa maawaeni kitejiri okimitaaganki aari owawo kaniri.

kina. Tee itsitsiyi: kimiwitapaaka
rootaki ranashitantapaakari kipatsi.
Nothaawaperotanaki maawaeni.

²⁰Omaanta ikantapaakina irira:

—Naakataki, eero pithaawantana.

²¹Roojatzi nokimoshiretantanaa
naawakiri notetawakiri pitotsiki.
Intsipaeete naatakoeyapaakani othapyaa-
kiini janta niyaatenta.

**Rirotaki Jesoshi oshiyawori
owanawontsi añaakaakiriri
aapatziyariri**

²²Okitejitanaki riraga atziripaeni
eeniro ijeekanaki intatsikeronta inkaare
raminaminawitanakari Jesoshi.

Ikantawakaaka:

—¿Tsika ijeekika riraga Jesoshi?

Chapinki rotetaa pitotsiki riyotaanewo-
paeni riyataanaki. Tee rotetaka riraga
Jesoshi. Kaari paashini pitotsi.

¿Tsikarika ijeekaki rirori?

²³Iroñaaka rareetawitapaaka oshekini
teweeryashijatzji, ikinakotapaaki ipitoki.
Raatakoeyapaakani okaakini nowawae-
teeyakaninta paa chapinki. Ikowawita-
paakari ikantzi:

—¿Tsikama Jesoshi? ¿Tsikama
riyotaanewo?

²⁴Tee iñeeyapaerini; eejatzi
naakapaeni, tee iñeeyapaanani. Roojatzi
rotetantanaa atziri ipitokipaeni riyaa-
kotanaki Kaperinawooki, ikowanteeya-
paakaririni riraga Jesoshi.

²⁵Aritaki iñeeyapaakirini. Ikantapaa-
kiri:

—Iyotaanari, naminamineeyakimini.

¿Tsika pikantaka pareetantapaari jaka?

²⁶Ikantawakiri:

—¿Iitarikya pikowantanari?

Kyaaryootaki iroka nokantemiri: tee ro
pikowantana pipinkathatena, inta
pikowantana nowakayemi kimitaka
nantakiri chapinki. ²⁷Iroka oyaarika ari
othonkanakya. Eero patsipewentashi-

tawo, inta naaka patsipewentaperotyá;
naaka materoni nowañaaperotemi
rootaki pañaaperotantapaakyaarini
janta jenokinta pikantyaani. Nopoñaaka
jenokinta, rotyaantakina Pawa jaka
kipatsikika, natziritapaaki rootaki
nowañeeyantakimirini.

²⁸Rojampitakiri:

—¿Tsikama nokantyaaka nanantya-
wori ikowakaakinari Tajorentsi?

²⁹Ikantawakiri:

—Paapatziyeeyenani naaka
Rotyaantanewo: rootaki ikowakaemiri
Pawa.

³⁰Roojatzi rojampiteeyantanaarini,
ikantaneeri:

—¿Oetaka poñaayenari naapatzi-
yantemiri? Aririka noñaakimi
pitajonkante, aritaki niyotaki kyaaryoo-
pero pikantakinari. ³¹Paeraniperoroña
riraga achariniitenipaeni rowaeyaka-
woni manaa janta tekatsinta atziri
ipanko. Okantzi Iwaperite Tajorentsi:
“Ipaetakiri rowanawo rowaeyantawo-
rini. Opoñaaka jenokinta”. Tema riro
Moeseeshini paeyakiririni, rootaki
riyoteeyantakyaarini achariniitenipaeni
paerani okameethatzi royaateri
maawaeni.

³²Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Kyaaryootaki nokantemiri. Tee riro
Moeseeshini piriri rowaeyarini
poñeenchari jenokinta, inta riraga Pawa
pawitakariri. Iroñaaka ikowawita ipemi
paashini powaeyaari kameethaperota-
tsiri, poñaachari jenokinta. ³³Rowaga
paa poñaachari Tajorentsi jenokinta
rootaki owañiiriri maawaeni atziri.

³⁴Rootaki ikantakiri Jesoshi. Rirotaki
kantakotacha apaniroeni. Omaanta tee
ikemaperotziri atziri. Ikantziri:

—Aritaki pikanta, Nowinkatharite,
pikantyaani pipapiintenawo rowaga
noyaari pikantakotakinari.

³⁵Ikantawakiri rirori:

—Naaka Rotyaantanewo Tajorentsi. Naaka oshiyawori paa owañaantatsiri. Naaka owañaakiriri atziri. Aririka poyaatanakina eero ayimi pitashe eejatzi paapatziyanarika eero pimiritanee. ³⁶Aritaki nokanteeyawitakimini. Piñeeyawitakinani notajonkantzi omaanta tekira paapatziyana. ³⁷Ikantari riraga Pawa: “Pikempoyeeyinarini maawaeni ameentakinari”. Riyoteeyakirini ipokashiteeyanakinani raapatziyanteeyanakinarini. Riraga pokashitapaenani, eero noepiyawakiri. ³⁸Tee ro nayiitantapaari nanantyaawori nokowashitari naari, inta nantero ikowakaakinari otyaantakinari. Rootaki nayiitantapaakari. ³⁹Irintapaeni nokempoyaakinirini irira Pawa, eero nopeyakotzi apaani. Nopiriinteeyirini irirapaeni iwatha omonkaantapaeya kitejiri othonkantapaeyari kipatsi. Rootaki ikowakaanari riraga Pawa otyaantakinari. ⁴⁰Maawaeni atziri ñeenani aririka raapatziyena, ari ikanteetateyeyaani ijeekimotakiri Tajorentsi jenokinta. Nopiriinteeyerini iinja, othonkantapaeyari kipatsi. Rootaki ikowakaakinari Pawa otyaantakinari.

⁴¹Roojatzi ikiñaanikowenantanakari riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni. Tema ikemakiri ikantaki: “Naaka oshiyawori owanawontsi, poñaachari jenokinta”, rootaki ikiñaanikowenantanakariri. ⁴²Ikanteeyini:

—Ayotziri rirori. Tema rirotaki Jesoshi, itomi Josee. Ayotziri iriri, rirotaki Joseeni. Eejatzi ayotziro riniro. ¿Itaka ikanantari: “Nopoñaaka jenokinta”? Ikantashitaka.

⁴³Riyotzi riraga Jesoshi oetarika ikantawakaakari. Ikantziri:

—Eero pikiñaanikowentana. ⁴⁴Eeromi ikoyimi Pawa otyaantakinari, tekatsi pokashitenanimi raapatziyantanimi. Omaanta riraga aapatziyanari rirotaki

nopiriintaneeri iinja omonkaatapaekyaarika kitejiri nokantakowenantyarriri maawaeni atziri. ⁴⁵Rojankinatakotzitakari paeraniperoroña kamanantayitziroini iñaani Tajorentsi: “Tajorentsi riyotagaeyakirini maawaeni”. Maawaeni aapatziyakawori ikantziri rirori, riyotawakirorika, aritaki rameentakina nowawijaakotantyaariri. ⁴⁶Nopoñaaka jenokinta, rootaki noñaantariri Pawa. Tekatsi paashini ñeerini. ⁴⁷Kyaaryootaki iroka nokantemiri, riraga aapatziyanari ikantyaani ijeeki iroñaaka eejatzi iinja jenokinta janta Tajorentsi.

⁴⁸Iroka ikanteeyirini eejatzi:

—Naaka oshiyawori owanawontsi owañaakiriri atziri. Kyaaryo naaka owañaerini rirori. ⁴⁹Rañaawitanaka pichariniitenipaeni paeraniperoroña rowaeyawitakawoni manaa janta tekatsinta atziri ipanko. Omaanta ari ikamaki janta. ⁵⁰Omaanta naaka tee nokimitawo iroka. Tee nomatziri noshinetziri aapatziyakarini riyate paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁵¹Naaka oshiyawori owanawontsi owañaakiriri atziri, nopoñaaka jenokinta. Ninkarika oyaawoni iroka owanawontsi ikanteetateyeyaani rañagaeyeeni jenokinta. Noperi maawaeni jeekatsiri kipatsikika rañeeyantyaarini: tema rootaki nowatha.

⁵²Roojatzi ikantawakaeyantanakarini riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni. Ikanteeyini:

—Tee nokemaperotziri. ¿Tsika ikantyaaka ipanteerori Jesoshi iwatha aari owantyaawori?

⁵³Ikantawakiri rirori:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri, rooma nopoñaaka jenokinta, natziripaaki jaka. Eerorika powawo nowatha, eejatzi eerorika piriro niraa eero pañi. Jee, noshiyakaawentemi nowatha

eejatzi nira. Kyaaryo nokantzimi eejatzi, eerorika paapatziyawo nokamawentero atziri iñaaperotantariri riraga Tajorentsi, eero pikantani pijeeki jenokinta. ⁵⁴Maawaeni oyaawoni nowatha, eejatzi ireroni nira, ikantee-tateyeeyani rañee omaanta eerorika pikenkithashiryaakotana nokamawentakimi eejatzi eerorika pikowakaana nowawijaakotemi eero nopiriintzimi iinja omonkaatapaakyaarika kitejiri nokantakotantyaariri maawaeni atziri. ⁵⁵Nowatha rootaki owanawontsipero. Nira rootaki imiritaperoetziri. ⁵⁶Ninkarika oyaawoni nowatha eejatzi miriteroni nira roojatzi ikantya, kijokiro rowana. Eejatzi nokimitya naaka, kijokiro noyeri. ⁵⁷Añaatsiri rirotaki Pawa otyaantakinari: rirotaki owañaakinari naari. Eejatzi ikimiteeyaani rirori oyaawoni nowatha, nowañeeyerini maawaeni. ⁵⁸Rootaki iroka owanawontsi ayiitapaentsiri jenokinta. Tee okimitawo rowaga rowaeyarini achariniiteni paeranipe-roroña. Irira ikamaki okaankiityeenta. Intakya nowañakiri maawaeni aapatziyanari. Riraga oyaawoni owanawontsika nokantakimiri ikantee-tateyeeyani rañagaeyeni rirori jenokinta.

⁵⁹Aritaki riyotagaeyakiririni Jesoshi piyotapiintaantsiki rashi jorriyopaeni, janta Kaperinawooki. Tema osheki roshiyakaawentakaero iwatha eejatzi riraa.

**Ikantakotakiro tsika ikantyaani
ijeekantyaari atziri**

⁶⁰Oshekini kemaeyawitawakaworini riyotagaeyawitakaririni, roojatzi ikanantanaka:

—Opomeentsitzimotakae antero iroka ikantakaerika aaka, eero amatziro aapatziyawo.

⁶¹Riyotashitaka riraga Jesoshi ikijima-waetakiri riraga iyotagaeyawitakaririni. Ikantanakiri:

—¿Teerika okameethatzimotzimi iroka nokantakimirika? ⁶²Paerani nopoñaaka naari jenokinta, natzirita-paaki jaka kipatsikika. Iinja piñeeyawakinani nopiyanee jenokinta. ¿Roojatzi iitaka pikenkithashireeyantarini?

Ikantziro iroka ikenkithashiryaakotziri ikame, ipiriintanee, eejatzi ipiye Iririki.

⁶³Ishire Tajorentsi rootaki owañagaeyeririni maawaeni jeekaeyatsirini jenokinta. Eero ijeekaeyini maawaeni atziri. Iroka nokamantakimiri oshiyawitawo Ishire Tajorentsi: aririka paapatziyawo, ari owañaakimi jenokinta. ⁶⁴Niyotakoeyimini: eenitatsi pikaateeyinika kaari aapatziyana.

Paerani riyotzitari riraga Jesoshi ninka kaari aapatziyaarini. Eejatzi riyotzitakari aakaanterini iinja. ⁶⁵Eekiro riyaatatzi ikantanakiri:

—Niyotaki tee paapatziyeeyanani maawaeni, rootaki nokanantakimiri inkaaganki: “Eeromi ikowakaerimi Pawa, tekatsi materoni pokashitenanimi naaka”.

⁶⁶Rootaki rookantanakariri osheki riraga aapatziyaaririmi. Aripaete tee royaateeyaneerini. ⁶⁷Roojatzi riraga Jesoshi ikanteeyanakinani 12 riyotaanewo:

—¿Arima pookaeyanakinani eeroka eejatzi?

⁶⁸Rakanakiri Peetero:

—Nowinkatharite, eerorika noyaatzimi eeroka, ¿ninkakya noyaatanakirika? Ikantyaani rañeeyanakini jenokinta maawaeni aapatziyeeyakaworini pikantakirika. ⁶⁹Naapatziyeeyimini, niyoteeyanakimini; eeroka Rotyaantaanewo Tajorentsi, pikameethaperotaki.

⁷⁰Ikantanakiri:

—Rooma eeroka niyoyagaeyakimini. Pikaatzi jaka 12, omaanta apaani

pikaatzika, rirotaki oyaatziriri iwinkatharite kamaari.

⁷Ikenkithatakotakiri Joorashi karyoo-tejatzji, itomi riraga Shimo. Eeniro itsipatawitana maawaeni. Omaanta rirotaki aakaanterini riraga Jesoshi iinja.

**Iroka ikantayitziririni
karireeyajatzji eejatzji jerojareejatzji**

7 ¹Roojatzji ikinakinatakaanakina riraga Jesoshi Karireeyaki. Ikowawita riraga jewatatsiripaeni jorriyopaeni rowamaerimi, rootaki kaari ikowantari rirori riyaate Joreeyaki. ²Rooteentsi napiitero nokimoshireeyantyaarini naaka jorriyopaeni. Rooteentsi maawaeni atziri riyaate Jerojareeki riwetsikaeyeroni pankoshinti ijeekantyaari 7 kitejiri, ikenkithashireeyantyaaworini ikineeyanakini icharinii-tenipaeni paerani janta tekatsinta atziri ipanko. ³Rirentzipaeni riraga Jesoshi ikantziri:

—Piyaate iroñaaka Joreeyaki.

Poñaagapaeri piyotaanewopaeni janta oetarika pantziri. Tema pitajonkawenteeri osheki atziri. ⁴Pikowakirika riyoteeyemini maawaeni atziripaeni pikinakinayitanakini ineeyantemirini. Eero pimaniro oetarika pantayiterini. Aririka pitajonkantayiteni, poñaayaari maawaeni atziri.

⁵Tee raapatziyari rirentzipaeni rirori, ⁶rootaki ikanantakariri rirori:

—Tekiraata omonkaatya kitejiri niyaatakaantyaariri osheki atziri janta Jerojareeki. Omaanta eerokapaeni piyaate oetarika kitejiri pikoyiri.

⁷Tekatsi ikantya maawaeni atziri ikijemi eeroka, pikimiyarini. Inta naaka roonakina osheki. Nokananteeyakaririni: “Tee okameethatzji iroka pantayitzirini”, rootaki ikijantanakinari.

⁸Pitonkagaeyanakiniita eeroka

Jerojareeki. Tekiraata niyaatziita, tekira omonkaatya kitejiri notonkaakaantyaariri osheki atziri.

⁹Aritaki ikantawakiri. Ari ijeekanaki Karireeyaki. ¹⁰Omaanta rirentzipaeni rirotaki jateentsiri Joreeyaki, itonkaanaki tonka, tonka. Ikimoshiretapaaki. Rimpaetanaki riraga Jesoshi itonkaakaanakina. Omaanta tee roñaagantapaeroña: tee ikoyi inaaayitawakirini oshekinii atziri. ¹¹Janta Jerojareeki ikanta riraga jewatatsiripaeni jorriyopaeni raminaminawitakariri riraga Jesoshi. Ikowantawitakariri rayerimi. Ikanteeyini:

—¿Tsika riraganki Jesoshi?

¹²Piyoteenchari janta ikamantawaaka rirori. Apaaniapaeni ikantzji:

—Rirotaki kameethari.

Apaaniapaeni paashini ikantzji:

—Tee ikameethatzji, irira osheki ramatawitziri atziri.

¹³Omaanta ithaawantakariri atziripaeni riraga jewatatsiripaeni jorriyopaeni, rootaki imanakotantakawori ikantakotziriri rirori.

**Riyotaantaki Jesoshi janta
Tajorentsipankoki**

¹⁴Tee roñaagantapaeroña riraga Jesoshi, imaaki 3. Okitejitanaki itonkaanaki irira Tajorentsipankoki.

Riyotaantapaaki. ¹⁵Rotsikanatakari riraga jewatatsiripaeni jorriyopaeni rirori. Ikantawakaaka:

—Tee ayotaatziiri aaka. ¿Iitaka riyotantayitaworini oetarikapaeni?

¹⁶Ikantawakiri:

—Tee naaka yotashitawori iroka niyotaakimirika, inta riyotakaanawo riraga otyaantakinari. ¹⁷Pikowaperoterika panteniri ikowakaakimiri riraga Tajorentsi, aritaki piyotanakiro. Piyotanaki rotyaantatarika rirori. Piyotanaki noñaawaetashitarika.

¹⁸Ikowantari ikimoshiryaashitakaakari atziri riraga ñaawaetashitachari, ikantakotziro okaatzira ikoyiri. Aririka itheeyashita, ikowanakiri riraga atziri ikantakoteri: “Kameetharini irika ñaawaetashitachari”. Omaanta eenitatsirika kantakaanantatsiri ikowanakiri otyaantziriri ikantakoteri: “Kameetharini otyaantakiriri”. Tema riyotaantaki kyaaryooperotatsiri, tee itheeyashita.

¹⁹Rooma rootaki ikantzimiri Moeseeshini paeraniperorofña: “Iroka pantayiterini. Rootaki ikowanakiri Tajorentsi”. Omaanta tekatsi jaka mataperoteroni iroka ikantakimiri. ¿Iitarikya pajaryaantanari naaka powamaena?

²⁰Ikantawakiri maawaeni piyoteenchari:

—Ikyaantashitakimi kamaari. ¿Ninka ajareemini rowamaemi?

²¹Aritaki ikemiri riraga Jesoshi omaanta tee ikantawakiri. Inta ikantziri riraga jewatatsiripaeni joriyyopaeni:

—Eerokapaeni pikoyi powamaena. Apaani notajonkantaki saawaroki, rootaki pikowantari powamaena.

²²Omaanta ikantakimiri riraga Moeseeshini Iwaperiteki Tajorentsi: “Pitotonateri pitomi aririka ikaatakotapaaki 8 kitejiri”. Omaantakya kaari Moeseeshini kantaperotatsini, intakya riraga ichariniiteni paerani. Rootaki iroñaaka pitotonatantariri pitomi pitothowapiinta eejatzi saawaroki rowaga kitejitatsiri amakoryaantari. ²³Pitotonatantapiintawo kitejitatsiri amakoryaantapiintari, pimonkaatatawori rojaninziriri Moeseeshini Iwaperiteki Tajorentsi. Rootaki kitejitatsiri amakoryaantapiintari netsiyatakotantariri riraga shirampari. Omaanta eekiro piyaatatzi pikijashitatyana. ¿Iitarikya? ²⁴Aririka paminapooteri pisheninka, eero pikantashita: “Kameetharini irinta. Riraga paashini pikante tee ikameethatzi”.

Pityaari piyoperoteri, roojatzikya piyotanaki oetarika pikenkithatakoteriri. Eejatzi okimitya pikenkithashiryaaperoteri nokantzimiri piyoperotantenari.

Ipoñaaka Rotyaantanewo Tajorentsi jenoki

²⁵Roojatzi ikanantawakaaka jerojareejatzi apaanipaeni:

—¿Kaarima irika ikowaetziri rowama-gaeteri? ²⁶Pamineri iroñaaka, riyotaantayitzini jaka tee imaniro. Tekatsi kanterini: “Pimaerite”.

¿Raamaatyaarima maawaeni jewatatsiri riyoperotaki irika Rotyaantanewo Tajorentsi? ²⁷Omaanta ayotakotakiri aaka tsikarika ipoñaaka irika Jesoshi. Irida karireeyajatzi. Ipokaperotapaerika riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, tekatsi yotakoterini tsikarika ipoña rirori. ¿Paamaakama irinta rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi?

²⁸Eekiro riyaatatzi riyotaantzi riraga Jesoshi Tajorentsiipankoki, ikantzi:

—¿Pikenkithashireeya piyotenami? ¿Piyotzima tsikarika nopoñaakari? Tee piyoperotzi. Tee nopokashita, eenitatsi otyaantakinari: rioperotatsiri. Kaari piyotziri eeroka, ²⁹inta naaka niyotziri naari. Riraga otyaantakinari rirotaki nopoñimotanakari jenokinta.

³⁰Roojatzi ikowantaperotawitakari rayerimi. Omaanta tekatsi ayerini. Tekiraata omonkaatya raanteetyaariri.

Rooteentsi riyatee Jesoshi

³¹Osheki piyotantyaariri raapatziyakari. Ikantayitzini:

—¿Aririka ipokapaaki riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, ranaakotapaeri riraganki itajonkantapae? Eerowee.

³²Riraga warijeeyopaeni ikemaeyawakirini atziri ikenkithatakotakiri riraga Jesoshi. Ari maawaeni ikijanakiri.

Rootaki irirapaeni eejatzi jewatatsiri-paeni ñaanakowenantatsiri rotyaanantakariri waariryaapaeni raantyaaririmi.

³³Rootaki ikanantanakariri riraga Jesoshi atziri:

—Iroñaaka notsipatanakimi.

Rooteentsi nopiyanee otyaantakinari-kinta. ³⁴Pikowakowawitakitenarika omaanta eero piñaana. Tsikarika nojeeki eero pimatziro piyaate eerori.

³⁵⁻³⁶Ikantawakaaka riraga jewatatsiri-paeni joriiiyoapaeni:

—¿Iitaka ikanantari? ¿Tsikama riyaaateka irika shirampari eero añiiri? ¿Tsikama riyaaateka kaari amatantyaawo aate aaka? Arima riyaaate riraga atziri jeekayitatsirini paashinikipaeni kipatsiki. ¿Arima riyotaapaeri atziri janta?

Ikashiyakari rotyaanteniri roori Ishire Tajorentsi

³⁷Rowaga riweyaantanakawo kitejiri niweshiryaawenteeyantyaaririni Tajorentsi rootaki kameethaperotatsiri kitejiri. Ishitowantapaakari oorya maawaeni naaka nopiyotantakariri janta Tajorentsi, eejatzi nokimoshirepe-rotaki. Tema ikatziyashita riraga Jesoshi janta. Romapokashitanakawo itacheronkawaantetanaki, ikantanaki:

—¿Maawaeni ninkarika miritatsiri ishireki ipokashitenaata imiritapaeta!

³⁸Ari otzimantakyaari rajankaneki aapatziyanari iña owañaantatsiri oshitowantapaakyaari. Rootaki okanta-kotziri Iwaperite Tajorentsi iroka iña nokantakimirika imiritapaeta.

³⁹Ro roshiyakaawentakiri iñaatatsiri rowaga Ishire Tajorentsi, rootaki iinja kithatakayaarini maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Omaanta tekiraata ijenokanaa riraga Jesoshi rootaki tekira opokashitanti roori Ishire Tajorentsi aapatziyariri.

⁴⁰Eenitatsi oshekini piyoteeyeencharini jaga ikemawakiri ikantakiriri rirori, roojatzi ikanantanaka apanipaeni:

—Riroperotaki irika kamanantzirorini iñaani Tajorentsi aamaantakariri maawaeni.

⁴¹Paashini kantayitatsirini:

—Rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi. Paashini kantatsiri:

—¿Arima ipoñeeyani riraga Rotyaantanewo Tajorentsi Karireeyaki? Teewee. ⁴²Rooma okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Rotyaantanewo Tajorentsi rirotaki icharineeteni Iraviirini. Ipoñaakya Weriki, janta ijeekawitani irira paerani”.

⁴³Roojatzi ipiyapiyawaantetaketantakariri maawaeni riraga Jesoshi.

⁴⁴Eenitatsi apanipaeni kowawiteenchari ragaerimi, omaanta tee imatziro.

⁴⁵Ipiyeeyanakani maawaeni waariryaapaeni. Rareeteeyapaakarini riraga jewatatsiripaeni ñaanakowenantatsiri eejatzi warijeeyopaeni. Ikantawakiri:

—¿Iitakajaga kaari pamantanari jaka? Nokantawitzimi inkaaganki: “Pamakinari”.

⁴⁶Rakapaakiri:

—Kameetha iñaawaetziri irinta shiramparinta. Kameetha riyotaantzi, tekatsi paashini kimityaarini. Tee ikantziro oetarika kaari kameethatatsi.

⁴⁷Ikantawakiri:

—Ramatawitashitakimi eerokapaeni eejatzi. ⁴⁸¿Naapatziyakari naakapaeni jewatatsiri? Kaari naapatziyari. ¿Raapatziyakaririka warijeeyopaeni? Kaari. ⁴⁹Omaanta irintapaeni atzirinta tee riyojeempiyaawo Iwaperite Tajorentsi. Tee okameethatzi iñaaperotziri riraganki. Rowashironkaeri Tajorentsi maawaeni irinta iinja.

⁵⁰Eenitatsi jaga Nikoreemo, pokashitakiriri riraga Jesoshi chapinkii

tsiteniriki. Itsipatawakaeya iwarijeeyo-
tzinkarite, ikantanakiri:

⁵¹“¿Pikantakotashitari: ‘Tee ikamee-
thatzi Jesoshi?’” Eeromi okantakae
rojankinarini Moeseeshi okameethatzi
ityaawo akemijanteri ikantakiri, eejatzi
okameethatzi ityaawo ayotero
kameetha oetarika rantakiri.

⁵²Ikantawakiri:

—Tema eroka eejatzi pikimiwitari
karireeyajatziri riraga kaari iyotziriri.
Paminaminayiteroni Iwaperite
Tajorentsi piyotantyaari tee ipoña
Karireeyaki riraga Rotyaantanewo
Tajorentsi.

⁵³Roojatzi riyaatanee maawaeni
ipankokipaeni.

Tsinani shirontariki shirampari kaari oemi

8 ¹Omaanta irira Jesoshi riyatakaa-
nakina tonkaariki, iitachari Oriiwo-
mashi. Ari nomaaki janta. ²Okitejitzima-
taki ipiyakaapaakina Tajorentsiipankoki.
Oshekyaanzi atziri riyatashitanakiri.
Ijeekapaaki riraga Jesoshi, riyotaanta-
paariri. ³Ramaeyapaakinirini apaani
tsinani iñeetakiro oshirontakari
shirampari kaari oemi. Riraga amirori
rirotaki iyotaantziroripaeni Iwaperite
Tajorentsi, eejatzi warijeeyopaeni.
Rojatekakiro niyanki. ⁴Ikantapaakiri:

—Iyotaantatsiri, iñeetakiro tsinanika
oshirontakari shirampari kaari oemi.

⁵Paerani rojankinatzi Moeseeshi
okameethatzi rompojanteeyaawo mapi
tsinani oshirontakari kaari oemi. ¿Tsika
pikantzika erori?

⁶Iñaantawitari, ikowaeyawitani
ikompitakayaarimi, rootaki ikanantee-
yawitaririni. Omaanta apatziro roeyota-
naka Jesoshi, rojankinatantanakawo
rakoempeki kipatsiki. ⁷Rapiitawitana-
kari riroripaeni:

—¿Iitaka pikantziri?

Ikatziiyanaka irira. Ikantawakiri:

—Eenitatsirika pikaatzika iroñaaka
kaari antziro kaari kameethatatsi,
riyaawo rompojero mapiki, ari roojatzi
pompojero maawaeni.

⁸Rapiitziro roeyotanaka, eejatzi
rojankinatane kipatsiki. ⁹Omaanta
ikemantawori iroka, maawaeni thaweta-
kotzirori riyaatanee. Ritanaawo riraga
aatayiteencharini, rimpaetanaki riraga
maawaeni ewankaripaeni riyaatanee.
Roojatzi ijeekanaki riraga Jesoshi,
eejatzi roori tsinani, roojatzi okatziya
jaga. Eejatzi nojeekanaki naakapaeni
riyotanewo eejatzi paashini atziri.

¹⁰Ikatziiyanaa riraga Jesoshi. Tekatsi
iñaaki thawetakotzirori, inta eenitatsi
tsinani. Ikantziro:

—¿Tsika iroñaaka riraganki thaweta-
kotakimiriranki? ¿Tekatsima thawetako-
temironi pantziri?

¹¹Okantanakiri roori:

—Tee noñaawaeri, nowinkatharite,
jateeyaneeni.

Roojatzi ikanantawakawo:

—Eejatzi naari, eero nokantako-
wentzimiro pantakiri. Piyaatanee
iroñaaka, eero papiitziro panteero kaari
kameethatatsi.

Tajorentsi rirotaki kantakotziriri Jesoshi

¹²Impaetzi rapiitantawori iñaanata-
neeri Jesoshi atziri ikantanakiri:

—Naaka oshiyaworiranki ootamentotsi-
ranki koñeetyaakayeroni maawaeni
kipatsipaeni. Tema niyoperotakotziri riraga
Pawa Tajorentsi eejatzi niyoperotakotzi-
miro tsika ikanta. Eejatzi nokantakotzimiro
oetaka kyaaryooperotatsiri. Ninkarika
aapatziyakinari eero rantapiintziro kaari
kameethatatsi, tema kimitakotaka ijeekaki
kitejiriki ikimitaaga riraga Tajorentsi.

¹³Roojatzi ikanantanakari warijeeyo-
paeni:

—Tema pikantakotashita eeroka apaniroeni. Nokemimi omaanta tee nomatziro naapatziyemi, eerorika tekatsi apite ikantana. Tema tee niyotzi kyaaryooperorika okaatzi pikantziri.

¹⁴Ikantawakiri:

—Jee, naaka kantakotacha. Omaanta kyaaryooperotaki nokantakiri. Ro okameethatantakari niyotzi naaka tsikarika nopoñaakari. Eejatzi niyotzi tsika niyaatee. Omaanta eeroka tee piyotzi tsikarika nopoñaanakari. Eejatzi tee piyotzi tsikarika niyaatee. ¹⁵Pikimitakari oshekini paashini atziri. Tee piyotana omaanta pikantakowentashitakina maawaeni. Pikenkithashiryashita: “Irika shirampari ikimita maawaeni paashini shirampari”. Omaanta naaka tee nokantakowentzimi iroñaaka.

¹⁶Omaanta nokantakowentemimi pikameethatzirika iroñaaka, kyaaryootaki nokantakowentemimi. Niyotakimi; eejatzi kijokiro royena Pawa riraga otyaantakinari, riyotakimi eejatzi. Nokaataki apite niyoperoeyemini.

¹⁷Rooma okantzi Iwaperite Tajorentsi rowaga piñaanatapiintziri: “Apiterika ikaate kantakoterini atziri ari ayoperotanaki kyaaryooperotaki ikanteri”. ¹⁸Ari nokantakota naaka, eejatzi ikantakotana Pawa riraga otyaantakinari; apite nokanta.

¹⁹Ikantanakiri riraga warijeeyo:

—¿Tsika iroñaaka piri?

Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Tee piyotana. Tee piyotziri Pawa eejatzi. Aririka piyotakinami eeroka, piyotakirimi riraga Pawa eejatzi.

²⁰Rootaki ikantakiriri maawaeni Jesoshi janta Tajorentsi pankoki. Ijeekanaki okaakini janta ipapiintzirinta Tajorentsi koriki. Ikowawitaka riraga warijeeyopaeni ragaeterimi riraga Jesoshi omaanta tekira omonkaata ikamantyaari maawaeni ikowakaakiriri

Ashitariri, rootaki kaari imatanteetari ragaeteri.

²¹Eekiro riyaatatzi riraga Jesoshi ikantanaki:

—Rootzimateensi niyaatee. Pikowakowawitanakinami maawaeni piñaanakinami omaanta eero piñaana. Eero pimatziro piyaate niyaateenta naari. Tema roojatzi pikantyaani pantapiintero kaari kameethatatsi roojatzi pikamantakya, rootaki piyaatyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini.

²²Ikantawakaaka riraga jewatatsiripaeni joriiyopaeni:

—Pikenkithashireeya ishinetatya. Pikemakiriroña ikanantari: “Rooteensi niyaatee, eero pimatziro piyaate niyaateenta naari”.

²³Ikantanakiri riraga Jesoshi:

—Eeroka jeekatsiri kipatsikika omaanta naaka nopoñaaka jenokinta. Jaka kipatsikika rootaki pijeekantari eerokapaeni. Tee nojeekaperotzi naaka kipatsikika. ²⁴Rootaki nokanantakimiri inkaaganki: “Tema roojatzi pikantyaani pantapiintero kaari kameethatatsi roojatzi pikamantakya”. Eerorika paapatziyawo nokantakimiri, aritaki piyaataki paamariki kaari tsiwakanitatsini.

²⁵Rojampitakiri, ikantakiri:

—¿Ninkamika?

Ikantawakiri:

—Tema nokantaperowitakimi. ²⁶Eenitatsi osheki nokantemirimi; eenitatsi eejatzi pantayitzirini nokantakowentemirimi. Omaanta riroperotaki otyaantakinari, eenitatsi ikantakinari irira: rootaki iroka nokamanteriri atziripaeni.

²⁷Tee riyotziri riraga jewatatsiripaeni joriiyopaeni rirotaki ikenkithatakotakiri Ashitariri, riraga Pawa Tajorentsi.

²⁸Roojatzi ikantziri riraga Jesoshi:

—Aririka powatzikakotakina paata koroshiki, aritaki piyotanakina

eerokapaeni. Piyotena nopoñaanaka jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Eejatzi ari piyotanakina tekatsi nantawitya naari. Nokantziro iroka riyotaakinari Pawa otyaantakinari, ²⁹kijokiro rowanakina rirori. Tema nantziniri naari oetarika ikowakaakinari irira, rootaki kaari rookantana.

³⁰Eeniro ikanteeyakiririni iroka, ari osheki atziri raapatziyimawitakari.

³¹Roojatzi Jesoshi ikanantanakari riroripaeni:

—Aririka paapatziyaperotanakyaawo nokantzimiri, tema eeroka niyotaanewopaeni. ³²Aritaki piyotakoperotanakina naaka riraga kyaaryooperotatsiri. Rootaki nookakaakowenantakimiri. Eero omperateeteemi paashini.

³³Ikantawakiri riroripaeni:

—Naaka icharineetenipaeni Awaraamani. Tekatsi omperatenani paerani roojatzi iroñaaka. ¿Litakajaga pikanantanaari: “Pookakaakowenantakinari”?

³⁴Rakakiri rirori:

—Kyaaryooperotaki iroka nokantemiri. Eenitatsi omperatariri maawaeni antzirori kaari kameethatatsi. Rowaga kaari kameethatatsi rantapiintziri, oshiyawitari omperatariri. ³⁵Riraga omperarentsi eero ikantani ijeekaperote ipankoki omperatariri. Omaantakya riraga itomi ashitawori ipanko ikantani ijeekaperote irira. ³⁶Naaka Itomi Tajorentsi. Aririka nookakaakowentakimi, eero rapiiteemi romperateemi.

³⁷Niyoperotakimi maawaeni, eerokatawaka icharineetenipaeni Awaraamani. Omaanta tee paapatziyawo nokantzimiri. Rootaki pajaryaantanari powamaena. ³⁸Naaka nokamantzimiro okaatzi ikantakinari Pawa nashi eejatzi roñaagakinawo janta notsipatarinta. Omaanta eeroka ikantzimi pirintakari pashi rootaki pantapiintziri eerokapaeni okaatzi ikowakaakimiri.

³⁹Ikantawakiri:

—Naakapaeni joriiyopero, naaka icharineetenipaeni Awaraamani.

Ikantziri riraga Jesoshi:

—Kaari. Eerokami maawaenimi icharineeteniperopaenimi Awaraamani aritaki pikimitanakyaarimi. Raapatziyanani paerani rirori, picharineetenitakyaarinimi, pikimityaarimi eeroripaeni, paapatziyakinami. ⁴⁰Naaka kantawitawori kyaaryootatsiri nokemiri Tajorentsi. Omaanta pajareeyanani powamaena. Tee pikimitani riraga Awaraamani, tee. Ikimoshiryaantakari rirori raapatziyakawo oetaka ikantziri riraga Tajorentsi. ⁴¹Omaanta pantapiintziro eeroka rantziri piriperotari.

Roojatzi ikanantanakari irirapaeni:

—¿Paashinika ashitanari? Apaani nirintari naakapaeni. Rirotaki Tajorentsi.

⁴²Ikantakiri riraga Jesoshi maawaeni:

—Rirorikami pirintyaarimi Tajorentsi aritaki pinintaperotakinami naaka. Tee nopokashita; aritaki nopoñaakari riroriki, rirotaki otyaantakinari.

⁴³¿Litaka kaari piyotantawakawori nokantzimiri? Tema tee pikoyi paapatziyawo okaatzi nokantzimiri, rootaki kaari pimatantawo paapatziyawo.

⁴⁴Rirotaki Jatanaashi pirintakari eerokapaeni. Rootaki pikowantakari pantapiintziniri ikowakayimiri. Owamaantatsirini paerani: irira rirotaki oñaagantzirori rowamaantzi. Tee ikenkithashireeyawo kyaaryootayitatsirini, rootaki kaari ikameethatanta. Theyachari irira, rootaki itheeyantayitaarini atziri. ⁴⁵Omaanta naaka nokamantawitakimiro kyaaryooperotatsiri, omaanta tee paapatziyana; tema poyaataatziiri riraga Jatanaashi. ⁴⁶¿Eenitatsi jaka ñaakinari naari nantziro kaari kameethatatsi? Teewee. Rooma

okameethatakirika nokantakimiri,
 ¿iitaka kaari paapatziyantana?

⁴⁷Maawaeni itomintari Tajorensi,
 rirotaki aapatziyawori ikantziri. Tee
 itomintzimi eerokapaeni. Rootaki kaari
 paapatziyantawo ikantziri rirori.

⁴⁸Roojatzi ikantawakiri riraga jewata-
 tsiripaeni joriiyopaeni:

—Kyaaryootaki nokantakimiri.

Eerokataki jamaaryajatzi, eejatzi
 ithawirentsitakaashitakimi kamaari.

⁴⁹Ikantawakiri rirori:

—Tee nothawirentsitzi: nopinkatha-
 tziri Pawa. Omaanta eeroka tee pipinka-
 thatana; pitheenkakina eeroka. ⁵⁰Tee
 nokowashita iñaaperotena atziri; inta
 Pawa kowaentsiri iñaaperotena
 maawaeni atziri. Eejatzi rirotaki
 kankawenterini maawaeni theenka-
 nari ikameethatzirika. ⁵¹Kyaaryootaki
 iroka nokantemiri: raapatziyaperotawa-
 kyaaworika nokantziriri, eero ikamape-
 rotzi.

⁵²Roojatzi ikanantanakari riraga
 jewatatsiripaeni joriiyopaeni:

—Iroñaakaroña niyoperotakimi
 pithawirentsitaki. Kamaki Awaraamani.
 Eejatzi kamanantayitzirorini iñaani
 Tajorensi, kamaki riroripaeni. Omaanta
 pikantzi eerori: “Eero ikami aapatziya-
 worini nokantziri”. ⁵³Kamaki acharinii-
 teni paerani Awaraamani. Kamaki
 riroripaeni kamanantayitzirorini iñaani
 Tajorensi. ¿Piitashiwitama panaakotziri
 riraga Awaraamani? ¿Piitashiwitama
 panaakotziri maawaeni paejatziiteni
 peewaperotaki eeroka?

⁵⁴Ikantawakiri Jesoshi:

—Aririka nokantashityaami neewawe-
 nantzi, rooma natsipetyaawomi. Pawa,
 riraga pikantziri eerori: “Notajo-
 rentsite”, rirotaki jewatakaakinari.

⁵⁵Tee piyotziri eeroka rirori, omaanta
 niyotziri naaka. Aririka nokantakimi:
 “Tee niyotziri”, aritaki nokitemimi

eerori, notheeyakyaami naaka. Rooma
 niyotziri riraga Pawa. Nomonkaateniri
 okaatzi ikantanari. ⁵⁶Achariniiteni
 paerani riraga Awaraamani, riyotakota-
 kina rootaki ikimoshiryaantakari.
 Riyotzi iinja nopoke jaka kipatsiki,
 natziritapaaki. Iñaakina roojatzi
 ikimoshireperotantanaka eejatzi.

⁵⁷Ikantziri riraga jewatatsiripaeni
 joriiyopaeni:

—Tekiraata pantyashiparitzima-
 neenteeta. ¿Piñiirima Awaraamani?
 Teewee.

⁵⁸Ikantawakiri rirori:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri.
 Tekirani ikoñaatzini riraga Awaraa-
 mani, eenirona nojeeki naari. Jee,
 noñaanakiri.

⁵⁹Roojatzi ramantawitanakawori mapi
 riraga jewatatsiripaeni, rompojerimi
 riraga Jesoshi. Omaanta romanapithata-
 nakari irira Tajorensipankoki, ramina-
 minawitapaakari janta. Tee iñiiri. Tema
 shitowanaki rirori.

Retsiyatakotakiri Jesoshi kamampowaakitatsiri

9 ¹Iinja ikinakaanakina janta riraga
 Jesoshi. Noñaapaakiri shirampari
 kamampowaakitatsiri. Aritaki
 ikantapaaka owakira ikoñaatapaaki.
²Nokaatziri riyotaaneapaeni nojampitee-
 yirini, nokanteeyirini:

—Iyotaanari, ¿iitaka ikoñaatantakari
 kamampowaakitatsiri? ¿Rooma rantayi-
 tzironi kaari kameethatatsi ashitariri
 ikamampowaakitantakari itomi?
 ¿Aririka irika antakirori kaari
 kameethatatsi ikamampowaakitanta-
 kari?

³Ikantawakiri:

—Tekatsi rantzi, ikamampowaakita-
 shitaka. Eejatzi ashitariri, tekatsi rantzi.
 Ro ikamampowaakitantakari irika
 itajonkakowenantakyaariri riraga

Tajorentsi. Ikowakaakiri maawaeni atziri riyotanaki kyaaryo itajorentsitaki. ⁴Iroñaakaroña okameethatzi antero oetarika ikowakiri Tajorentsi. Rotyaanantanari nokimitantari irira, notajonkakowenantakyaariri irika. Kaari nojamanitzi. Aririka ojamanitaki aaka aririka itziroryaanaki oorya eero amatziro antero oetarika. ⁵Eenirona nojeekika jaka kipatsikika, naaka iyotakotakaakiriri Tajorentsi maawaeni atziri.

⁶Ikanantakariri iroka, reewatantana-kawori kipatsi, ijampowathatakiro, roojatzi itziryaakitantakariri rokikira kamampowaakitatsiri. ⁷Ikantakiri Jesoshi irira:

—Piyaate janta Shiroeki, pikiwaakita-kitya.

Rootaki Shiroe^f inkaare. Roojatzi riyaatantanaka, ikiwaakitapaaka. Ipiya, aminanee. ⁸Eenitatsi jaga inampiwari, eejatzi riraga ñaapiintziriri inethaanta-piintzi koriki. Ikanteeyanakini:

—¿Kaarima irika riraganki jeekapiintatsiri nethaantapiintatsiri koriki?

⁹Apaanipaeni kantayitatsirini:

—Rirotaki.

Paashini kantayitatsini:

—Kaari irira. Roshiyashitari.

Ikantawakiri rirori:

—Naakataki.

¹⁰Rojampitakiri:

—¿Tsika ikanteetakimika pikokichaa-tantaari?

¹¹Ikantawakiri rirori:

—Riraga shiramparinta iitachari Jesoshi reewatakiro kipatsi, ijampowathatakiro, itziryaakitantakinawo nokikira. Ikantakina: “Piyaate Shiroeki, pikiwaakitakitya”. Niyaatanaki, nokiwa-paaka, roojatzi nokokichaatantanaa.

¹²Roojatzi ikanantanakari:

—¿Tsikaroña irira?

Ikantawakiri:

Tsikarika, taanitya.

¹³⁻¹⁴Rootaki kitejiri nomakoryaanta-piintari naakapaeni joriyoo itziryaaki-tantariri riraga Jesoshi kamampowaaki-tawitachari ikokichaatakaantaariri. Roojatzi raanteetanakanariri warijeeyo-paeni. ¹⁵Rojampitawakiri ikantawakiri:

—¿Oetaka raashitakimiri pikokichaa-tantaari?

Ikantziri:

—Itziryaakitantakinawo jampowatha nokiki, roojatzi niyaatantanakari nokiwaakitakita. Iroñaaka kokichaa-taana.

¹⁶Roojatzi ikanantanaka warijeeyo apaanipaeni:

—Riraga shirampari rantawaetantawo kitejiri amakoryaantapiintari. Teetsikya ipoñaaka Tajorentsiki.

Paashini kantayitatsini:

—Rirorikami antzirori kaari kamee-thatatsi, eero imatziromi itajonkantayitenimi. Tema ipiyapiyawaantetawa-kaanteeyakarini, anik, anik, anik.

¹⁷Rapiitanakiri ikantanakiri:

—¿Iitaka piitzirika eerori riraga kokichaatakaakimiri?

Ikantawakiri:

—Noetziri naaka rirotaki kamanantzirori iñaani Tajorentsi.

¹⁸Riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni tee raapatziyari: iitakaashitawitaka tee ikamampowaakitzi. Ikaemakaantakiri ashitariri eejatzi riniro ¹⁹rojampitawakiri, ikantawakiri:

—¿Rirotaki irika pitomi pikantziriranki: “Ikoñaatapaaki kamampowaakitatsiri”? ¿Iitaka iroñaaka ikokichaa-tantaari?

²⁰Rakapaakiri:

f 9.7 Akantziro aari apaanteki Shiroe: Rotyaantziri.

—Jee, rirotaki notyomi. Noñaaperoztiri ashi royiroyo ikoñaatakotapaakiro ikamampowaakitapaaki. ²¹Omaanta tee noñiiri tsikarika ikantaari ikokichaa-tantaari, tee niyotzi naaka. Eejatzi tee niyotzi ninkarika kokichaatakaakiriri. Tee reentsitaneero iroñaaka. Pojampiteri irira.

Rootaki ikantziri ashitariri riraga warijeeyopaeni. Ari jataneero.

²²Riraga ashitariri ithaawanteeyakarini riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni, tema riyotaki aritaki ipiyowenteeyakarini riraga Jesoshi. Ikanteeyitakani: “Eenitatsirika kantatsini: ‘Rirotaki Jesoshi Rotyaantanewo Tajorentsi’, eero ishinetziri irira atsipatyaari akemijanteeyini”. Rootaki ithaawanteeyanakarini ashitariri, ²³rootaki ikanantanakariri: “Tee reentsitaneero iroñaaka notyomi. Pojampiteri irira”.

²⁴Roojatzi rapiitakiri rirori ikaema-kaantakiri riraga kamampowaakiwitachari. Ikantawakiri:

—Piñaaperoteri Tajorentsi. Irinta shirampari niyoteeyirini rirori antzirori kaari kameethatatsi.

²⁵Ikantapaakiri riraga kamampowaa-kiwitachari:

—Rirorikama antzirori kaari kameethatatsi, tee niyotzi naaka. Apatziro niyotakikya, nokamampowaakitawitani paerani, iroñaaka kokichaataana.

²⁶Rapiitakiri ikantawakiri:

—¿Tsika ikantapaakimika ikokichaa-taanteemiri?

²⁷Rakapaakiri:

—Rootaki nokantawitakimiri inkaaganki omaanta tee paapatziyawakawo. ¿Iitaka pikowantari papiitero pikemiro? ¿Pikowae-yanakinirika eero ka paapatziyari rirori?

²⁸Roojatzi ikijathatanakariri ikantankiri:

—Eerokatajaantaki eerori riyotaa-newo. Omaanta naakapaeni riyotaane-

wopaeni Moeseeshini. ²⁹Niyoteeyini ikenkithatakaakirini Tajorentsi riraga Moeseeshi paeraniperoroña. Rooma riroriranki shirampari tee niyoteeyirini tsikarika ipoñaakari irira.

³⁰Ikantawakiri:

—¿Kyaaritaamakya! Rootaki notsikanatantakimiri. Tee piyotziri eerori tsikarika ipoñaakari, omaanta rirotaki kokichaatakaakinari. ³¹Ayotakoeyirini Tajorentsi, tee ikemijantziri antayitzirorini kaari kameethatatsi. Omaanta riraga pinkathaperoteri Tajorentsi, antzirori ikowakaakiriri, rootaki ikemapiintantariri riraga Tajorentsi.

³²Tee akemakotapiintziri kokichaatakyerini koñaatapaentsiri kamampowaa-kittatsiri. Omaanta naaka nokoñaatapaaki nokamampowaakitapaaki, tema retsiyatakotaana rirori. ³³Eeromi ipoñaami Tajorentsi tekatsimi matenani etsiyatakoteenani.

³⁴Ikantziri riroripaeni:

—Paerani pikoñaatantapaakari tee pikameethatapaaki. ¿Arima pikowaki iroñaaka piyoteeyinani? ¿Jantzikoeni! ¿Intsipaeete piyaate jaga!

Rootaki rookantakariri Tajorentsi-pankoki.

³⁵Ikemakotakiri riraga Jesoshi rookae-yakirini warijeeyopaeni riraga kamampowaa-kiwitachari. Roojatzi raminakitziri, ikantapaakiri:

—¿Paapatziyarima Itomi Tajorentsi?

³⁶Ari ikantawakiri:

—¿Tsika ijeekakika, naapatziyakari?

³⁷Ikantapaakiri:

—Naakataki. Piñaakinoroña, nokenkithatakaakimi iroñaaka.

³⁸Ikantawakiri:

—Naapatziyawakimi, Nowinkatharite. Eeroka riroperori.

³⁹Ikantapaakiri:

—Rootaki nopokantakari kipatsikika, nokantakotantyaariri maawaeni atziri

tsika ikanteeyani. Tema noñaakimi eeroka, eerokawitaka kamampowaakita-tsiri omaanta iroñaaka nokokichaataka-gaemi. Niyotaakotakimiri Tajorentsi. Tema paapatziyana rootaki iinja piñaantyaariri irira. Kimitaka iroka nopokapaaki jaka niyotaakoteeriri Tajorentsi maawaeni atziri. Riraga aapatziyeyanarini aritaki riyotaakiri paashini atziri iñeeri iinja. Omaanta riraga kaari aapatziyeyanarini inta ikenkithashiryawita riyoterimi Tajorentsi, tema tee riyotzimaetari eejatzi eero iñiiri iinja. Iitashiwitaka riyotziri iroñaaka. Omaanta roshiyashitakari kamampowaakitatsiri tee riyoperotziri irira.

⁴⁰Riraga warijeeyopaeni itsipateeyakarini, ikemaeyawakironi ikantakiriri. Roojatzi ikanteeyantanakani apaanipaeni:

—Iroka poshiyakaawentakiri kamampowaakitatsiri, ¿teetsikya pikenkithashiryawitana naaka kamampowaakiwitachari?

⁴¹Rakapaakiri rirori:

—Pikamampowaakitziira, eero ojeeki kaari kameethatatsi pantziri; omaanta pikanteeyawitani: “Namineeyini”, rootaki ojeekantari pantani.

Riraga Jesoshi ikenkithatakotziri ashitariri rowishate

10 ¹Eekiro riyaatatzi riyotaantzi riraga Jesoshi, ikantanakiri: —Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Rooma tsiteniniki romonkyaapiintziri ashitariri rowishate ishiirikoteki. Eenitatsi apaani omoo eejatzi ashitako kameetha. Romonkyaantariri ikemponyaantari tsiteniriki. Ninkarika pokatsini eerorika ikyapaaki omooki inta rateetashitapaakya raantyaariri owisha, irira rirotaaki koshintzi. Ikoyi ikoshite. ²⁻³Eenitatsirika atziri shentziniriri

ashitako, aririka ipokapaaki ashitariri, ari rashitaryaawakiniri ishineteri ikyaanaki. Aririka ikyaaashitapaakiri, ikaemapaakiri rowishate iwaeropaeni, ari ipokashiteri maawaeni, eero ithaawantawakari ashitariri. Roojatzi raanakiri janta paashitomashiki, ⁴reewatanakiri. Ari riyowaantetziri iñaani, rootaki royaateeyantaririni. ⁵Aririka ikaemawityaari kaari iñaapiintzi rowishate, eero riyowaantetawakiri ipaante. Eero royaatziri inta ishiyaapithatanakyaari maawaeni.

⁶Rootaki roshiyakaawentawitakanariri riraga Jesoshi omaanta tee riyotakoteeyironi oetarika roshiyakaawentziniriri. ⁷⁻⁹Ikanteeyanakirini eejatzi:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Naaka oshiyawori ashitakontsi ikyaaapiintzira owisha. Tema kimitaka iroka, aririka pikowaperotaki piyoteeri Tajorentsi paapatziyakinarika naari. Maawaeni eeroka jewatatsiri joriyopaeni jaka kaari aapatziyanari kimitakimi koshintzi. Kaari piyotaakoperotakiriri Tajorentsi atziri. Omaanta naaka iyoperotziriri riraga Pawa. Ninkarika aapatziyenani naaka nowañaakiri ikantyaani nojeekakayeri eejatzi nopaperoteri oetarika owafeerini. ¹⁰Ipokashitziri koshintzi ikoshite owisha, rowamaeri. Eerokapaeni jewatatsiri pikimiwitakari: rooma tee pikameethatzi. Tee piyotaakotantaperotziri Tajorentsi atziri, rootaki aririka ikame irira, tee riyoperotanakiriri Tajorentsi. Rootaki kaari iñaaperotantariri rirori ikameethatzi. Tema rootaki kaari nomatantawo nojeekakayeri naaka eejatzi Pawa. Omaanta naaka nopokaki nowañaantakariri kameetha. ¹¹Naaka oshiyariri riraga shentziriri rowishate kameethari. Tema naaka ashitariri kameethari aapatziyaperotanari rootaki nokowantakari nokama-

wenteri. ¹²Tee nokimitari shentziniriri owisha ipinatziri ashitariri. Irira kaari ashitariri owisha. Aririka iñaawakiri rirori ipokapaaki manitzi, ithaawantanakari ishiyaapithatanakari; rookanakiri owishapaeni. Roojatzi raantapaakyaari-kyaa riraga manitzi apanipaeni owisha, rowamayitapaakirini. Maawaeni paashinipaeni owisha itsiparyaayitanakani. ¹³Aritaki ikantari rirori. Tee ikenkithashiryaaperotziri owisha, inta ikenkithashiryaashitakari koriki ipineeteriri, rootaki ishiyaapithatantanakariri. Pikimitaka eerokapaeni jewatatsiripaeni pookanakiri irika kamampowaakiwitachari, tee pamitakotziri kameetha. ¹⁴⁻¹⁵Tema naaka oshiyariri riraga shentziniriri rowishate kameethari. Kyaaryo naaka ashitariri kameethari riraga aapatziyanari. Tema maawaeni irirapaeni nokashiyeeyirini nosheninka. Kimitaka niyotziri Pawa eejatzi riyotakina naaka, tema niyotziri riroripaeni, eejatzi naaka riyotzitanana. Eejatzi nokamawenteri. ¹⁶Eenitatsi eejatzi paashinijatzitatsiri atziri kaari jorriyotatsiri. Nokowakiri maawaeni irira eejatzi ikemantenari oetarika nokantziri, niyotaakotantariri Pawa Tajorentsi roojatzi raapatziyanteena. Aririka raapatziyena ari nokashiyeeri nosheninka. Tema nokashiyeeri nosheninka maawaeni aapatziyanari, jorriyotatsiri eejatzi paashinijatzitatsiri atziri.

¹⁷Eejatzi ikantzi Jesoshi:

—Nokowashitari naaka nokamawenteri atziripaeni, rootaki nokamawenantaariri iinja eejatzi nopiriintanee. Rootaki inintaperotantanari Pawa. ¹⁸Tekatsi matashityaawonimi rowamaenami, inta nokowaperotaki nokamawenteri maawaeni atziri rootaki nomatantyaawori. Nomatero nokamawenteri atziri, eejatzi nomatero

nopiriinte: rootaki ikowakaakinari Pawa.

Ari riyaataakaanakina naakapaeni.

¹⁹Aritaki okantari ikantakiriri riraga Jesoshi. Roojatzi ipiyapiyawaantanteeyapaakaririni maawaeni jewatatsiripaeni jorriyopaeni. ²⁰Eenitatsi osheki kantayitatsirini:

—Ikyaantashitakari kamaari. ¿litaka pikemijanantariri?

²¹Ikantzi paashinipaeni:

—Tee ikyaantari kamaari, tema kameetha riyotaantzi. Kaari irinta kamaari: tema ineshironkatakiri kamampowaakitatsiri, rootaki ikokichaataakaanantariri.

Rapiitziro ikantzi Jesoshi: “Naaka monkaatakariri Tajorentsi”

²²Okanta okyaawontsitapaaki.

Monkaatapaaka kitejiri nokenkithashiryaantawori rowameethatanteetawori Tajorentsipanko paerani. Ipiyakaakina Jesoshi Jerojareeki.

²³Ari ikatziyatziyawaeta rirori janta owitheenkayitani otzinkamipaeni pankotsi, noetziro pankotsi Rashi Sharamooni. Tema rootaki ikaapanomantakawori rinkinagaakitero okaatzira. ²⁴Ipiyowentapaakari osheki jewatatsiripaeni jorriyopaeni, rojatekapaakiri Jesoshi. Ikantapaakiri:

—Paerani pimanapithatakinawo.

Pikantaperotena iroñaaka: ¿eeroka Rotyaantanewo Tajorentsi poemishitowaeri oroomajatzzi?

²⁵Ikantawakiri:

—Aritaki nokanteeyawitakimini; omaanta tee paapatziyawakina. Oetarika nantayitakirini, rivotaki Pawa otyaantakinari matakakinawori. Iroka nantayitakirini, rootaki riyotakaemirini naaka Rotyaantanewo Tajorentsi. ²⁶Aritaki nokantakimi: tee ro kaari pikowanteeyani pikemijantena, inta

kaari pimatantawo pikemijantana.

²⁷Riraga aapatziyanari ikemiro nokantziri. Niyotziri maawaeni eejatzi irirapaeni royaatana. ²⁸Aritaki naaka nowafaakiri maawaeni. Tema roojatzi ikantyaani nojeekakaakiri naaka. Eero riyaatzi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Nokempoyaaperotakiri, okimitzimotawitana noerikawakotakiri. Tekatsi aapithatenarini. ²⁹Riraga Pawa pakinariri ikantakina: “Pikempoyenari irirapaeni”. Ranaakotakiri maawaeni itajonkantaperotzi, tekatsi aapithaterini eejatzi Pawa rakoki. ³⁰Nomonkaataperotakiri Pawa, eejatzi naaka imonkaatakina.

³¹Roojatzi maawaeni riraga jewatzi-ripaeni joriyopaeni ramawitanaka mapi rompojantyaaririmi. ³²Omaanta ikantanakiri rirori:

—Rirotakiri Pawa tajonkakaakinari. Osheki noñaagayitakimironi. ¿Iitakama nantakiri pikowantari pompojanteneri mapiki?

³³Ikantawakiri:

—Tee ro nompojantemiri mapiki pantzirowa kameethatatsiri. Eeroka shirampari, omaanta piitajorentsitashitaka, rootakiri nompojantemiri mapiki.

³⁴Ikantanakiri rirori:

—Tema rojankinatakaantakiniri Tajorentsi atziri Iwaperiteki rirori, okantzi: “Nokanteeyemini eeroka maawaeni tajorentsitatsiri”. ³⁵Riraga ojankinatziroirini Iwaperite Tajorentsi ikantziri: “Tajorentsitatsiri”. Tekatsi akantero inashitakayaawo Iwaperite Tajorentsi. ³⁶Ikowakaakina Pawa, rootakiri rotyaanantakinari jaka kipatsikika. Inkaaganki nokantakimi: “Naaka Itomi Tajorentsi”. ¿Iitaka iroñaaka pikanantanari: “Piitajorentsitashitaka”? Itajonkantakiri Pawa.

³⁷Eerorika nokimitari irira eero paapatziyana. ³⁸Omaanta nokimitari-

rika, paapatziyeyanani. Eerorika pikoyi paapatziyashitana naari, okameethatzi paapatziyakotenawo nantziri. Paapatziyawo, roojatzi piyotantyaari ikimitana Pawa. Eejatzi naari nokimitari irira. Piyoperotawakiro.

³⁹Rapiitzi iri ikowaperoeyawitanakani rayerimi, omaanta ipeyimotanakari Jesoshi.

⁴⁰Ari imontyaakaanakinawo naaka riraga Jesoshi Joriraaniki. Riyaatakaanakinana janta intatsikeronta tsikarika paerani Jowani ikaawoshitantzi. Aritaki ijeekakaapaakina janta apite kashiri.

⁴¹Osheki pokashitanakiriri eejatzi. Ikanteeyawakaapaakani:

—Tee itajonkantzi Jowani omaanta kyaaryootakiri maawaeni ikantakotakiriri Jesoshika.

⁴²Osheki aapatziyayitawakaririni riraga Jesoshi janta.

Ipiriintanakiri Jesoshi Raajawo

11 ¹Ijeeki Wetaaniyaki shirampari iwaero Raajawo, imantsiyataki. Ojeeki eejatzi ipankoki ritsiropaeni: rowaga Mariiya, eejatzi rowaga Maarita. ²Chapinki ojeetziri Mariiya Awinkatharite iitziki. Ro ojeetantari kajankaari. Oshetantari oeshi eejatzi. Tema mantsiyataki iyaariri, ³rootakiri otyaanantakariri kanterini Jesoshi. Inteenanta riyaatashitakiri. Iñaantapaakariri ikantapaakiri:

—Nowinkatharite, riraga Raajawo pinintaperotzi, mantsiyataki. Thame aate.

⁴Ikemantawakariri Jesoshi ikantawakiri:

—Imantsiyatawitawakyaata omaanta eero ikamaperotzi. Ro imantsiyatantakari, ikowaki Pawa Tajorentsi maawaeni atziri ipinkathatena naari eejatzi ipinkathatziyaari irira.

⁵Jesoshi inintaperotzi roori Maarita, irento, eejatzi iyaariri. ⁶Ari ikemakotzi-

takari imantsiyataki, tee riyaaatzi
intsipaete, ijeekanaki apite kitejiri.

⁷Roojatzi ikanantanakina maawaeni:

—Thame apiyeeyanakini eejatzi

Joreeyaki.

⁸Nokantanakiri naari:

—Iyotaanari, chapinki janta ari
rompojaksimimi mapiki riraga joreeyaja-
tzi. ¿Eekiroma pipiyashitanaatyeeri
janta? Eero aatzi: rowamaemikari.

⁹⁻¹⁰Riyotantari Jesoshi oetarika
ikenkithashireeyari Pawa Tajorentsi
eejatzi oetaka ikowakaanari naari,
ikantana maawaeni:

—Tema eeniro okaatzi 12 oorapaeni
apaani kitejiri akatziyatziyawae-
tantaari eero antziwatanta. Eejatzi
eenitatsi 12 oorapaeni tsiteniri akatziya-
tziyawaeantyaaworika aritaki antziwa-
takya. Okimiwitakawo iroka, tekiraata
omonkaata kitejiri rowamaena. Aritaki
amatakiro akatziyatziyawaete janta.
Eero rowamagaetana iroñaaka, eero.
Pawa ikowakaakae aate aaka. Aririka
aapatziyaperotyari riraga Tajorentsi,
eero imatziro paashini atziri ipakaaka-
gaero aapatziyakarira.

¹¹Aritaki ikantakinari. Roojatzi
ikanantanari:

—Imaashitaka^g Raajawo. Niyaate
iroñaaka nokaakapaeri rirori.

¹²Nokantanakiri:

—Maaperotakirika, Nowinkatharite,
aritaki retsiyatakotanee.

¹³Omaanta ikenkithatakowitakari
Raajawo, ikamaki. Naaka, noetakashita-
witaka ro ikantanari: “Imaashita,
imakoryaantari”. ¹⁴Roojatzi ikantapero-
tantanakinari:

—Kamaperotakiroña Raajawoni.

¹⁵Kameethaperotaki tee noñiiri naaka
ikamimotena, pimatantyaawori

paapatziyaperoyanakinani, rootaki
nokimoshiryaaantanakari. Thame
amineeyakiterini maawaeni.

¹⁶Riraga Tomashi iiteetziri Tsipantzi,
ikanteeyanani:

—Thame aateeyanakini maawaeni,
rowamagaete aaka.

¹⁷Roojatzi niyaatantanaka.

Nomagaeyakini niyanki awotsi.
Okitejitanaki roojatzi nowaagantanaka.
Tsiteningi rootzimanteensi nareetya
inampiki Raajawoni. Ikanteetawakina
ikaatakotaki 4 kitejiri omonkyaagantee-
tantakariri Raajawoni omooki
impeetaki. ¹⁸Rowaga Wetaaniya
okaakintawo Jerojaree, aamaashitya
okaatzi 3 kiroometero. ¹⁹Ipoñaaka
Jerojareeki osheki joreeyajatzi pokashi-
tzirori Maarita eejatzi Mariiya. Eejatzi
itsipatawo wetaaniyajatzi. Ikantapaa-
kiro:

—Eero petakotashitari piyaaririni.

²⁰Ari ritakawo apaani shirampari,
kamanteroni Maarita:

—Kaakitakira Jesoshi.

Ookanakiro opanko, jatanaki otonki-
yotawakari. Omaanta Mariiya, eeniro
ojeekanaki pankotsiki.

²¹Okantawakiri rowaga Maarita:

—Aririkami pijeekimi jaka, Nowinka-
tharite, eeromi ikamimi aarinini.

²²Niyotaki iroñaaka oetarika pikanteriri
riraga Tajorentsi aritaki ipakimi okaatzi
pikowakoteriri.

²³Ikantapaakiro:

—Aritaki rapiiteero rañaagae piyaari-
rini.

²⁴Okantawakiri:

—Jee, aririka omonkaatapaaakya kitejiri
ipiriinanteyariri Tajorentsi maawaeni
kamayitatsirini, aritaki ipiriintanee rirori
aarinini. Niyotakiro iroka.

g 11.11 Ikantzirorika joriyopaeni *imaashitaka* omatero okantakotziri apite inashita. 1. Irira
imaaki 2. Ikamaperotakitzi.

²⁵⁻²⁶Ikantapaakiro:

—Naaka añaakagaerini maawaeni kamawiteenchari, eejatzi nowañagaeri riraga piyaaririni eejatzi. Ikamawita-kyaarika aapatziyanari ari rapiiteero rañaagae eejatzi. Eero noshinetziri apaani atziri aapatziyanari itsipatyaari Jatanaashi janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¿Paapatziyawoma iroka nokantakimirika?

²⁷Okantawakiri:

—Jee, Nowinkatharite, niyotakimi eerokataki riraga Itomi Tajorentsi riraga Rotyaantanewo naamaakari.

²⁸Ari, piyaate pikaemiro pirento.

Roojatzi opiyanaka, okantziro rowaga Mariiya. Okamantathatapaakiro:

—Areetapaaka Iyotagaeri, ikaema-kaantapaakimi.

²⁹Okantziro:

—Jee, ari.

Intsipaete okatziyanaka, iyaatashitanakiri Jesoshi. ³⁰Tekiraata rareetya rirori pankotsiki. Eeniroyeeki janta otonkiyotakitarinta Maarita. Ari royiuro janta Mariiya.

³¹Ari iñaakiro roori iyaatzi maawaeni tsipataworipaeni pankotsiki ari roemoshirenkaatziro, roojatzi royaatantanakawo maawaeni. Iitawitaka ari iyaate apiitero irakotyaari iyaaririni janta omookinta.

³²Ari oñaapaakiri Jesoshi, iyaatashitziri otziwerowashitapaakari owethatari. Okantapaakiri:

—Poemoshirenkapaena, Nowinkatharite. Aririkami piyeekimi jaka, eero ikamimi aarinini.

³³Iñaawakiro riraga Jesoshi irayimotapaakari, eejatzi riragaeyakani joriyopaeni riraga tsipatayitaworini. Roojatzi ikantashiretanaki rirori, rowashiretanaka. ³⁴Ikantanaki:

—¿Tsika powakirika?

Okantawakiri:

—Janta, Nowinkatharite, nowakiri omooki. Thame paminakitero.

³⁵Ari riraapaaka riraga Jesoshi.

³⁶Rootaki ikanantanakari joreeyajatzi: —Piñaakiri, osheki inintashiretawitarini.

³⁷Eenitatsi apanipaeni kantaneentsiri:

—¿Kaarima irika kokichaatakagaeriri kamampowaakitatsiri? Eenirorikami jaka, ¿arima retsiyatakoteerimi eejatzi Raajawoni, eero ikamimi?

³⁸Rapiitziro ikantashireperotanaki rirori. Rokaakiwitapaakawo omoo imoontashitanteetakariri kaminkari impeetaki. Rashitakotanteetakari mapi.

³⁹Ikantapaaki riraga Jesoshi:

—Pipinoyaakoteri mapikika.

Okantawakiri rowaga Maarita:

—Eero, Nowinkatharite, ikaatakotaki imaakotaki 4 kitejiri ikamantakari. Shitzitanaki.

⁴⁰Ikantanakiro:

—Eero pikantzi: “Eero”. Tema nokantakimi: “Paapatziyakinarika aritaki piñaakiro itajonkante Tajorentsi”.

⁴¹Roojatzi ipinoyaanteetakawo mapi. Raminanaki riraga Jesoshi jenoki, ikantanaki:

—Ariwee, Pawa, niyotaki pikemakina.

⁴²Niyotaki pikanta pikemapiintana.

Eenitatsi osheki katziyimotanari jaka. Nokowaki riyote maawaeni potyaantakina, rootaki nokenkithatakaantzimiri.

⁴³Roojatzi ikaemaperotantanaka:

—Raajawo, pipiriintee, pipokae.

⁴⁴Roojatzi riyowantanaka kamawiteenchari. Chapinki roojotanteetawakariri tokoyatha: rakoki, iitziki, maawaeni. Ipashikapootanteetawakariri paaño. Iroñaaka ikantziro Jesoshi:

—Poojoryaakoteeri, potyaanteri riyaaatee.

⁴⁵Riraga joreeyajatzi, rirotaiki tsipateeyakaworini Mariiya, iñaakoeyakirini Jesoshi ipiriintakagaari Raajawo rowañagaeri.

**Rajaryagaeyakarini
rowamaeri Jesoshi**

Tema oshekini riraga jewatatsiri raapatziyeeyanakarini Jesoshi. ⁴⁶Paashinipaeni riraga jewatatsiri iñaakiri eejatzi ikijanaka. Roojatzi riyaatashitakiri warijeeyopaeni, ikantakotapaakiri riraga Jesoshi, okaatzi rantakiri. ⁴⁷Ari ikantakoeyakitzirini riraga warijeeyopaeni. Tema ikaemakaanteeyakirini riraga 70 jewawentziriri joriiyopaeni. Ikantawakaeyakani:

—¿Tsika akanterika? Riraganki shirampari osheki itajonkantapiintaki. ⁴⁸Aririka ashinetanakiri eekiro riyaatzi itajonkantzi, ari raapatziyeeyanakyarini maawaeni atziri, ipokashiteekari oroomajatz, ishekirowakoteekari Tajorentsipankoki. Eejatzi ithonkaekari aaka, maawaeni.

⁴⁹Itsipatari Kaejashi riroripaeni janta. Iroñaaka ojarentsi rirotaki irira iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni. Ikantanaki rirori:

—Tekatsi piyote eerori. ⁵⁰Tee pikenkithashiryakya. Pamineeyini: okameethatzi moeyeminiita ikameeta apaani shirampari rowawijaakoeyanteerini aakapaeni, eero athonkanta maawaeni aakapaeni.

⁵¹Tee ikantashitari iroka. Rooma rirotaki iwinkatharite maawaeni ñaanakowenantatsiri. Riyotaakiri Tajorentsi, rootaki ikantakotzitantakariri ikamawenteeyerini riraga Jesoshi maawaeni joriiyopaeni. ⁵²⁻⁵³Tee apatziro ikamawenteeyirini joriiyopaeni, inta ikamawenterini maawaeni atziri reentsitetantyariri Tajorentsi maawaeni aapatziyariri rirori. Inashiteeyawitani, ijeekaeyini maawaeni nampitsikipaeni inteenaki omaanta ikamawenterini ipiyoyentyaririni maawaeni. Aripaete riraga

jewatatsiripaeni joriiyopaeni rajaryagaeyakarini riraga Jesoshi, rowamaeri. ⁵⁴Rootaki kaari iroñaaka ikinapiinanta-nakari irira janta roshekitzinta joreeyajatzipaeni, tee roñaagapaari. Riyaata-kaanakina paashiniki kipatsi. Ari ijeekakaapaakina nampitsiki oetachari Ejerayeemi othapikinta janta tekatsinta atziri ipanko.

⁵⁵Rootzimateentsi omonkaatya Kitejitatsiri Rawijantariri Ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki ikimoshireeyantyarini maawaeni nojoriiyotzinkarite. Iroñaaka itonkaanaki maawaeni Jerojareeki rowameethatantanakyaariri, ipinkathatantyariri Tajorentsi.

Riyaateeyanakini jeekatsiri tsikarika-paeni, ⁵⁶tema raminaminawitapaakari Jesoshi. Ikyapaaki maawaeni Tajorentsipankoki ipinkathateri Tajorentsi, ikantawakaapaaka:

—¿Oetaka pikenkithashiryaaeri eeroka, arima ipokaki Jesoshi?

—Aamashitya aririka.

⁵⁷Tema aritaki ikantakaantakae aaka maawaeni atziri riraga warijeeyopaeni eejatzi jewatatsiripaeni ñaanakowenantatsiripaeni:

—Aririka piñaakiri Jesoshi, pipoke pikamantakitena intsipaete.

Tema ikowaeyanakini raakaanteri.

**Janta Wetaaniyaki
ojeetziri tsinani Jesoshi**

12 ¹Tekiraata 6 kitejiri omonkaantantyarini Kitejitatsiri Rawijantariri Ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. Rareetakaaneeena riraga Jesoshi Wetaaniyaki janta ijeekinta riraga Raajawo kamawiteenchari: riraga rowañagaeri Jesoshi. Tema itsipateeyakawoni ritsiropaeni, rowaga Maarita eejatzi rowaga Mariiya. ²Ari riwetsikae-takiro owanawontsi iñaaperotantyariri

Jesoshi. Tema eejatzi ikaateeyirini Raajawo, naaka riyotaanewopaeni eejatzi paashinipaeni atziri. Rakiyoteeyirini maawaeni. Maarita rowaga ritsiro riraga Raajawo rootaki kitantatsirini okitziri atziripaeni. ³Irento Mariiya amapaakiniri Jesoshi kajankapithari yoshaachari naariwo, kameethaperotatsiri. Pinaperotachari. Otziripithatantakari iitziki, roojatzi oshetantanakari oeshi. Kajankaenkatanaki maawaeni pankotsiki. ⁴Ari eenitatsi jaga Joorashi karyootejatzi rirowitaka riyotaanewo. Riyotaki riraga Jesoshi rirotaki aakaanterini iinja. Ikantawakiro:

⁵—¿Iitaka kaari pipimanantawo kajankapitharika? Pinaperowitachari osheki koriki. Apayitanakiririni riraga ashironkaenkaripaeni. Omaanta peewanatashitakawo owinawo maawaeni.

⁶Ikantashita: tee ineshironkatziri ashironkaenkari. Ikempoyaawitanari noorikite maawaeni, omaanta rirotaki ayitanariri eechonkiini noorikite. Tema eejatzi ikowaki eechonkiini owinawo kajankapithari, rootaki ikijakotantawori tee opiri owinawo. ⁷Ikantziri Jesoshi:

—Okantyaata. Iyotaki nokame, rootaki otziripithatantantari^h tekiraata nokame. ⁸Ikantyaani ikaatemikya maawaeni owashironkaenkari, ari pimatero pineshironkatapiinteeyirini. Omaanta naaka eero nokantani nokaatemi maawaeni kitejiri. Eero oshekitzi kitejiri pineshironkatantankari nari jaka kipatsiki.

⁹Osheki joreeyajatzipaeni kemakoeyawakiririni riraga Jesoshi eenitatsi janta, rootaki riyaatashitantanakari maawaeni. Eejatzi riyaatashitanakari maawaeni

ikoyi iñaantyaariri Raajawo, riraga kamawiteenchari ipiriintapaakiri rirori. ¹⁰Rajaryagaeyakarini maawaeni jewatayitatsirini Tajorentsipankoki: tema ikowanaki rowamaeri eejatzi Raajawo. ¹¹Osheki joreeyajatzipaeni ñaakoeyakiririni riraga Jesoshi rowañaakiri Raajawo, rootaki iroñaaka osheki jewatatsiri joriyopaeni raapatzi-yeeyantanakaririni riraga Jesoshi, eejatzi rotsipariitanakari paashinipaeni jewatatsiri riraga kowatsiri rowamaerimi.

Riraga jerojareejatzi iñaaperotziri Jesoshi

¹²Okitejitanaki oshekini pokaentsiri ikimoshireeyini maawaeni. Ikemakoeyakirini riraga Jesoshi ari ipoki Jerojareeki. ¹³Ari ragaeyanakironi oshipaeni kompiroshi eejatzi paashinipaeni oshiyawori raanakiro janta awotsiki itonkiyoteeyawakarini Jesoshi. Itacheronkawaanteteeyini:

—¡Sha! ¡Irika owawijaakotantatsini! ¡Ikameethaperotzi! ¡Rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi! ¡Rirotaki irika reewawenteeyirini nojoriiyotzinkaritepaeni!

¹⁴Iñaapaakiri Jesoshi apaani wooro tekiraata ikyaakotari atziri. Rirotaki omapokaantapaakariri ikyaakotapaakari rirori. Rootaki imonkaantatakawori jankinarentsi Iwaperiteki Tajorentsi. Okantziri:

¹⁵“Maawaeni jeekatsiri Jerojareeki, eero pithaayi, pokapaaki jewawenteemini ikyaakotapaakari woorani tekira ikyaakoetari”.

¹⁶Omaanta tee niyotzi naaka maawaeni riyotaanewo imonkaatziro

h 12.7 Rametari joriyopaeni ijeetantyaari kajankaari kaminkari eejatzi itziripithatantyaari kajankapithari eejatzi ityaakitantyaari panetatsiri tokoyamaashiki iponatantyaaririra kaminkari tekiraata ikitata. Roojatzi raantanakyaari ikitateri.

rojankinateetziro paerani Iwaperiteki Tajorentsi. Aritaki ikamawentee riraga Jesoshi, ipiriintaka eejatzi riyaatanee jenokinta, ari okanta nokenkithashiryaakotziro maawaeni noñaakiri atziri rantakiri rirori. Rootaki nokanantari: “Kyaaryo ari okanta. Imonkaatakiro rirori oetaka rojankinateetzi Iwaperiteki Tajorentsi”.¹⁷ Ari chapinki ikaemiri Raajawo: “Pishitowae”, ari shitowanee. Kamaperotawiteenchari, omaanta rapiitziro rañee: nokaatzi osheki ñaakoeyiririni, roojatzi nokantakoeyakironi iroka noñeeyakirini.¹⁸ Ari ikemakotakiri riraga Jesoshi maawaeni atziri itajonkantziri rirori, rootaki riyaatashiteeyantakaririni itonkiyotawakari maawaeni.¹⁹ Roojatzi ikanantawa-kaantanaka warijeeyopaeni:

—Ñaakiro. Maawaeni atziri royaatziri rirori. ¡Tee okameethatzi! ¿Oetakatya anteri? Tekira amatziri apakaeri rirori.

Riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni eekiro riyaatatzi iperatanaka royaateri rirori.

Paashinijatzitsiri atziri ikoyi iñeeri riraga Jesoshi

²⁰Itonkaanaki Jerojareeki osheki atziri ikimoshiretantyaari, eejatzi ipinkathatantyaariri Tajorentsi. Ikaatziri kireeshiyajatziri owakira peyacha joriyoi.

²¹Riyaatashiteyapaakirini irirapaeni riraga Jiripi, rivotaki wetheerajatziri. Ojeeki Wetheera Karireeyaki. Ikantapaa-kiri:

—Yeeyi, nokoyi noñeeri Jesoshi.

²²Jiripi riyaatashitanakiri ikantakiri Antereeshi. Roojatzi riyaatantanaka apite eejatzi riroripaeni ikanantyaariri riraga Jesoshi.

²³Ikantawakiri irira:

—Eerokataki paashinijatzitsiri atziri omaanta pikoyi piyotena naaka. Kameetharini. Okameethatawita maawaeni

atziri maawaeni kipatsiki raapatziyename naaka. Tema rooteentsi nokamawentemi eerokapaeni maawaeni atziri.²⁴ Kyaaryootaki iroka nokantemiri.

Aririka omanakitero teriiko mapipookiki, eerorika opariyapaaki kipatsiki, eero oshooki roojatzi okantya: apaani okithoki ojeekanaki. Omaanta tziroyaapaentsiri kipatsiki, kimiwitaka kamaki okithoki oshookantari owakirari owaatha, roojatzi okithokitanakya osheki.²⁵ Eenitatsi atziri paeni kempoyaayiwitacharini, tee ikoyi rowashironkaya, omaanta ratsipetashitakawo ikempoyaaka, tema rootaki riyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta kaari kempoyaachainta rantakiniri Tajorentsi ikowakaakiriri omawitya ikemaatsiwentyaari kipatsikika, tema roojatzi ikantyaani rañaapae janta jenokinta nojeekakayeri kameetha.²⁶ Maawaeni kowatsiri rantenawo nokowakaakiriri, okameethatzi royaatenaata; tema ikaatena tsikarika nojeeki naari. Eejatzi iñaakiri Pawa ikameethatzi rirori.²⁷ Iroñaaka nokenkithashiryaanaka. ¿Oetaka nokanteriri Pawa? ¿Nokanteririka: “Pawa, rooteentsi rowashironkayena atziri, powawijaakotena”? Eero nokantziri. Tema ro noshintsitashitankawori nopokantakari kipatsiki nokemaatsityaawo eejatzi nokamawenteri maawaeni atziri.²⁸ Roojatzi ikenkithatakaantakariri Ashitariri. Ikantziri:

—Pawa, nokowaki ipinkathateeyemi niita atziri paeni, iñaaperoeyeminiita pikameethatzi.

Roojatzi nokemaeyantakaririni Pawa janta jenokinta, ikantziri:

—Tema poñaagakotakityaanari notajorenka eeroka, rootaki iñaapero-tantakinari atziri paeni nokameethatzi. Linja papiitero poñaagakaaneroni

notajorenka eeroka, rootaki iñaapero-
tantenari osheki atziri.

²⁹Ari ikemaeyawitawakarini katziyee-
yawiteencharini, inta tee riyoperotawa-
kiro. Ikantagaantashitanaka:

—Oñaawaepookitatzii.

Paashini kantayiteentsini:

—Iñaanatziiiri ronampiri Tajorensi.

³⁰Ikantziri riraga Jesoshi:

—Tee naaka opokashitzi ñaagantsi
iyotaantenari: inta eeroka riyotakagae-
yawitakimini Tajorensi otyaantakinari.

³¹Iroñaakaroña ikantakowenterii
maawaeni theenkantatsiri, ikantziri:
“Eeniro pantziro kaari kameethatatsi,
aritaki nowashironkaemi”. Iroñaaka
eejatzi rookakaakiri Pawa riraga
iwinkatharite maawaeni kamaaripaeni
eejatzi maawaeni kaari aapatziyana.

³²Rooteentsi rowamagaetena rowatzika-
koetena koroshiki roojatzikya nokenki-
thashiryaakaakari maawaeni atziri,
ipokashiteeyenani, ikoyi nowawijaako-
teri riroripaeni.

³³Rootaki ikantakiri riraga Jesoshi.
Ikamantzitakari tsika ikantyaaka
ikamantyaari iinja.

³⁴Ikantawakiri atziri:

—Iyotagae Iwaperite Tajorensi:
“Roojatzi ikanteetatyeeyaani Rotyaanta-
newo Tajorensi rañe”. ¿Iitaka
pikantziri? ¿Iitaka pikanantawori
eeroka: “Ari rowamagaetakiri atzirita-
paentsirika”? ¿Ninkakya irika kamatsi-
neka?

³⁵Rakanakiri:

—Notsipatemi naaka riraga iyotako-
perotakaaneeriri Tajorensi paashini
eechonkiini. Paapatziyana iroñaaka.
Eerorika paapatziyana eero piyotziri
riraga Tajorensi. Rootaki
piyaatantyaari paamariki kaari tsiwaka-
nitatsini. ³⁶Rootaki paapatziyantani
imatantyaawori reentsitetemi. Roojatzi
ojeekantapaakimi pajankaneki noñaani.

Roojatzi riyaatantanaka imanapithata-
nakari.

Kaari raapatziyantari jewatatsiripaeni joriyopaeni

³⁷Iñaawitakari osheki atziri
itajonkantayitakini riraga Jesoshi
omaanta tee raapatziyeeyawakarini.

³⁸Imonkaatakiro rojankinatakotzitatari-
rini paerani Iseeyashi riraga kamananta-
yitzirorini iñaani Tajorensi, ikantzii:

“Nowinkatharite, eero roshekipero-
tzi aapatziyawakimini rowaga
akamanteriri. Iñaawitemi
pitajonkante. Omaanta eero
raapatziyimi”.

³⁹Rootaki kaari imatantyaawo raapatzi-
yari Jesoshi. Tema ikantzitakani eejatzi:

⁴⁰“Riraga Tajorensi tee ishinetziri
riyoperoteri kimitaka tee iñiiri
rokiki riraga kaari aapatziyaariri
Jesoshi eejatzi tee ishinetziri
riyotakayeri rajankaneki kimitaka
tee ikenkithashiryaajajankaneki.
Ikantzi Tajorensi: ‘Iñeekari.
Riyotzikari. Rameentanakari.
Nowawijaakotzirikari”.

Rootaki kaari imatantawo maawaeni
kaari aapatziyariri Jesoshi ikenkithashi-
ryaaroña. ⁴¹Paerani iñaakiri riraga
Iseeyashi ishipakiryaaki Awinkatharite,
impaetzi ikenkithatakotziri. ⁴²Eejatzi
osheki jewatatsiripaeni joriyopaeni
raapatziyawanakari Jesoshi. Omaanta
ithaawantari warijeeyopaeni, rootaki
kaari ikanantari inampijatzii: “Naapatzi-
yakari Jesoshi”. Ikenkithashiryaaj:
“Ikijantanarikari naapatziyari irira, eero
ishinetanaana notsipataneeyaari atziri
janta piyotaantsiki nopinkathateri
Tajorensi”. ⁴³Riraga warijeeyopaeni
ikowapiintzi iñaaperoeyerini atziripaeni
ikameethatzi, tee ikenkithashiryaakope-
rotari Tajorensi iñaaperoteririka
irirapaeni ikameethatzi.

**Kameetha aapatziyari
riraga Jesoshi**

⁴⁴Roojatzi itacheronkawaantetantana riraga Jesoshi:

—Maawaeni aapatziyanari, tee apatziro naaka raapatziyaperotana, inta eejatzi raapatziyitari otyaantakinari.

⁴⁵Maawaeni ñaapiintakinari, ñaapiintziyari eejatzi otyaantakinari.

⁴⁶Tema nopokapaaki jaka kipatsiki, nokimitapaakari ootamentotsi niyotakotakaantyaariri riraga Tajorentsi maawaeni atziri eero eekiro riyaatatyeeyee ijeekanaki tsiteniriki; omaanta imatziro raapatziyana, eero rantapiintanakiro kaari kameethatatsi, inta imonkaatakiro ikowakaakiriri Tajorentsi. ⁴⁷Omaanta ninkarika kemayitawitakaworini nokantziri: eerorika ikemijantaperotziro, eero nokantakowentziri naaka. Tee ro nopokantari kipatsikika nokantakowentayiterini atziri, inta nopokantari nowawijaakoteri. ⁴⁸Maawaeni theenakinari kaari aapatziyawori noyenkithari, eenitatsi okantakowenteri iinja. Iroka noyenkithari nokantawitakari: iinja omonkaatapaakyaarikarofña othonkantyaari kipatsi, ari okantakowenteri theenkakinari okaatzi nokantziri. ⁴⁹Tee noñaawaetashita.

Pawa otyaantakinari, rirodaki kantanari: “Rootaki irokakya piñaawaetapaeri. Irokakya pikantapaeriri”. ⁵⁰Riraga aapatziyawori kaminagaantsi rashi Pawa okaatzika nokamantakiriri, ari owañaanakiri ikanteetatyeeyaani ijeeki jenokinta. Tema nomonkaatakiro maawaeni okaatzi ikantakinari Pawa.

**Jesoshi riyotagaeyakinawoni
tsiteniriki tekiraata ikami**

13 ¹Rooteentsi nokimoshirewenteeyanakironi Kitejitatsiri
Rawijantari Ronampiri Tajorentsi janta

Ejiipitoki. Aritaki riyotaki riraga Jesoshi omonkaataka rookantanaawori kipatsika, ipiyantanaari Ashitaririki. Ikantatyeeyaani ineshironkaeyakaeni maawaeni rashiteeyakaeni kipatsijatzika. Iroñaaka ineshironkaperotee, tee ithaawanaki ikamawentee.

²Ari nowaeyani maawaeni notsipata-kari Joorashi karyootejatzi, riraga itomi Shimo. Ikenkithashiryaakaakari rajankaneki riraga iwinkatharite kamaaripaeni riraga Joorashi raakaantawityaarini Jesoshi iinja. ³Riraga Jesoshi riyotaki Iriri iitakiri jewawenteroni maawaeni oetarikapaeni kipatsikika eejatzi jenokinta. Riyotaki eejatzi ipoñaaka Tajorentsi, rooteentsi ipiyashitaneeri eejatzi. ⁴Ari rowakagaeyakinani irira Jesoshi, roojatzi ikatziyanaka.

Raatonkoryaanakawo iithaari. Rapineethakitanakawo roshewootantari. ⁵Roojatzi ijantakawo ñaa tajokira antawo, ikiwanteeyakinawoni noetzipaeni: nashi naari eejatzi paashinipaeni riyotaanewo. Ro roshetantakinawori noetzi roshewootantari. ⁶Roowiteenchami ikiwayitzitapaakirimi riraga Peetero, ikantziri:

—Rooma eerokataki Nowinkatharite, tee okameethatzi pikiwenawo noetzi naari, inta okameethatemi nokiwimiro piitzi eeroka.

⁷Ikantawakiri:

—Tee piyotakotziro iroñaaka iroka nantakimiri. Aritaki piyotakiro iinja.

⁸Ikantziri rirori:

—Eerokya pikiwanawokya noetzikya. Ikantawakiri:
—Eerorikakya nokiwimiro piitzi, eero akimitawakaa iinja.

⁹Roojatzi ikanantakariri rirori:

—Nowinkatharite, eero apatziro pikiwenawo noetzipaeni, inta eejatzi pikiwenawo nako, nopoo, maawaeni. Nokoyi akimitawakayaarofña.

¹⁰Ikantawakiri:

—Eero rapiitziro ikiwakya kaawoshi-teenchari. Rapiitziro ikiwiwo apaniroeni iitziki. Kiteteeyawitakimini eerokapaeni inta apaani kaari kitetatsi.

¹¹Riyotakiri Joorashi rirotaki aakaantenerini. Rootaki ikanantakari: “Apaani kaari kitetatsi”. ¹²Ithonkaeyakinani ikiwaeyakinawoni noetzi maawaeni. Roojatzi ikithaatantaawo iithaari. Eejatzi ijeekimoteeyakinani, ikantana:

—¿Piyoteeyakinima iroñaaka iitaka nanantayitaworini irokapaeni? ¹³Rooma pikantapiinteeyanani: “Iyotaantsiri”, eejatzi “Nowinkatharite”. Kyaaryootaki iroka pikantakinari. Naaka iyotagaeyimiri. Okameethatzi pipinkathatena.

¹⁴Naaka piwinkatharite, omaanta nokiwakimiro piitzi namitakotantzimiri nokimitakari ponampiri. Ari poshiyakotewnawo naaka: pamitakoperotawakaya.

¹⁵Noñaagakimiro inkaaganki tsika pikantya eeroka. Aritaki iroñaaka pikimitawakagaeyanakyaani. ¹⁶Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Ronampiri tee ranaakotziri omperatariri. Eejatzi riraga rotyaantanewo eero ranaakotziri otyaantakiriri. ¹⁷Iroñaaka piyotakiro iroka niyotaakimiri, tema rootaki pikimoshiretantyaari pimonkaatarorika nokowakaemiri nokimoshiryaa-kaantemiri. ¹⁸Eeniro iroñaaka apaani nokantakoperoteri, tee maawaeni nokenkithatakotzimi. Niyoyagaeyakimini maawaeni, tema niyoteeyakimini. Eenitatsi Iwaperite Tajorentsi tekiraajeeni omonkaatyaata, okantzi: “Riraga owakotakinari nopaani, rirotaki piyankashitenani”.

¹⁹Aritaki nokanteeyakimini tekiraata ragaetena. Piyotantari omonkaataka okaatzi nokantakimiri, aritaki paapatziyakotena naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi riraga Owawijaakotantatsiri.

²⁰Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Aririka raakameethateetawakiri notyaantanewo, eejatzi naari, raakameethatena. Aririka raakameethatawakina naari eejatzi

ikimiteri riraga otyaantakinari raakameethateri.

Ikantzi Jesoshi:

“Rooteentsi raakaanteetena”

²¹Roojatzi rowashiretantanaka Jesoshi, ikamanteeyanani:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Eenitatsi jaka aakaantenani.

²²Ari naminawakaanaka naaka maawaeni riyotaanewo, tee niyotzi ninkarika kantakotakinari. ²³Naaka riyotaanewo inintaperotana Jesoshi, eenirona naari notziintanakari ichopineeki noñaanatantakari. ²⁴Rookotakina Peetero, ikantana:

—Pojampiteri. ¿Ninka ikenkithatakotzirika?

²⁵Roojatzi apawo notziitotaperotantanakariri ichopineeki riraga Jesoshi. Nokantakiri:

—Nowinkatharite, ¿ninka aakaante-minika?

²⁶Ikantakina:

—Aririka nochaantero paa, irika nopakiri, rirotaki aakaantenani.

Roojatzi rochaanantanakawo paa, ipakiri Joorashi itomi Shimo karyootejatzi. Ari raawakiro. ²⁷Roojatzi ikenkithashiryaa-kaantakariri iwinkatharite kamaaripaeni Joorashi raakaanteri rirori. Riraga Jesoshi riyotzi oetaka ikenkithashiryaa rirori. Ikantanakiri:

—Oetarika pikenkithashireeyirini pantero, pimateroota intsipaete.

²⁸⁻³⁰Raantawakawori rowaga paa, rowakawo, roojatzi riyaatantana raakaanantyaariri. Rirotaki kempoyaakariri noorikite maawaeni. Naakapaeni owaeyeencharini jaga tee niyotawakiro ikantakiriri: “Pimateroota intsipaete”. Riyaatantakari, raamaanaka apaanipaeni ikantziri Jesoshi: “Pamanante oyaari akimoshirewenantyaawori Rawijantariri Ronampiri Tajorentsi”. Paashini raamaaka

ikanteri: “Piyaate pipashitayityaarini ashironkaenkari”. Niyankitaki tsiteniri ipiyashitanakari.

**Ikamantakina naakapaeni
riyotaanewo riyaaetea**

³¹Roojatzi ikamantanakina Jesoshi:
—Nopoñaanaka naari jenokinta, natziriritaapaaki jaka kipatsiki. Rooteentsi kijashitanari raantaneenari. Roojatzi nokamawenteri maawaeni atziri, nopiriinantaneeyari, nopiyantari jenokinta. Tema nokamawenantaariri aapatziyeyanarini ipinkathateeyantee-narini naari eejatzi Pawa ikanteri: “Tajorentsi riroperori. Rotyaantakaeri Itomi riraga Jesoshi ikamawentee aari”.
³²Eejatzi ikimitya Pawa, riyotakagaeyeri atziri ipinkathateeyinani naari. Eejatzi ikantakotenari rirori: “Rirotaki notyomi. Rantakiro kameetha maawaeni nokowakaantakariri rantero”. Iroñaaka imatero: eero ijamaneentawo.
³³Iroñaaka, niyotaanewopaeni, rooteentsi nookanteeyaneemirini. Pikowakowaperotana omaanta okimitaka nokantakiri jewatatsiripaeni jorriyopaeni chapinki, eejatzi iroñaaka nokanteeyemini eerokapaeni: “Nopiyantari janta, omaanta eero pimatziroota eerori piyaateeta, tekira”.
³⁴Paashini nokamineeyemirini iroñaaka: “Pineshironkatawakaeyanikya maawaeni. Nokimitaka naaka noneshironkaeyimini, eejatzi pikimitawakaeyani eeroka, pineshironkatawakaeyanikya. ³⁵Aririka pineshironkatawakaeyanikya, aritaki riyotakoeyakimini eeroka maawaeni atziri: eerokapaeni niyotaanewopero”.

**Ikante Peetero:
“Tee niyotziri Jesoshi”**

³⁶Ikantzi riraga Peetero:
—¿Tsika piyaateka, Nowinkatharite?

Ikantakiri:

—Janta niyaatee, eero pimatziroota poyaatanakina iroñaaka. Iinja aritaki poyaatanakina.

³⁷Ikantziri rirori:

—Nowinkatharite, ¿iitarikya kaari nomatantyaawo noyaatemini iroñaaka? Omawitya rowamagaeteerika, aritaki okanta.

³⁸Ikantawakiri:

—¿Arima pantero? Kyaaryootaki iroka nokantemi. Tekirani iñiini tyaapa, pikante: “Tee niyotziri Jesoshi”. Okaate 3 pikante.

**Raanakiri Jesoshi
aapatziyariri Pawaki**

14 ¹Eejatzi ikanteeyanakinani Jesoshi:

—Eero pikenkithashiryaaashiipiintawo inta pameentyaari Tajorentsi. Eejatzi naari, pameentena. ²Janta inampiki Pawa eenitatsi oshekini pankotsipaeni. Eero eenitatsi oshekizimi, ari nokantemimi: “Tee oshekiziti”. Niyaaate janta niwetsikaeya-paemini pipanko, pijeekanteeyapaeyarini eeroka inja. ³Aririka nomatemiro pijeekantyaari, ari napiitaatero nopiyashiiyakitemini nagaeyaatemini. Aritaki notsipatapaakimi nojeekinta naari.

⁴Piyotzi tsikarika niyaatee. Piyotzi eejatzi tsikarika nokinanaki.

⁵Ikantziri riraga Tomashi:

—Tee niyotzi naaka tsikarika piyaatee. ¿Tsika niyotantyaari tsikarika pikinee?

⁶Ikantakiri:

—Tema naaka oñaayemironi pikinantanakyaari pareetantyaari Pawaki, eejatzi naaka yotaapiinteyakimironi kyaaryooperotatsiri, naaka añaakagaeyakimirini pikanteetatyeeyaani. Tekatsi pikantya piyaatashiteri Pawa, inta naaka aaneemini. ⁷Piyoteeyantakinarinimi naaka piyoteeyakiri-

nimi Pawa eejatzi. Paata piñeena nokamawenteri maawaeni atziri ikimitaaka ikantanari Pawa roojatzi piyoperoteri tsika ikantari rirori.

⁸Ikantziri riraga Jiripi:

—Nowinkatharite, poñaagaeyenarini Piri; ari okaatapaaki, eero napiitaneemi nojampikowentaneeri.

⁹Ikantakiri:

—Paerani notsipateeyakimini. ¿Tekirama piyotana? Maawaeni ñaakinari, kimitaka iñaakiri Pawa rirori. ¿Litaka pikanantanari iroñaaka: “Poñaayenari piri?” ¹⁰¿Tekirama piyotzimate nokimitari Pawa? Eejatzi ikimitana rirori. Tee nokantashita. Ikimitana irira, rirotaiki matakaanawori notajonkantz. ¹¹Tema nokantzimi nokimitari irira. Eejatzi ikimitana naari. Paapatziyawo iroka nokantakimiri. Eerorika pikoyi paapatziyashitana, ari piñaaperoyakinani notajonkantaki, tema rootakikya paapatziyantananari.

Aririka riyaatane Jesoshi, osheki imateniri aapatziyariri

¹²Eejatzi ikanteeyanakinani riraga Jesoshi:

—Rootaki kyaaryootaki nokamante-miri. Maawaeni aapatziyenani ikimiteeyanani, eeniroka nantziro naaka eejatzi ikimitya rirori rantaperotero. Tema niyotaakiri atziri rootaki raapatziyantakinari apanipaeni. Ari niyaateeta Pawaki, eejatzi opoki rowaga Ishire Tajorentsi amatakotemini. Roojatzi pikamanantyaari atziri maawaeni nokantakimiri naaka, rootaki raapatziyantayitenarini oshekini. ¹³Aririka paapatziyanakina, aritaki nomatakimiro oetarika pikowakoteri riraga Pawa. Iroka nokantemiro ikanantyaari maawaeni atziri iñaaperoteri Pawa. ¹⁴Paapatziyaperotakinari, pimatero pinetheena Naaka oetarikapaeni, aritaki

nomatakimiro pikantenari. ¹⁵Pinintape-rotanarika, pikemijantaperoyenani oetarika nokaminagaeyemirini. ¹⁶Naaka amanerini Pawa rotyaanteeyemironi paashini Amitakoeyemirini. Aritaki imatakimiro. Roojatzi okantyaani otsipateeyemini roori: ¹⁷rootaki rowaga Ishire Tajorentsi iyotayemironi maawaeni kyaaryootakotatsirini Tajorentsi. Omaanta tee riyoteeyironi irowa kaari aapatziyanari, rootaki kaari opokashiteeyantaririni otsipateeyarini. Omaanta aritaki kijokiro owanteeyakimirini eerori. Rootaki piyoteeyantakaworini eeroka. ¹⁸Nopiyaneerika Pawaki, eero nookimi apaniroeni, ari nopiyashii-yemini Noshireki. ¹⁹Rooteentsi niyaate. Ero rapiitana iñeeyanakinani kaari aapatziyanari, inta piñeeyenani eeroka. Ashi noyiro nañi, rootaki pañaanteeyanakarini eerori: pikantyaani pijeeki jenokinta. ²⁰Aririka nopiriintanee, aritaki piyoteeyanakini nokimitari Pawa. Tema eejatzi pikimiteeyenani eeroka, eejatzi nokimiteeyimini naari: akimitawakaeyani. ²¹Maawaeni yotawakirori nokaminaakiriri, ikemijantaperotakirorika eejatzi, rirotaiki nintashireperotanari. Pawa aritaki inintashireperotakiri nintashireperotanari. Eejatzi naari aritaki nonintashiretakiri rirori. Niyota-kaaperoteri tsika nokanta.

²²Eenitatsi janta paashini Joorashi, kaari karyootejatzi. Rojampitziri irira, ikantziri:

—Nowinkatharite, piyotakaaperotakina naaka tsika pikantari. ¿Litaka kaari piyotakaantari kaari aapatziyemini tsikarika pikantari?

²³Ikantakiri:

—Pinintaperotana eeroka omaanta tee inintaperotana riraga kaari aapatziyanari. Pinintaperotanarika, pikemijantaperotero nokantzimiri, roojatzi inintaperotantemiri riraga Pawa. Roojatzi

nowokashiyakimini pishireki, kijokiro nowantemiri Naaka eejatzi Pawa. ²⁴Omaanta kaari nintashiretanari, eero ikemijantaperotziro nokantziri. Iroka nokantakimirika, kaari nashi nokantzimiri naari, inta ikantziri otyaantakinari. ²⁵Eenironaka notsipateeyimini, aritaki nokamantzitakimiro omaanta tekiraata pikemaperotana. ²⁶Riyotzi Pawa paapatziyakina, rootaki rotyaanantemirori amitakotantatsiri roori Ishire Tajorentsi. Iyotakaemiro oetarikapaeni. Okenkithashiryakaapaakimiro maawaeni nokantzimiri. Rootaki kenkithashiryakayemironi eerokapaeni maawaeni nokantakimiri.

²⁷Eekiro riyaatatyeek ikantanakina riraga Jesoshi:

—Rooteentsi niyaate. Nokimoshiryaa-naki naaka tee nowashiretakota. Nokowaki pikimitena pikimoshireeyana-kini eeroka: tema naaka pikimoshirewente. Eero imatziro atziri oemoshirenkemi. Omaanta naaka oemoshirenkemi. Aririka eekiro piyaatayeepikenkithashiryakotena naaka aritaki nojeekakagaeyakimini kameetha. ²⁸Aritaki pikemakiro nokanteeyakimirini rooteentsi niyaate, eejatzi nopiyee. Aririka pinintaperotena kameetha pikimoshirewentena niyaate Pawakinta. Aritaki riraga Pawa ranaakotakina. ²⁹Iroñaaka nokamantzitakimiro tekirani niyaatee. Aririka piyotaki omonkaataka nokamantakimiri, paapatziyaperoyantenarini. ³⁰Eechonkiini napiitzimi nokenkithataakimiki. Awotsikitapaaki jewatatsiri maawaeni kaari aapatziyanari: rirotaki iwinkatharite kamaari-paeni. Tekatsi ikantya rirori reewawentena naaka. ³¹Omaanta noshinetari rowamaena oyaatziriri rashi. Irira Pawa ikowakaakinari nokamawenteri maawaeni atziri. Rootaki nokanantariri riyoteeyantana-

kaworini atziri nonintaperotziri riraga Pawa, eejatzi nantapiintziniri oetakarika ikowakaakinari. Pikatziyanaki. Thame aatee.

**Riraga Jesoshi rirojatzi
oshiyakaawentacha
owaatotha oowa**

15 ¹Ikantawitanaana riraga Jesoshi inta eekiro riyaatatzi riyotaana. Iroka paashini roshiyakaawentakinari irira:

—Naaka kimitawori owaatotha oowa. Eeroka kimitawori otha. Rirotaki Pawa thamaetakotzirori. ²Aririka otha kaari kithokitapaentsiri riraga thamaetakotzirori ipejayitzironi, eejatzi rookiro. Omaanta rowaga kithokitatsiri rowameethatakotakiro okithokiperotantanakyaari. Kimitaka iroka, Pawa rantakimiro eerokapaeni aapatziyanari. Raapatziyaperotakaantemiri, ikameethatakaaperotakimi. ³Iroka niyotagaeyakimirini, rootaki owameethashireyakimirini Ishire. ⁴Kijokiro powaeyenani. Aritaki naari kijokiro nowaeyemini. Otha oowa aririka ochewaryaanaki, eero omataa okithokite, rooma ari okamae. Aritaki pikimiteeyaworini eerori. Eerorika kijokiro powaeyenani, eero pimatziro piyoteeyerini kameetha paashini atziri raapatziyantemiri. ⁵Naaka kimitawori owaatotha. Eerokapaeni pikimitawo othapaeni. Maawaeni kijokiro oyenani rirotaki mateeyanakirorini oetarika nokowakaakiriri. Tema kijokiro noyeri naari. Omaanta aririka pintareeyanakinani, eero pantzimaetawo nokowakaakimiri. Rootaki okameethatantari kijokiro powanakina naaka. ⁶Riraga kaari kijokiro owana, ari ikimitakaanteetakyaari otha oowa ipejeetero, thatzik. Roojatzi aririka ojampishitanaki, rookaetero paamariki, pok, otaya, tzininini. ⁷Roojatzirika

kijokiro powaeyanakinani eejatzi aririka paapatziyaperotyawo nokantzimiri, pikantena oetarika pikowayitzirini: aritaki nomatakimiro. ⁸Aririka pimata-yitakironi oetarika nokowakayemiri, riyoperotemi maawaeni atziri eerokaperotaki niyotaanewopaeni. Aritaki iñaaperoteri atziri riraga Tajorentsi ikameethatzi.

**Riraga Jesoshi isheninkatakari
maawaeni riyotaanewo**

⁹Iroka eejatzi ikanteeyanarini riraga Jesoshi:

—Kimitaka inintashiretana Pawa osheki, eejatzi naaka nokimiteeyimini, nonintashireeyimini osheki. Kijokiro poyena, rootaki anintaperotawakagaeyantyaarini osheki. ¹⁰Pikemijantaperoterorika nokaminagaeyimirini, aritaki nokantanakimiri nonintaperoeyanakinini naaka. Nokemijantaperotziro ikantakinari riraga Pawa, roojatzi ikantani inintaperotakina. ¹¹Ashi noyiro nokimoshiryaanaki naari. Ro nokamanantzimirori iroka pikimoshirewenantyaawori eeroka. Nokowaki pikimoshireperotanaki maawaeni. ¹²Iroka nokaminaantemiri: tema nonintashireeyimini naaka. Rootaki nokaminaantakimiri: pikimitaaga eeroi, pinintaperotawakagaeyani. ¹³Riraga neshironkaperotziriri atziri, ikamawentakiririka, rirotaiki nintashireperotziriri kameetha. ¹⁴Aririka pimateeyakironi nokantakimiri, eerokaperotaki notsipamintharipero. ¹⁵Eero noeteeyakimini iroñaaka nonampiri, tee riyotzi onampirentsi oetarika rantziri onampitariri. Omaanta niyotakagaeyakimini okaatzi ikamantakinari riraga Pawa, rootaki atsipaminthatawakaantaperotakari iroñaaka. ¹⁶Tee eerokapaeni yoyeenani; inta naaka yoyayitakimirini eerokapaeni. Notyaantakimi panantyaawo

wordi oetarika nokowakaayitemirini. Eero patsipetawo oetarika pantayitenarini. Pikemijantaperotenarika, aritaki imatakaakimiro riraga Pawa oetarika pikanteriri. ¹⁷Napiitanakimiro iroka nokaminagaeyakimini: pinintawakagaeyani maawaeni.

**Theenkantatsiri roonakari Jesoshi
eejatzi aapatziyariri**

¹⁸⁻¹⁹Eekiro riyaatatzi ikantakina Jesoshi:

—Riraga kaari aapatziyanari ineshironkatawakaaka. Aririkami pikimityaarimi eeroka, aritaki ineshironkatakimimi eeroka. Omaanta tee pikimitari. Niyoyeeyakimini maawaeni, rootaki roonantakimiri. Kyaaryo, roonantakimiri riraga kaari aapatziyanari, omaanta nokowanaki piyoperote ritawo roonana naari. ²⁰Pikenkithashiryaakiro nokantakimiri chapinki: “Riraga ronampiri tee ranaakotziri onampitariri”. Aritaki ikijakina. Eejatzi ikimitemi eeroka, ikijeeyemini. Tee ikemijantaperotziro nokanteeyawitakaririni. Eejatzi eeroka, eero ikemijantaperoeyimini pikamanteeyawityaaririni eerokapaeni. ²¹Rirotaki Tajorentsi otyaantakinari. Omaanta tee riyotziri maawani rirori, rootaki ikijantemiri. Tema piyotaakowitakinari riroripaeni. Rootaki ranantawori iroka. ²²Ari nopokashitawitakari, nokenkithatakaawitakari. Eeromi nopokashitzirimiro eero eenitatsimi iroñaaka rantani. Omaanta iroñaaka tekatsi okantya irirapaeni ikantero: “Tee niyotziro nantziro kaari kameethatzi”. ²³Riraga oonakinari roonakari Pawa rirori. ²⁴Eero eeniromi rantani, eeromi iñaawitakina notajonkawentzimotakirimini. Nomatayitakironi kaari imatayitzini atziri. Omaanta iñaawitakina notajonkantzi, eekiro roonatyana.

Eejatzi roonitakari riraga Pawa.

²⁵Aritaki ikantari maawaeni. Tema monkaatapaaka iroka rojankinakotziteetakaririni rirori Iwaperiteki Tajorentsi: “Roonashiitana maawaeni, tekatsi nantawitya”. ²⁶Ari notyaantakimiro eerokapaeni Amitakotemini, rowaga Ishire Tajorentsi. Opoñaakya Pawaki, kameetha iyotaapaemiro kyaaryooperotatsiri. Aririka opokapaaki okantakotapaakina naaka. ²⁷Eejatzi eerori, okameethatzi pikantakotakina naari eejatzi. Tema eeroka tsipatapiintakinari paerani nitantakawori niyotaakotakiriri atziripaeni.

16 ¹Eekiro riyaatatzi ikantana riraga Jesoshi:

—Nokoyi eero pipakaero paapatziyana, rootaki nokanantzimirori maawaeni iroka. ²Paata pikowaeyawityaani pikaaterimi ajoriiyotzinkarite janta piyotapiintaantsiki inta roepiyawakimi. Rowamaemi eejatzi. Aritaki riraga kijakimiri ikenkithashireeya rantziniri Tajorentsi ikowakaakiriri. ³Tee riyotziri riraga Pawa, eejatzi naaka, tee riyotana, rootaki ranantemirori iroka. ⁴Aririka omonkaatakya iroka nokantakimiri, aritaki pikenkithashiryaaakiro nokantakimikya rootaki iroñaaka nokanantzimirori. Paerani notsipatzimini, rootaki kaari nokanantzimini, omaanta rooteentsi niyaatee, rootaki nokanantaperotakimiri.

Opoke Ishire Tajorentsi

⁵Ikantanakina riraga Jesoshi:

—Iroñaaka niyaate otyaantakinariki. Omaanta tee pojampitana: “¿Tsika piyaateka?” ⁶Iroñaakaroña nokantakimi, rootaki petakoperotantanakari maawaeni pajankaneki. ⁷Kyaaryooperotaki iroka nokantakimiro. Okameethatzimotzimi niyaatee. Eerorika niyaatee

eero opokashitzimi Amitakoperotemini rowaga Ishire Tajorentsi. Aririka niyaatanaki, aritaki notyaanteeyapaakimironi Noshire. ⁸Areetapaakimirika, ari oñaanashiretapaakiri maawaeni kaari aapatziyanari okanteri: “Eeroka antayitzirorini kaari kameethatzi”. Oñaanashiretapaakiri maawaeni ikamawenterira Jesoshi iñaaperotantariri Tajorentsi ikameethatzi, eejatzi rowameethatantyaariri. Eejatzi oñaanashiretapaakiri maawaeni tsika ikantyaari Tajorentsi ikantakowenantaariri maawaeni kaari aapatziyanari. ⁹Tema tee raapatziyana rootaki rowashironkaawentyaari iinja kaari kameethatzi. Eejatzi rowaga Ishire Tajorentsi okanteri: “¿Litaka kaari paapatziyantari Jesoshi?” ¹⁰Maawaeni kaari aapatziyanari tee riyotakoperotziri Pawa Tajorentsi iñaaperotakotantanari naaka. Omaanta aririka opokapaaki rowaga Ishire Tajorentsi oñaanashiretapaakiri maawaeni atziri nokamawenteriri eejatzi nopiyanteeyari Pawaki, rootaki raapatziyantenanaririka iñaaperoteri rirori ikameethatzi. ¹¹Eejatzi opokashitantaapakari Ishire Tajorentsi iyotakagaeyapaerini maawaeni theenkantatsiri ari ikantakotanteri Tajorentsi, rowashironkagaeyerini. Tema rirotaki rirori rowashironkagaeyerini Jatanaashi riraga iwinkatharite kamaaripaeni, eejatzi rirotaki jewatatsiri maawaeni theenkakinari jaka kipsatsiki. ¹²Tekira eeniro osheki nokamantemirimi omaanta eero pimatziro piyoteeyawakironi iroñaaka. ¹³Kyaaryooperotaki maawaeni iyoteemiri Ishire Tajorentsi. Aririka opokapaaki, iyotakaapaemiro maawaeni kyaaryootatsiri. Eero iyotaashita apaniroeni. Oetarika okemakinari naaka niyotaantziri aritaki iyotaapaemi maawaeni. Iyoteemi oetarika awijatsini iinja. ¹⁴Aawakironi

noyenkithari roojatzi iyotaantawakimi eeroka, tema apatziro okamantemiro maawaeni iroka noyenkithari. Tema ari oñaaperoteena. Tema apatziro okamantakotana naaka. ¹⁵Maawaeni ikantayitanarini Pawa, nokantayitakironi naaka, rootaki nokanantakimiri maawaeni: “Iyotaantemiri rowaga Ishire maawaeni iroka nokantziri”.

¹⁶Ikantanakina Jesoshi:

—Paata eero piñaana. Paashini paata ari papiitero piñeena.

Ikantakota Jesoshi ikamawentee eejatzi ipiriinantaneeyari omaanta tee nokemaperotziri. ¹⁷Roojatzi nokanta-gaantawakaeyakani:

—¿Tsika okantaka iroka ikantakaeri? “Paata eero piñiitana. Paashini paata ari papiitena piñeena”. Ikantzi eejatzi: “Niyaaate Pawaki”. ¹⁸¿Iitakakya ikanantari: “Paata”? Tee ayotakotawakiri oetarika ikantakaeri.

¹⁹Riyotaki Jesoshi nokamantawa-kaaka. Riyotaki nokowawitari nojampiterimi. Ikantanakina:

—¿Pojampikowentawakaanakawo nokantakimiri? “Paata eero piñaana. Paashini paata papiitena piñeena”.

²⁰Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Ari piraakotanakina maawaeni, powashiretanakya. Omaanta kimoshirewitachari maawaeni kaari aapatziyanari. Powashirewitakya eerokapaeni, omaanta ari papiitero pikimoshiryaanee.

²¹Aririka omonkaatakya oeyowantyaariri otomi tsinani, okemaasitakari. Ikoñaantakarari eentsite, tee okenkithashiryaanaka okemaasitakari, inta okimoshirewentziri riraga otomi.

²²Aritaki pikimitakari iroñaaka eerokapaeni, powashiretawitaka nokamantari. Omaanta aritaki nopiriintanee napiitero noñaaneemi. Rootaki pikimoshireyantanakarini, tekatsi owashiretakaanee mini eeroka.

²³Aririka nopiriintanee, roojatzi piñaantawaena eero pikowanaki pojampitena kyaaryootaki nokantemiri. Paerani nojeekawitani janta Pawaki roojatzi nopokantakari jaka kipatsikika eejatzi nopiyimaetaneeya Pawaki.

Kyaaryootaki iroka nokantemiri: aririka paapatziyena, ari ramitakotemi Pawa oetarika pikanteriri. ²⁴Paerani tekira paapatziyanani, pikenkithatakeayirini Pawa omaanta tee pikenkithatakoeyanani naaka. Iroñaakaroña pamanakotenaata roojatzi ikemantakimiri, ipantemiri okaatzi pikowakotanari pikimoshireeyantanakyaarini kameetha.

²⁵Eejatzi ikantanakina riraga Jesoshi:

—Ari noshiyaakaawentapiintzimironi oetarika, omaanta paata eero napiitziro noshiyaakaawenteemiro. Inta okameethatzi nokamantakoperoteri Pawa, eero nomanapithatzimiro. ²⁶⁻²⁷Iinja eero pikenkithashiryaa pikantena naaka:

“Nowinkatharite, pamaneri Pawa nokoyi ramitakotena”. Eeroka nintashiretakinari. Paapatziyena kyaaryo nopoñaaka Pawaki, rootaki inintaperotantakimiri irira Pawa. Ari ineshironkaperoyakimini, rootaki ramitakotantemiri koetyeemotzimiri maawaeni.

²⁸Nojeekawitani riroriki, roojatzi nopokantakari kipatsikika. Iroñaaka nookaneero kipatsika, nopiyashitaneeri Pawa.

²⁹Nokantziri naakapaeni:

—Iroñaakaroña pikamantaperotakinawo. Tee poshiyakaawentanawo. ³⁰Ari tekirani nokantakimiri, piyotzi oetaka nokenkithashiryaakari. Iroñaaka niyoteeyakini maawaeni pithotyakiro piyotziro maawaeni, rootaki nokimoshiryaantakari pipoñaaka Tajorentsiki. Tekatsi iroñaaka nojampiteemiri.

³¹Ikantawakiri Jesoshi:

—¿Kyaaryooma paapatziyaperotakina iroñaaka? ³²Rooteentsi nokemaatsi-

tantyaawori, ari nominhaagakaantakimi, piyaatanaki eeroka pinampiki-paeni. Pookaeyanakinani apaniroeni. Aritaki rootzimateensi omonkaatapaa-kyaarofa. Inta tee naaka apaniroeni, kijokiro rowana riraga Pawa. ³³Ro nokamanantzimirori iroka piweshiryaantyaari. Aritaki piweshiryaawentakina. Jaka kipatsikika rowashironkaetemi, omaanta piweshireeyanakyaa-nikya. Nanaakotakiri maawaeni jeekatsiri kipatsikika, nopinkathariperotzi naaka, notsipatemi.

Jesoshi ikenkithatakayeri Iriri

17 ¹Ari okaatapaaki maawaeni ikanteeyakinariini Jesoshi, roojatzi raminantanaka jenokinta, ramanantanakari Iriri, ikantakiri:

—Pawa, monkaatapaaka kitejiri nokamantyaari. Rooma naaka Pitomi. Paerani akashiyeeyakawoni nokamashiteri atziripaeni, pipiriinantaanari nokamaawitakaga rootaki piñaaperotantari maawaeni atziri ikameethatzi raapatziyanteneri naaka eejatzi nowaãakiri ikantyaani ijeeki jenokinta atsipatawakaantyaari aaka. Iroñaaka pamitakotena nomonkaatapaakiro maawaeni nokemaatsiwenantyaariri. Ari nowaãakiri maawaeni aapatziyanari ipinkathatanteeyimirini eeroka. ²Tema ari piitakina riraga pinkathariwenantsiri maawaeni jeekatsirika kipatsiki, rootaki nomatantawori naãakagaeyeerini maawaeni piyoyagaeyakinari nashityaari. Ro piyoyaantakariri ikanteatyeeyaani raãagaeyeeni itsipateeyeeni. ³Eeroka Tajorentsi apintzi. Kameetha riyoteeyemini atziri maawaeni. Eejatzi kameetha riyote naaka potyaantanewo: tema naaka Jesokirishito. Maawaeni riyoperotena ikanteatyeeyaani raãee jenokinta. ⁴Jaka kipatsikika nantakimiro

maawaeni pikowakaakinari, rootaki nopinkathatakaantakimiriri atziripaeni. ⁵Paerani, Pawa, tekirani awetsikironi kipatsi, pitsipatanani janta jenokinta apinkathariiyini. Iroñaaka papiitero pikimitakagaena eejatzi akaate apinkathariiyeni.

⁶Ari eekiro riyaatatzi ikantziri Ashitariri:

—Irika atziripaeni kipatsijatzi maawaeni pashitakari. Pikantakina: “Pikempoyaanakinari”. Ari niyotakaakiri maawaeni tsikarika pikantari. Raapatziyaperotawakawo maawaeni piyoyaakiri. ⁷Iroñaaka riyoteeyanakinimi eeroka itaperotawori piyotagaeyanakinani maawaeni okaatzi niyotagaeyakiririni. ⁸Maawaeni piyotaakinari, nokamantakiri niyotaanewopaeni, niyotaaperotakiri maawaeni. Raapatziyakawo rajankaneki. Rootaki riyotakotantakinawori kyaaryo nopoñaakanta jenokinta eejatzi eeroka otyaantakinari. ⁹⁻¹⁰Namana-koyakarinika irikapaeni. Tee namanakoe-yarini irirapaeni kaari aapatziyanari inta apatziro irika nokempoyaaakimiri. Tema eeroka ashitariri maawaeni irika, eejatzi pashitakaakinari naari maawaeni. Tema ashiteeyanakinari maawaeni, rirotaki ashi. Raapatziyana maawaeni, rootaki ipinkathatantani. ¹¹Eero eekiro niyaatayee nojeekanaki kipatsikika, omaanta irikakya jeekaneentsini maawaeni jaka, omaantakya naakakya piyashitaneemini. Pawa, eeroka riroperori. Tema eekiro piyaatatzi pitajonkantzi. Iroñaaka eeroka aminanee-rini pitajorenkaki, ikimitanteeri. Nokowaki imonkaatawakaya ikimitakae aaka amonkaatawakaaka. ¹²Notsipatanteeyakiririni maawaeni, tema pimatakaakina, rootaki nomatariri nokempoyaanakariri. Naminakowentakiri maawaeni; tekatsi ashironkaachani, inta apaani rashironkaeya riraga Joorashi, rirotaki jatatsini paamariki kaari tsiwakanitatsini. Aritaki omonkaat-kya okantakotzirini jankinatacharini

Piwaperite paerani. ¹³⁻¹⁴Niyotaakiri riroripaeni pikantanari, rootaki iroñaaka ikijantanakariri maawaeni kaari aapatziyanari. Ro ikijantakariri, tee ikimitarikya. Ikimitana naari riraga niyotaanewopaeni nashi, tee nokimitari naari kaari aapatziyanari. Iroñaaka nopiyashitaneemi. Tekiraata eenirona nojeeki kipatsikika, nokantziri riroripaeni maawaeni piñaani, ro nokimoshireperotakaantyaariri maawaeni, ikimitana naari nokimoshiretzi. ¹⁵Tee namanatziimi: “Paapithateri kipatsiki”, inta apatziro nokantzimi: “Pikempoyeeri eero imatantari iwinkatharite kamaari rantakayeeeri oetarikapaeni”. ¹⁶Irikapaeni tee ikimitari theenkantatsiri, ikimitaakina naaka: tee nokimitari theenkantatsiri. ¹⁷Pinashityaari riroripaeni, piyotakagaeyerini kyaaryooperotatsiri, ikyaryoowentemiro maawaeni pikowakagaeyiririni. Piñaani rootaki kyaaryooperotatsiri. ¹⁸Potyaantakina niyaatashitantariri atziripaeni nokenkithatakagaeyirini. Eejatzi naari nokimitakari notyaanteeyerini riyaatashitanyariri atziri maawaeni kipatsiki ikenkithatakagaeyerini. ¹⁹Nokyaaryoowentemiro maawaeni pikowakaakinariri: tema nokamawenteri riroripaeni, riyoteeyantyaaworini ikyaryoowenantteeyemirorini oetarika pikowakaakiriri.

²⁰Iroka eejatzi ikantziriri Jesoshi Ashitariri:

—Tee riro namanakotari apatziro ayotaanewoka jaka; inta eejatzi namanakotari maawaeni riraga raapatziyakagaeyaripa: riraga aapatziyeeyanarini iinja.

²¹Nokowakikya ikimitawakaanakyaarona maawaeni. Tema akimitawakaaka, Pawa, atsipatawakaaka aaka. Eejatzi nokowaki ikimitee aaka maawaeni riraga aapatziyanari, roojatzi riyotantyaawori atziri kyaaryo potyaantaperotakina. ²²Pitajonkawkowentakina nokimitantakimiri eerori, eejatzi notajonkakowentakirini maawaeni rirori ikimitawakaanyaari. Imonkaateeya-

kaeni aaka, akimitawakaaka. ²³Ikimitana naari. Nokimitzimi eerori. Rootaki ikimitawakaaperotantyaari maawaeni aapatziyanari, roojatzi riyotantyaari maawaeni atziri potyaantakina, eejatzi pimonkaatakagaeyakinarini naaka eejatzi riraga aapatziyanari, pinintaperoyanani. ²⁴Tekirani ojeekini kipatsi, tema pinintaperotanani, rootaki piitantakinari naari, nopinkathariwenteri atziri. Iroñaaka, Pawa, nokowaki itsipateeyenani iñaantenari nopinkathaperotanaki. Tema pikantana: “Pikempoyeeyenarini maawaeni”, aritaki nomatakimiro. ²⁵Pikameethaperotaki, Pawa. Tee riyotzimi maawaeni kaari aapatziyanari, omaanta niyotzimi naari. Eejatzi riyoteeyakimini irikapaeni potyaantakinari, ²⁶niyotakagaeyakirini tsikarika pikantari eerori. Aritaki napiitakiniri niyotakaaperoteri, pinintaperotantariri, pikimitakaanenari naari pinintashireperotana. Eejatzi ikimiteeyakinani maawaeni. Ari okaatz.

Rootaki ikantziriri Jesoshi Ashitariri.

Raantanakariri Jesoshi

18 ¹Ipakaanakiro Jesoshi ikenkithatakaeri Ashitariri roojatzi riyatakaanakina: Jesoshi, eejatzi naaka maawaeni riyotaanewo. Noerinkanaka nomontyaanakawo piryaaajanteniri iitachari Sherooni. Notonkaanaki roojatzi nareetantapaaka Oriiwomashiki. Nokyaapaaki. ²Aritaki janta riyatakaanapiintanakina Jesoshi, rootaki riyotantari riraga Joorashi, riraga aakaaneririna. ³⁻⁵Riraga jewatayitatsirini ñaanakowenantatsiri Tajorentsipankoki eejatzi warijeeyopaeni rotyaantawakiri joraaropaeni eejatzi waariryapaeni. Reewatapaakiri riraga Joorashi. Ramapaaki ootamentotsipaeni, oorenantyaaripaeni, rompojamentopaeni eejatzi; ipokashitapaakiri riraga Jesoshi maawaeni. Riyotaki irira

iitaka ikanteriri. Riyaatanaki itonkiyotawakari, ikantawakiri:

—¿Ninka paminirika?

Rakapaakiri:

—Riraga Jesoshi najareetejatzí.

Ikantawakiri:

—Naakataki.

⁶Ikanantawakariri riraga Jesoshi:

“Naakataki”, roojatzí ipiyantanakawo itapiiki. Ityaapaaki maawaeni kipatsiki, tereei. ⁷Rapiitawakiri:

—¿Ninka pikowaperotzirika?

Ikantawakiri:

—Riraga Jesoshi najareetejatzí.

⁸Ikantziri:

—Tema nokantakimi: “Naaka

Jesoshi”. Naakarikakya pikoyi, pishineteri riyateeta irikapaeni notsipatarika.

⁹Omonkaantapaakawori ikantakiriri Jesoshi Ashitariri: “Irika pikantakinari: ‘Pikempoyeenari’, tekatsi ashironkaachani”. ¹⁰Roojatzí Peetero inojakiryaantanakawo ichekamento. Ithatziiitawakiri ronampiri Iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni, omaanta ithatziiitashitawakari ikempita rakojanorikitzirika. Iwaero onampirentsi Maariko. ¹¹Roojatzí ikanantariri riraga Jesoshi rirori:

—Poepiyero pichekamento poyaankaero. Rootaki ikowakaakinari Pawa ragaetena nokemaatsitawenantaariri atziri. Eero nothañaapithatari.

Raanakiri Jesoshi joraaro Aanashiki

¹²Roojatzí ragaeyantakarini riraga Jesoshi. Rirotaki agaeyanakiririni joraaropaeni, iwinkatharite joraaropaeni, waariryaapaeni. Roojatzí roojotantanakari. ¹³Ritapaentawo raanakiniri Aanashiki. Rirotaki rikonkiri Kaejashi riraga iwinkatharite ñaanako-

wenantatsiri iroñaaka. ¹⁴Irika rirotaki kantakiriri jewatatsiripaeni joriyopaeni: “Okameethatzimotzimi ikameeta shiramparinta apaani, rowawijaakotantyaariri maawaeni atziripaeni eero rowamaeri oroomajatzí”.

Peetero imanakotashitakari Jesoshi

¹⁵Peetero rirotaki oyaatakowentawitanakariri riraga Jesoshi, notsipatari naaka. Riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni riyotana naaka rootaki ishinentanarini naaka nokyaantapaaka niyankiiteki ipankoki, notsipatapaakari riraga Jesoshi. ¹⁶Omaanta riraga Peetero ikatziyapaaka ashitakontsikira jantakirowa. Niyowanee inkokironta, nokantapaakiro shentzirori ashitakontsi: —Pishineteri irira ikye.

Okantana:

—Jee, ari.

Roojatzí ikyaakaantapaakinari riraga Peetero. ¹⁷Rowaga onampirentsi okantawakiri:

—¿Kaarimima eero riyotaanewo Jesoshi?

Ikantziro:

—Kaarina.

¹⁸Okatsinkaetyaaki. Roeshitaka paamari onampirentsiapaeni, eejatzí waariryaapaeni. Rakitsiyakani osheki paamariki. Eejatzí riraga Peetero itsipatapaakari maawaeni rakitsiyapaakani.

Riraga Kaejashi rojampitakiri Jesoshi

¹⁹Riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni rojampitakiri Jesoshi, ikantakiri:

—¿Ninka yotaapiintziririka? ¿Oetaka piyotaapiintziriri maawaeni?

²⁰Ikantawakiri rirori:

—Ikemakina maawaeni atziri niyotaantziri. Niyotaantapiintzi janta

ipiyotapiintanta joriyopaeni. Eejatzi niyotaantapiintzi jaga Tajorentsi-pankoki. Tekatsi nomanapithatziri atziri. ²¹¿Iitaka pojampitantanari naari? Pojampiteri irirapaeni kemakinari oetarika nokantakiriri. Riyotakiro riroripaeni.

²²Roojatzi ipajapootantanakariri apaani waariryaa katziyeenchari jaga. Ikantziri:

—¿Arima apiyathatakyaaari iwinkatharite ñaanakowenantatsiri?

²³Ikantawakiri:

—Teerika kyaaryooperotatsiri nokantakiriri, piyotakayenawo. Rooma okyaaryootzirika nokantakiriri, ¿iitaka pipajapootantanakinari?

²⁴Rootaki riraga Aanashi rotyaanantakariri waariryaa raaneeri Jesoshi oojoteencharira janta Kaejashiki.

**Rapiitziri Peetero
imanakotashitakari Jesoshi**

²⁵Riraga Peetero eekiro rakitsitatya. Roojatzi ikananteetakiriri:

—Tema eeroka riyotaanewo Jesoshi.

Roojatzi imanakotashita, ikantanaki:

—Kaari naaka.

²⁶Itsipatari maawaeni janta paamariki apaani ronampiri Kaejashi. Rirotaki isheninka riraga ithatyaakempitawitakari riraga Peetero. Ikantziri:

—Eerokama noñaakiri oriiwomashiki itsipatzimi Jesoshi.

²⁷Rapiitakiro Peetero imanakotaka. Roojatzi ñaantanaka tyaapa.

Raanakiri Jesoshi Peraatoki

²⁸Okitejiityaanaki rookanakiro maawaeni ipanko Kaejashi. Raanakiri Jesoshi ipankoki Peraato, riraga oroomajatziri rorotaki jewawentziriri joriyo. Kaari joriyo, rootaki kaari ikowanta joriyopaeni ikyaapae ipankoki. Ikantzi riraga jewatatsiri joriyo:

—Rooteentsi owawentakotyaari Tajorentsi aaka akenkithatakoteeri paeraniperorofña aririka rawijanakiri joriyopaeni ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. Aririka aate inthomaenta ipankoki Peraato eero amatziro oya aaka, eero ñaaperotee aaka Tajorentsi akameethatzi.

²⁹Roojatzi riyowashitantanakiriri Peraato. Ikantawakiri riraga amaeyakiririnira:

—¿Iitaka rantakiri irika shiramparika pamantakiniriri?

³⁰Ikantapaakiri rirori:

—Eenitatsi rantayitzirini. Eeromi rantziromi kaari kameethatzi, eero namimirimi.

³¹Roojatzi ikanantawitakari Peraato:

—Paaneeri eerori. Tema ojeeki jankinarentsi pashi yotayimiri powashironkaantyaariri. Pimateri eerori powashironkaeri.

Ikantapaakiri rirori:

—Tee ishineteetanari nowamaeri.

³²Rootaki ikantakiriri omonkaatantakari ikantzitakari Jesoshi. Tema ikantzitanani: “Ari ikentakoteetena koroshiki”.

³³Roojatzi ipiyantanaa Peraato ipankoki. Ikaemakaanteeri Jesoshi. Ikantziri:

—¿Eerokama jewawentziriri joriyopaeni?

³⁴Ikantawakiri Jesoshi:

—¿Piyowitakinakya? ¿Iitaka pojampitantanari? ¿Eenitatsima paashini kamantakimiri?

³⁵Rakanakiri:

—¿Naakama iroñaaka joriyo? Rirotaki atziri amakimiri jaka, riraga jewatayitatsirini ñaanakowenantatsiri. ¿Iitaka pantakiri ikijantakimiri maawaeni?

³⁶Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Tee nopinkathariwenantzi jaka kipsitiki. Nopinkathariwenanterikami

jaka, aritaki ikijakowentakinami maawaeni nonampiri: eeromi ishinetzirimiri rirori riraga joriyyopaeni ramakinami. Omaanta tee jaka nopinkathariwenantzi.

³⁷Roojatzi ikanantakari:

—¿Kyaaryooma? ¿Eerokama jewaperotatsiri?

Jee, naaka jewaperotatsiri. Kyaaryo pikantakina. Nokantziri maawaeni atziri kyaaryooperotatsiri. Rootaki natziritantapaakari, rootaki nopokantakari kipatsikika. Maawaeni riraga iyotanakirori kyaaryooperotatsiri, rirotaki maawaeni aapatziyanari.

³⁸Ikantziri riraga Peraato:

—¿Oetaka iroka pikantziri: “kyaaryooperotatsiri”?

Roojatzi riyowashitantanaari irira riraga joriyyopaeni, ikantakiri maawaeni:

—Nojampitawitakimi inkaaganki, tee pikantana iitaka rantaperotakiri nowamaantyaariri.

Riraga Peraato ikowawitaka ipakayerimi Jesoshi

³⁹Eekiro riyaatatzi ikantzi:

—Aririka omonkaatapaeya Kitejitsiri Rawijantariri Ronampiri Tajorentsi, noeyowapiintzimiri apaani romonkeetziri. Tema aritaki okantari ameteeyarini. ¿Pikoyima noeyowaemiri jewaperotzimiri? ⁴⁰Roojatzi ikaemantanaka maawaeni:

—Eero poeyowaanari irira, inta poeyowaenari riraga Warawaashi.

Tema irira rirotaki koshintzi.

19 ¹Roojatzi raakaanantakariri Peraato riraga Jesoshi, ipajatakaantakiri. ²Riraga joraaro itapotayitakinirini ramantheeri kitochee okimiwitakawo tsikontochee. Ramantheetakakariri. Ikithaatakiri kityonkamawori.

³Ipokashitapiintakiri maawaeni riraga

joraaro iñaathawaetashitari ipinkathatziri, ikantajeempiyaashitapaakari:

—Eeroka jewawentziriri joriyyo nopinkathatemi. Injii, injii, injii.

Roojatzi ipajawootantapaakari rakoki.

⁴Rapiitziro riyowashitaneeri Peraato jewatatsiripaeni joriyyopaeni. Ikantziri:

—Rirotaki irika, napiitzimiri namaemiri. Nojampitawitakimi, omaanta tekatsi pikanteeyinani niyotantyaari iitaka pikijantakariri. Namakaanantariri pamineri eerokapaeni nopajatakaantakiri. Omaanta tee niyotzi iitakakya nowamaakaanantyaariri.

⁵Riyowanee Jesoshi rirori.

Ramantheetakawo okimiwitakawo tsikontochee, ikithaatakawo kityonkamawori. Ikanteeyirini Peraato:

—Rirotaki irika. Ñaakiri, nopajatakaantakiri.

⁶Raminawakiri jewatayitatsirini ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi waariryaapaeni. Ikaemanaki:

—¿Pikentakotakaanteri koroshiki! ¿Pikentakotakaanteri koroshiki!

Ikantziri Peraato:

—Pagaeyanakirini eeroka, pikentakotakaanteri. Nojampitawitakari, tekatsi nokemakotziri rantzi iitakakya nowamaakaanantyaariri.

⁷Ikantawakiri jewatatsiri Tajorentsi-pankoki:

—Eenitatsi Iwaperite Tajorentsi iyotaanari okameethatzi ikame iitajorentsitashita. Tema ikantzi rirori: “Naaka Itomi Tajorentsi”, rootaki okameethatantakari ikame.

Rapiitakiri riraga Peraato rojampitakiri Jesoshi

⁸Ikemantawakariri Peraato ikanteeyakiririni eekiro riyaatatzi ithaawaperotanaki. ⁹Ipiyakaanaari, ikyaanee ipankoki eejatzi Jesoshi. Ikantapaeri riraga Peraato:

—¿Tsika pipoñaaka eeroka? ¿Ninkami eeroka?

Tee rakanakiri rirori.

¹⁰Roojatzi ikanantanakari:

—¿Iitaka kaari pakantana? Naaka jewatatsiri atziriki. Nokowakirika, ari nomatero nookakaakowentemi. Eejatz okimitaka, nokowakirika, nomatero nokentakotakaanemi koroshiki. Tema piyotakiro.

¹¹Ikantawakiri Jesoshi:

—Eeromi ishinetzimimi Tajorentsi, tekatsi pikantenami. Riraga amakaantakinari jaka, rirotaki antaperotakirori kaari kameethatatsi.

¹²Roojatzi ikowantawitanaka Peraato ipakaerimi. Omaanta rapiitziro ikaemanaiki jewatatsiripaeni joriyopaeni:

—¿Aririka pipakaeri irira, tee pitsipaminthitari Seesari! Irika riraga kantashitachari: “Naaka jewatatsiri”. Tema rirotaki kijakiriri peewatzinkarite riraga Seesari janta Oroomaki.

Ikentakotakaanakiri riraga Jesoshi

¹³Ikemantakari Peraato ikanteeyakiririni riyowakaaneeri Jesoshi. Janta riwetsikaetzirota, oenokamentotsi iwetsikaetziri mapi. Janta eenitatsi jeekamentotsi ijeekapiintzira Peraato ikantakowenantapiintzirira atziri. Nokantziro naaka maawaeni joriyo: “Kawaata”.ⁱ ¹⁴Okitejitanaki Kitejitatsiri Rawjantariri Ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. Roojatzi ikanteeyantakarini Peraato:

—Rirotaki irika jewatatsiri pashi eerori.

¹⁵Omaanta ikaemaeyanakini riroripaeni:

—¿Payeri! ¿Paanakiri janta! ¿Pikentakotakaanteri koroshiki!

Rojampitziri ikantziri:

—¿Nokentakotakaanteri piwinkatharite?

Ikantawakiri riroripaeni:

—Tee nopinkatharitakaayiri, omaanta apaniroeni Seesari nopinkatharitakaayiri.

¹⁶Roojatzi ikantakiri joraaropaeni:

—Paaneeri pikentakoteri.

Roojatzi raantanakari.

Ikentakotakaanakiri Jesoshi janta koroshiki

¹⁷Roojatzi raashitantanaka Jesoshi koroshi. Rookanakiro pankotsipaeni riyowakotantanaki owitheenkapaataga inkokironta antawopaeni mapi, rareetanta-paakawo tonkaariki oetachari Itonakintsiki. Iitziro rowaga tonkaari joriyopaeni: “Koorikota”.¹⁸ Aritaki ikentakotakiri koroshiki. Itsipatakari apite shirampari. Ikentakotakiri riroripaeni paashini koroshiki apite. Rowamagaetakiri Jesoshi rojatekaetakiri niyanki. Apaani rowamagaetakiri rakoperoki Jesoshi, riraga paashini rampateki. ¹⁹Peraato rojankinatakaantaki kantatsiri: “Jesoshi najareetejatzi, rirotaki jewawentziriri joriyopaeni”. Ipatakakotakaanakiro koroshiki.

²⁰Okaakintawo nampitsi aritaki ikentakotakiri Jesoshi. Osheki jewatatsiri joriyopaeni ñaanatakirori rojankinatzi. Ojankinatawitaka ipaante joriyo, eejatz oroomajatz eejatz ipaanteki kireeshiyajatz. ²¹Riraga jewatayitatsirini ñaanakowenantatsiri joriyopaeni ikantziri Peraato:

—Tee okameethatzi pojankinatziro: “Rirotaki jewawentziriri joriyopaeni”, inta pojankinate: “Irika kantashitachari: pinkathariwentziriri joriyo”.

²²Ikantawakiri Peraato:

—Aritaki, nomatakiro: nojankinatakaantakiro. Eero ninashitawo nojankinari.

i **19.13** Ikantziri rirori ipaanteki arameeyojatz Kawaata: opatziito pankotsi.

²³Ari ikentakotakiri joraaro. Ari ikaatzi 4 joraaro: itakariri rayitakiri ipashikari iitoki, paashini ishintonomashite, paashini ijapatote, paashini iithari eejatzi. Omaanta ipewiryaa kotari, tee oshirika inta ontyaaja ampanatashita maawaeni.

²⁴Rootaki ikanantawakagaeyakarini:

—Eero atzijagaero. Thame añaa tha waetawentyaawo ninkarika ayiterini.

Aritaki ikantari joraaro. Imonkaatakiro kantatsiri Iwaperiteki Tajorensi, ikantzi: “Ipawakaayitawoni noethaarini. Ipankina-tzitenawo nopewiryaa kotari”. ²⁵Rowaga riniro Jesoshi okatziyapaaka okaakini ikentakotakaga. Otsipatawo irentopero, roojatzi owaero Mariiya. Rootaki iina Kerejowashi. Eeniro jaga eejatzi Mariiya makaraarajato. Eejatzi naaka nokatziya okaakini. ²⁶Iñaanakiro Jesoshi riniro, eejatzi iñaakina naari. Ikantziro:

—Nana, ajaa, irikakya Jowa riro taki pitomintanakyaari.

²⁷Ikantanakina:

—Ajaa, rootaki pinironteeyari pitsipataperoteeyawo.

Roojatzi naantanaawo nopankoki noshenantawori. Ro ikanantanari tema inintashireperotakina. ²⁸Riyotanaki Jesoshi aritaki monkaataka maawaeni. Roojatzi ikanantanaka:

—Nomiritaatyaa mi.

Ro ikanantari imonkaatakiro okantziri Iwaperite Tajorensi. ²⁹Eenitatsi jaga chomokira yeekitaki kepishaari.

Ijashiteetakiniri piyonkashinkanarikira. Rojataakiniri jawokiikira. Ipakotakiri ipaantekira riraga Jesoshi. ³⁰Ratsimiya-wakiromo roojatzi ikanantanaka:

—Aritaki iroñaaka, nomonkaatakiro ikowakaakinari Pawa.

Roojatzi roeyotantanaka, ikamanaki.

Rojataakiri Jesoshi

³¹Iroñaaka riwetsikawenteeyironi joriyi kitejiri nomakoryaantapiintari.

Itzirori imatanakirika oorya, rooteentsi areetya saawaro rootaki kitejitatsiri nomakoryaantapiintari. Tee ikowaeyini joriyiopaeni riraga kentakoeeyencharini rowawijeero koroshiki, rootaki ikantee-yantakaririni Peraato:

—Pikagaakaantero iporipaeni, roojatzi pojataakaanantanakyaari, ikamantyaari intsipaete.

³²Roojatzi riyaaashitanteeyanakari-rini joraaro, ikagaaporitakiri iporikira riraga tsipatakariri riraga Jesoshi. Eejatzi ikagaaporitayiteetakarini paashinipaeni. ³³Apatziro rowashiwita-paakari Jesoshi, ikagaerimi iporikira: omaanta iñaapaakitziiri kamaki, rootaki kaari ikagaantari iporiki. ³⁴Omaanta apaani joraaro rojataapaakiri imerikiki. Iyowaatanaki riraa tyonkinininini.

Eejatzi iñaa iyowaatanaki. ³⁵Naaka ñaakotakiriri, iroñaaka naaka kantakotakiriri paapatziyantyaari Jesoshi.

Niyotzi kyaaryo nokantzimiri. ³⁶Aritaki ikanteetakiriri, eejatzi omonkaataka Iwaperite Tajorensi kantatsirini: “Eero ikagaayiteetzirini itonki apaani”.

³⁷Eenitatsi paashini jankinarentsi Iwaperiteki Tajorensi okantzi: “Aritaki ramineeteri Rotyaantanewo Tajorensi, riraga rojatagaetakiri”.

Romonkeetakiri Jesoshi omookira

³⁸Eeniro janta ijeekaki koroshiki Josee arimateeyajatzi. Riyotaanewo Jesoshi naawita, omaanta imanaki. Ro imanantakawori ithaawantakari jewatatsiripaeni joriyiopaeni. Omaanta ishirampariwentanakiri riyaaashitakiri riraga Peraato ikantapaakiri:

—Pishinetayenari Jesoshini, naanee-riita.

Ikantawakiri:

—Paaneeri.

Roojatzi riyaaantanaka ragaateri.

³⁹Itsipatanakari riraga Nikoreemo.

Rirotaki jatashitziriri paerani Jesoshi tsiteniriki. Raakotanakiniri itziritantyaa-riri. Imaemañaatziro owaa inchato owaero miira, eejatzi opane inchato owaero aaroe. Aamaashita okaatzi otenatzi 30 kiiro. ⁴⁰Ragaetaatziri Jesoshini. Ro tokoyatha rapineetako-tantakariri, itsipatakiro kajankari. Rootaki rametari joriyopaeni aririka riwetsikeri kamatsiri. ⁴¹Ojeekinta pankirentsi okaakini ikentakoeyakiri-ninta koroshiki. Janta pankirentsi ojeekinta rowanteetyariri, owakiririka imokaetzirika. ⁴²Rooteentsi itziroryaanaki oorya, omonkaatantyaari kitejiri amakoryaantapiintari. Iñaakiro Josee okaakinitaki omoo. Rootaki rowantakariri Jesoshini janta. Ari ipinaashitanakiri mapi omooki. Ipiyanaa maawaeni pankotsiki.

Okowawitari Mariiya Jesoshini

20 ¹Otominkotapaaki. Rooteentsi okitejitzimate iyaatakaakiro Mariiya makaraarajato janta omooki rowawiitakarinta Jesoshini. Oñaapaakiro ookanaka mapi rashitakotantawitakariri. ²Oñaapaakiro inthomaenta omooki. Tee oñiiri Jesoshini. Tekatsi. Oshiyakaanakawo roori. Ari areetapaaka pankotsiki tsikarika nojeeki naaka eejatzi Peetero, okamantapaakina:

—Tekatsi Jesoshini omooki. Tema ragaetaneeeri. Tee ayotzi tsikarika owaetakiri.

³Okamantapaakina, niyaatantanakari naaka eejatzi Peetero. Niyaatanaki rowawiteetakarinta. ⁴Noshiyanaka apite, omaanta nanaakotakiri Peetero. ⁵Niyowapaaki noeyotapaaka naminantapaakari inthomaenta. Noñiiri tokoyatha ookanaka omooki, omaanta tee nokyaapae. Tekatsi iwatha Jesoshini. ⁶Rimpaetapaaki ipokapaaki

riraga Peetero. Rirotaki kyaapaentsiri inthomaenta. Roojatzi iñaapaakiro tokoyatha. ⁷Eejatzi rowaga paaño opashikantawitakariri iitoki, tee otsipatawo tokoyatha. Apitziwita ookashitanaka roori. ⁸Ari nokyaanaki naaka, noñaakiro, roojatzi niyotantana-kari piriintanaa Jesoshi. ⁹Tekiraata nokenkithashireeyironi Iwaperite Tajorentsi kantatsiri: “Ikamakirika Rotyaantanewo Tajorentsi, aritaki ipiriintanee”. ¹⁰Noñaapaakiro, nopiyanaaka nopankoki.

Aminawakiri Mariiya Jesoshi

(Mr. 16.9-11)

¹¹Omaanta Mariiya makaraarajato opiya omooki eejatzi katziyeencharira inkokiroeni, iraakotakari riraga Jesoshini. Oeyotanaka, aminanaki inthomaenta. ¹²Oñaakiri apite ronampiri Tajorentsi, ikithaatawo kitamaari. Ijeekaki rowawiteetakarinta Jesoshini. Ijeekaki apaani iitokira rowawiitakarira Jesoshini, paashini iitzi.

¹³Ikantziro:

—Tsinani, ¿iitaka piraantari?

Okantawakiri irowa:

—Ragaetanakiri Nowinkathariteni.

Tee niyotzi tsikarika rowaetakiri.

¹⁴Roojatzi opithokaantanaka.

Oñaamacheetawakari riraga Jesoshi ikatziyapaaka, omaanta tee iyotawakiri.

¹⁵Ikantziro:

—Tsinani, ¿iitaka piraantari? ¿Ninka pikoyirika?

Oetakaashiwitakari irira rirotaki thamaetakotzirori pankirentsi paeni.

Okantziri:

—¿Eerokama aanakiriri Nowinkathariteni? Pikamantenaata tsikarika powakiri. Aritaki naakiteri naari.

¹⁶Ikantziro:

—Mariiya.

Opithokanaka, okantawakiri:

—¡Iyotaanari!

¹⁷Okimoshiryaantari okenkithashi-reeya ipiyaka. Oerikawakiri. Roojatzi awithakitantawakariri. Ikantziro:

—Pipankaena, eero poteyaana.

Tekiraata noenokana Pawaki. Iroñaaka nokowaki piyaatashiteri maawaeni aapatziyanari, pikamantapaakiri maawaeni rooteensi noenokaeya Pawaki. Tema rirotaki Tajorentsi. Tema rirojatzi Piri eeroka, piyotziri rirotaki Tajorentsi, rootaki pipinkathatantariri.

¹⁸Roojatzi opokashitantaanari naaka, eejatzi paashini riyotaanewopaeni, okamantapaakina maawaeni:

—Noñaagaerikya Awinkatharite.

Eejatzi okamantapaakina okaatzi ikantayitakirorini rirori.

**Ritapaakari Jesoshi,
roñaagaeyarini riyotaanewo**

¹⁹Itsiteniityaanaki oorya, nopiyoteeyakani, nokaatakiri paashini riyotaanewo. Nothaawantari jewawentziriripaeni joriyopaeni, riraga owamaakaantakiririni Jesoshini, rootaki noyaawitantakawori ashitakontsi. Romapokashitapaakina riraga Jesoshi ikatziyapaaka niyanki. Ikantapaakina maawaeni:

—Pikimoshireeyanakini maawaeni.

²⁰Roojatzi roñaagantapaakinawori maawaeni rako eejatzi imerikiki.

Noñaawakiri maawaeni rirotaki Nowinkatharite, roojatzi nokimoshiryaantana maawaeni. ²¹Rapiitakina:

—Pikimoshireeyanakini maawaeni.

Rirotaki paerani otyaantakinari Pawa, eejatzi eerori iroñaaka nokimitemi eeroka, notyaantemi.

²²Roojatzi itajonkantanakina maawaeni, joo. Ikantzi:

—Pagaero Ishire Tajorentsi, kijokiro owaeyanakimini maawaeni. ²³Piñaakiri atziri raapatziyaperotakina, roojatzi

pikanantyaariri: “Ikamintheemi Tajorentsi eerori, eero ikijawentzimiro pantayitzirini”. Rootaki ikaminthaaperotantyaariri Pawa riraga pikantziri. Pikanteririka paashini atziri: “Tee paapatziyari Jesoshi, rootaki ikijawenantemirori Tajorentsi”, aritaki paata ikijawentakimiro.

**Ikanteeyakirini Tomashi:
“Noñeeyakirinikya Awinkatharite”**

²⁴Ipokashitanteeyakinarini, tee añiiri Tomashi, riraga iiteetziri Tsi pantzi: apaani peyenchari. ²⁵Ipokantapaakari irira, nokamanantawakari:

—Noñeeyakirinikya Awinkatharite.

Omaanta ikantana:

—¿Kyaaryo? Tee naapatziyawo.

Nokoyi noñeero rako, tsikarika ikyaaki kiraawo, nokoyi nomonkeero nakoempiki. Eejatzi nokoyi nomonkeero nako imerikiki. Eerorika nomonkiro, eero naapatziyawo.

**Rapiitakiri inēeyakirini
riyotaanewo riraga Jesoshi**

²⁶Awijanaki apaani tominko, ari napiitziro nopiyoteeyanakani pankotsiki, itsipatakina maawaeni riraga Tomashi. Oshekini nothaawantakari maawaeni kijanakinari, rootaki napiitantakawori noyaawitantakawori ashitakontsi. Rapiitapaakina romapokaakina riraga Jesoshi, ikatziyashitapaaka niyanki. Ikantapaakina maawaeni:

—Pikimoshiryaanakyarofña maawaeni.

²⁷Roojatzi ikanantapaakari riraga Tomashi:

—Paminero nako. Pakote, pomonkeero pakoempiki jaka. Pakote, eejatzi pomonkeero pako numerikikika. Eero pitheenkana, inta paapatziyena.

²⁸Roojatzi ikanantawakari riraga Tomashi:

—Eerokaperotaki Nowinkatharite,
eerokaperotaki Notajorentsise.

²⁹Ikantapaakiri:

—Iroñaaka piñaakina, rootaki
paapatziyantakinari. Eenitatsi kaari
ñaanari, omaanta raapatziyeeyakinani:
nokimoshireperotakaanakiri maawaeni
irikapaeni.

³⁰Oshekini itajonkantayitakini riraga
Jesoshi. Naaka maawaeni riyotaanewo,
noñeeyakirini, omaanta tee nojankina-
tziro maawaeni jaka. ³¹Ro nojankina-
tantakawori iroka paapatziyantaariri
maawaeni riraga Jesoshi rirotaki
Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga Itomi.
Aririka paapatziyakaari, aritaki
rowañaakimi pikantyaani ijeekakaayemi
rirori.

Rapiitziri riyotaanewo 7 iñaakiri Jesoshi janta Karireeyaki

21 ¹Nokanta nopiyeeyanaani
naakapaeni riyotaanewo janta
Karireeyaki. Roojatzi rapiitana roñaaga-
paana riraga Jesoshi, eejatzi paashini-
paeni riyotaanewo. Noñeeyawaerini
othapyaakiini inkaareki Teweeryashiki.
Iitziro eejatzi Inkaare Karireeya. Aritaki
okantakari. ²Nopiyoteeyakani, naaka
itomi apite Sewereeyo. Nokaateeyirini
Peetero, eejatzi riraga Tomashi.
Itsipatana Nataneeri, riraga karireeyaja-
tzi poñaachari Kanaaki. Eejatzi eenitatsi
apite paashini riyotaanewo Jesoshi.
Nopiyotaka maawaeni. ³Ikantana
Peetero:

—Niyaate noshiryaate.

Nokanteeyanakirini:

—Eejatzi naari.

Ari niyaateeyanakini. Noteteeyapaa-
kani maawaeni pitotsiki. Noshiryaatawi-
taka, roojatzi nokitejitakotantaka.
Tekatsi nayi. ⁴Okitejitanaki ikatziya-
paaka riraga Jesoshi othapyaakiini. Tee
niyoteeyawakirini.

⁵Ikantapaakina:

—Notsipaminthari, ¿Paaki shima?
Nokantawakiri:

—Tekatsi.

⁶Ikantakina:

—Apawo pishiryaate pakoperoki,
aritaki paaki.

Ari noshiryaatanaki maawaeni. Naaki
oshekiniroña shima, tee naawyaakotziri
notetakoteri nopitoki. ⁷Naaka nokantziri
Peetero:

—Jaa, rirotakimakya Awinkatharite.

Ari ikithaatanakawo rirori iithaari.

Ipiinkashitanakiri ramaatanaki
othapyaakiinira raatapaaka. ⁸Nimpaeta-
kotapae naakapaeni, nonoshikakotziri
shima. Okaakitapae othapyaakiini,
amaashitaka okaatzi 100 meetero.

⁹Nomitaanaki maawaeni omerikyaataki
othapyaakiiniki. Noñaapaaki paamari,
itashitziri shima. Eenitatsi eejatzi paa.

¹⁰Ikantawakina:

—Pamagaantakinari iroñaaka shima
pishiryaatakirira.

¹¹Rapiitziro rotetapaa Peetero
pitotsikira inoshikaatakotapaakiri shima
ishiryaatamentoki kipatsiki. Yeekiper-
otaki antaripaeni shima, ikaatzi 153.
Oshekiperoroña omaanta tee opejanaki
noshiryaatamento. ¹²⁻¹³Ikantawakina:

—Ajaa, poya.

Ikagaakinawo paa eejatzi ikagaakinari
shima. Nowaeyakarini maawaeni. Nothaa-
wantakari nokanterimi: “¿Ninkamika?”
Maawaeni niyotawakiri rirotaki Awinka-
tharite. ¹⁴Ikamaki chapinki Jesoshi,
ipiriintanaa. Rootaki roñaagaana eejatzi
maawaeni riyotaanewo. Iroñaaka okaatzi 3
roñaagaana naakapaeni.

Riraga Jesoshi ikenkithatatakaakiri Peetero

¹⁵Nowaeyakani maawaeni. Roojatzi
rojampitantakari Jesoshi riraga Shimo,
iitziro Peetero:

—Peetero, ¿panaakotakiri irikapaeni, pinintashireperotana eeroka?

Ikantawakiri rirori:

—Eeroka, Nowinkatharite, yotatsiri nonintzimi.

Ikantanakiri:

—Piyoteeri riraga aapatziyanari: tema ari roshiyakyaari nashi nowishaanite.

¹⁶Rapiitakiri, ikantawakiri:

—¿Pinintashiretana?

Rapiitawakiri ikantawakiri:

—Jee, Nowinkatharite, eeroka yotatsiri nonintashiretzimirika.

Ikantziri:

—Pikempoyeenari maawaeni ameenteeyakinarini.

¹⁷Rapiitziro rojampitziri, tres-tapaentsiri. Ikantziri:

—¿Pineshironkatanama?

Roojatzi rowashirewaetantana Peetero. Tema ro rowashiretantakari okaatzi 3 rojampitziri Jesoshi okimitaka chapinki riraga Peetero imanakotashitaka okaatzi 3. Ikantawakiri:

—Eerokakya, Nowinkatharite, yotzirorikya maawaenikya. Piyotana eeroka nonintashiriimirika eechonkiini.

Ikantziri:

—Pikempoyeeri kameetharini maawaeni aapatziyanari. Tema roshiyawitakaari nowishate. Piyotakoperotakina. ¹⁸Kyaaryootaki iroka nokantemiri: paerani, eeniro pewankariwaetzini, pikithaatapiintawoni piithaari. Piyaatapiintayitzini tsikarika pikoyiri piyaate: tekatsi atziri kantemini: “Eero piyaatzi”. Omaanta aririka pantyashipariperotapaaki, pakote pakoki, rojoteetemi, ikithaatemi paashinipaeni. Raanakimi janta tsikarika tee pikowawita piyaate.

¹⁹Aritaki ikantakiri. Riyotaakiri tsika ikantyaari rowamagaetantyaariri

Peetero iinja. Aririka iñeeteri ikamaki, riyotanaki maawaeni iñaaperotakiri Tajorentsi ikameethatzi. Roojatzi ikanantanyakyaari:

—Thame, poyaatanakina.

²⁰Iphthokanaka Peetero. Iñaakina noyaatanakiri, rooma naaka riyotaanewo Jesoshi inintaperotziri. Chapinki nowakagaeyantakaririni Jesoshi, naaka ojampitakiriri: “Nowinkatharite, ¿ninka aakaanteminika?” ²¹Iñaantakinari Peetero, rookotana, eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Nowinkatharite, ¿tsika ikanteeterika iinja riraganki?

²²Ikantawakiri:

—Nokoyirika ijeekanakiita jaka roojatzi nopiyanteeyaari, eero pikenkithashiryaaotari. Omaanta eeroka poyaatenaata.

²³Rowaagaeyakinirini maawaeni paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi okaatzi ikantziriri irira. Iitashiwitaka irira eero nokami. Omaanta tee ikantzi Jesoshi: “Eero ikami Jowa”. Inta ikantawitari: “Nokoyirika ijeekanakiita jaka roojatzi nopiyantakyaari, eero pikenkithashiryaaotari”.

²⁴Naakapero riyotaanewo riraga Jesoshi, jankinatzirori iroka. Noñiuro maawaeni. Niyoteeyakini kyaaryooperotaki maawaeni iroka nojankinatakiri.

²⁵Teera nothotziro nojankinatziro maawaeni rantayitakirini Jesoshi. Arimi ojankinatayitakotyami maawaeni, rantayitakirini, naamaashitya ari iyeekitakiro mi maawaeni kipatsi iñaanamentopaeni.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzirori:

Jowa